

«ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ»

Τάκης Δέγηρης.....4

Πολυχρόνης Περιβολiάρης
.....20

Τρύφων Βασιλάδης.....24

Γiάννης Βούτας.....28

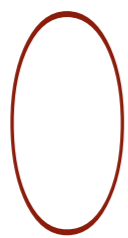
Ειρήνη Μαρούπα.....36

Η δεύτερη εκδήλωση του Συνδυασμού μας
17-12-2007

Αναλυτικό αφιέρωμα από την δεύτερη Εκδήλωση του συνδυασμού μας
που έγινε στις 17.12.2007 στις σελίδες 3 έως 34.

Editorial	
Από τον Τάκη Δέγληρη	σελ. 2
Αφιέρωμα	σελ. 3-34
Εισαγωγική ομιλία Τάκη Δέγληρη	σελ. 4-6
Ομιλητές:	
Γιάννης Πανούσης	σελ. 7
Βάσω Αρτινοπούλου	σελ. 12
Θεόδωρος Παπαθεοδώρου	σελ. 15
Πολυχρόνης Περιβοιάρης	σελ. 20
Τρύφων Βασιλείνας	σελ. 24
Γιάννης Βούτας	σελ. 28
Άρθρο Τάκη Δέγληρη "Αφού "πατήθηκαν" τα ζωνιανά τώρα μπορούν να "πατηθούν" τα Σεπόλια και ο Βοτανικός"	σελ. 35
Άρθρο Ειρήνης Μαρούπα "Περί του πολιτεύεσθαι"	σελ. 36

διαχρονικός και δημιουργικός πάντα συνδυασμός **ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη** μας οδήγησε στη σύνθεση τόσο του θέματος της δεύτερης εκδήλωσης του συνδυασμού μας **"από την κοινωνία της βίας στην κοινωνία της πρόληψης"** (17.12.2007), όσο και στην επιλογή των ομιλητών και γι' αυτό μετείχαν τρεις διαπρεπείς πανεπιστημιακοί δάσκαλοι ισομερώς με τρεις συνάδελφους δικηγόρους, συνδυάζοντας με τις εισηγήσεις τους θέματα διαμεσολήθησης, τόσο στις αστικές διαφορές, όσο και στην ενδοοικογενειακή βία, με ανάλυση των φαινομένων της βίας στους αθητικούς χώρους, αλλιά και με καθημερινές και ουσιαστικές προτάσεις, **στοχεύοντας σε μια κοινωνία πρόληψης.**

Θέματα λειτουργίας της δικαιοσύνης και των θεσμών, έννοιες όπως εκφοβισμός, ανασφάλεια και επιτήρηση, αλλιά και καθημερινά θέματα που ενδιαφέρουν όλους, σε μία κοινωνία που διαπερνάται καθημερινά από βία, είτε αυτή είναι σωματική, είτε είναι ηλεκτική, είτε είναι βία των όπλων, είτε είναι ψυχολογική, είτε είναι μέσα από τις καθημερινές εικόνες της τηλεόρασης, είτε είναι μέσα από "αστοχίες" νομοθετικών ρυθμίσεων, αναπτύχθηκαν με εξαιρετική επιτυχία από όλους τους εισηγητές.

Γιατί οφείψουμε όλοι εμείς οι δικηγόροι να συμβάλουμε σε θέματα διαμεσολήθησης, σε θέματα "συμφιλίωσης" και "συνδιαλλήλαγής" μέσα από σύγχρονους θεσμούς απονομής της δικαιοσύνης, αποδεχόμενοι ουσιαστικά το μέρος της σημαντικής κοινωνικής ευθύνης που μας αναλογεί.

Τάκης Δέγληρης

Τα Νέα μας

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

Εκδότης - Διευθυντής: Τάκης Δέγληρης - Δικηγόρος
Μπουμπουλίνας 25 - 6ος όροφος - 185 35 Πειραιάς
Τ. 210-41.19.155 - 210-41.29.849 F. 210-41.19.189 E-mail: info@degleris.gr
Φύλλο 2ο / Ιανουάριος 2008 ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

«ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ»

17-12-2007

- Τάκης Δέγληρης, Δικηγόρος, Υποψήφιος Πρόεδρος Δ.Σ.Π.: Εισαγωγική ομιλία
- Γιάννης Πανούσης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
"Πρόληψη και ανασφάλεια: έννοιες συμβατές;"
- Βάσω Αρτινοπούλου, Αν. Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου
"Πολιτικές πρόληψης ενδοοικογενειακής βίας"
- Θεόδωρος Παπαθεοδώρου, Αν. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
"Από την πρόληψη του εγκλήματος στην τεχνοπρόληψη: Ο νέος χώρος ασφάλειας"

Εισαγωγική ομιλία

Τάκη ΔΕΓΛΕΡΗ

Οίλοι και φίλες, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, θα είμαι ιδιαίτερα σύντομος, προσπαθώντας στην ουσία να εξηγήσω την επιλογή του θέματος της σημερινής εκδήλωσης: **"από την κοινωνία της βίας στην κοινωνία της πρόληψης"**.

Γιατί την βία λίγο πολύ όλοι καθημερινά την αντιμετωπίζουμε, την αντιλαμβανόμαστε να διαχέεται στον κοινωνικό ιστό, στο κοινωνικό σώμα, ακόμη και μέσα στην ίδια την πόλη που ζούμε, με τις "σκοτεινές" γειτονιές, με τις εξεγέρσεις, με την παραβατικότητα των νέων, με τους μετανάστες, με την "ξενοφοβία".

Τη βλέπουμε να διαχέεται μέσα από προγράμματα της ελληνικής τηλεόρασης και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, τη βλέπουμε να είναι ηεκτική, σωματική, να εμφανίζεται βία με όπλα, να υπάρχει βία νομοθετική και θα μου επιτρέψετε να δώσω σύντομα παραδείγματα για όλα αυτά, που στην ουσία στοχεύουν **στον εκφοβισμό του κόσμου και στην ανασφάλεια**.

Πάνω σε αυτό το παιχνίδι του φόβου, δηλαδή του εκφοβισμού και της ανασφάλειας έχει στηθεί όλο αυτό το παιχνίδι της σύγχρονης βίας, το οποίο καθόλου μα καθόλου δεν έχει εξηλειφθεί από την κοινωνία μας. Αναφέρω το χαρακτηριστικό παράδειγμα του Ρωμαίου Αυτοκράτορα, ο οποίος ευρισκόμενος στην

αρένα και θέλοντας να δείξει τη βούλησή του για τους ευρισκόμενους μπροστά του μονομάχους προσδιόριζε με την κίνηση του αντίχειρα και ειδικότερα με ορθό τον αντίχειρα που σήμαινε "ζωή", ενώ με την αντίθετη κίνηση σηματοδοτούσε τον θάνατο.

Αλλά σε οιαδήποτε περίπτωση δεν πρέπει να θεωρήσουμε ότι η κρίση - απόφαση αυτή ήταν τελικά μόνο του ίδιου Αυτοκράτορα, γιατί **κυρίαρχοι ήταν οι θεατές** σε αυτή την αρένα κι εκείνο το οποίο πρέπει όλοι να συνειδητοποιήσουμε είναι ότι όταν ήεμε "το πλήθος των θεατών της αρένας" **εννοούμε αυτούς που είχαν τη δυνατότερη φωνή** και είναι τελικά αυτοί οι οποίοι **ουσιαστικά αποφάσιζαν** για τη ζωή ή το θάνατο του όποιου μονομάχου βρισκόταν μέσα στην αρένα.

Αυτό σημαίνει ότι **οι ίδιοι οι θεατές** τελικά με τη δύναμη της φωνής τους, **με την επιρροή τους, ήταν αυτοί που αποφάσιζαν** και ήταν οι ίδιοι ταυτόχρονα και **Δήμιοι και Δικαστές**. Γι' αυτό ακριβώς ποτέ δεν τόλημσε Ρωμαίος Αυτοκράτορας να επιβάλλει διαφορετική απόφαση ή να συγκρουστεί με την απόφαση των θεατών.

Αν αυτό το παράδειγμα του Αυτοκράτορα και της κρίσης - απόφασης των θεατών σας θυμίζει την πρόσφατη αποπομπή ενός Υπουργού της Κυβέρνησης, σίγουρα δεν ευθύνομαι εγώ. Όμως όλοι γίνετε πρόσφατα μάρτυρες μιας απίστευτης **πίεσης που ασκήθηκε μέσα από τις εφημερίδες**, που ζητούσαν επίμονα την αποπομπή ενός Υπουργού και φαντάζομαι ότι το σχήμα

με την κίνηση του αντίχειρα του κ. Πρωθυπουργού δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετικό. Άκουσε και σεβάστηκε την κοινή γνώμη για μια απόφαση, που διαμορφώθηκε από τα μέσα, που επίμονα ζητούσαν - αλλή και οι ουσιαστικά αποφάσιζαν την αποπομπή του.

Μίλησα και για τη **"νομοθετική" βία** και αν μου επιτραπεί να χρησιμοποιήσω ως παράδειγμα, από την πρόσφατη καθημερινότητα, την πρόσφατη ψήφιση από το ελλη. κοινοβούλιο **μιας διάταξης**, που ήταν τόσο φωτογραφική που κυριολεκτικά **"έδωχνε" - εκπαραθύρωνε έναν Διοικητή ενός μεγάλου νοσοκομείου**. Όλα αυτά συχνά "κρύβονται" από τη γνωστή φράση που διατρέχει τα σύγχρονα νομοθετήματά μας και προσδιορίζεται ως **"Ρύθμιση θεμάτων ... και άλλες διατάξεις"**. Εκεί μέσα μπορούμε να δούμε πάρα πολλά παραδείγματα τέτοιας **"νομοθετικής" βίας**.

Για τη βία θα βρείτε πάρα πολλές σύγχρονες αναλύσεις ανάλογα με την προσέγγιση που υιοθετεί ο κάθε ένας. Και αυτή η προσέγγιση μπορεί επίσης να είναι είτε κοινωνιολογική, είτε ψυχολογική, είτε ψυχαναλυτική, είτε και να προσδιορίζεται με πολιτικές αναλύσεις, είτε ακόμη και με νεωτερικές, δηλαδή με όσες χρησιμοποιούν τον όρο του "επέκεινα".

Σίγουρο είναι ότι υπάρχουν σημαντικές καθημερινές διαπιστώσεις όλων μας, οι οποίες ξεκινούν από το **"δεν πάει άλλο"**, μέχρι το ότι **"έχει διαρραγεί ο κοινωνικός ιστός"**, μέχρι το ότι η Ελλάδα είναι η **πρώτη ευρωπαϊκή χώρα στο trafficking** και στο "εμπόριο" γυναικών. **Τη βία τη βλέπουμε στα σχολεία, στην οικογένεια**, τη βλέπουμε στις αστικές διαφορές και γι' αυτό στη δεύτερη ενότητα θα δούμε που και εμείς ως δικηγόροι μπορούμε να συνδράμουμε, να συμβάλουμε στην επίλυση θεμάτων, αποφεύγοντας τη βία.

Είτε αυτό είναι ο **"εκβιασμός"** στις αστικές υποθέσεις, είτε εί-

ναι η άρνηση του δικηγόρου να στηρίξει την **"διαμεσολάβση"** στην ενδοοικογενειακή βία, είτε είναι η συμβουλευτική συμμετοχή του δικηγόρου μέσα στα αθλητικά σωματεία σαν Σύμβουλος ή σε άλλους κοινωνικούς φορείς της πόλης.

Χρησιμοποιώ τα δημοσιευμένα πρακτικά ενός εξαιρετικού συμποσίου, το μοναδικό νομίζω που έχει γίνει ειδικά για τη **"βία"** στην Ελλάδα, το έτος 2005 και το οποίο διοργάνωσε η Σχολή Μωραΐτη, απ' όπου επήλθε τα συμπεράσματα από δύο εισηγητές προερχόμενους από φαινομενικά αντίθετους επαγγελματικούς χώρους: **ενός Πολεοδόμου και ενός Καθηγητού Πανεπιστημίου**. Ο δεύτερος είναι παρών σήμερα μαζί μας και μας τιμά ιδιαίτερα.

α. **Σταύρος Σταυρίδης** - Πολεοδόμος, ο οποίος αναφερόμενος στη σχέση της βίας με την πόλη καταλήγει ότι **"το δικαίωμα στην πόλη για το οποίο μίλησε ο Lefebvre μπορεί σήμερα να σημαίνει δικαίωμα στη συνύπαρξη, δικαίωμα στη συνάντηση, δικαίωμα στην ίδρυση τόπων και σχέσεων ανάμεσα σε κοινωνικές ετερότητες**. Οι χώροι και οι χρόνοι της ανθρώπινης χειραφέτησης μόνο σε μία τέτοια πόλη - ως δικαίωμα - ενδέχεται να βρεθούν".

Κρατώ από την αναφορά αυτή το **"δικαίωμα στη συνάντηση"** και το **"δικαίωμα στην επικοινωνία μέσα από την ίδρυση τόπων και σχέσεων"**.

β. Ο εκλεκτός **Καθηγητής Γιάννης Πανούσης**, αναπτύσσοντας τις απόψεις του, στην ίδια επιστημονική συνάντηση, για τη **"βία"** και μάλιστα αναφερόμενος ιδιαίτερα στη βία στα σχολεία αναφέρει ότι: **"Η ικανότητα των δασκάλων να διαχειρίζονται την ετερογένεια της τάξης και να προλαβαίνουν τις κρίσεις σχετίζεται με την αίσθηση για το κατώφλι του ανεκτού και του παραδεκτού. Όλα είναι ζήτημα ορίων. Το αντίδοτο στη βία είναι η δικαιοσύνη και ο σεβασμός** (ακόμα κι αν χρειάζεται να επι-

βληθούν δίκαιες κυρώσεις, αλλή όχι εκδικητικές ποινές). **Η επανορθωτική δικαιοσύνη (restorative justice)**, όπου ο **βίαιος μαθητής αναλαμβάνει την αποκατάσταση των ζημιών που προξένησε**, μπορεί να λειτουργήσει, αν όλοι το πιστεύουν στη διαμεσολάβση".

Κρατώ σαν 2ο σημείο αναφοράς από την εισήγηση του Γιάννη Πανούση το εξής: **"το αντίδοτο στη βία είναι η δικαιοσύνη και ο σεβασμός στις δίκαιες κυρώσεις"**.

Γιατί ανέφερα αυτά τα 2 παραδείγματα; Γιατί πέρα από τις όποιες αναλυτικές προσεγγίσεις εκείνο που είναι αναγκαίο για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε και να φτάσουμε στην **πρόληψη**, είναι ένα μοναδικό προαπαιτούμενο: **Πρέπει να μιλήσουμε για το ρόλο της απονομής δικαιοσύνης**. Αυτός είναι ο μηχανισμός που θα μας κάνει να μεταφερθούμε στην ουσία του σημερινού θέματος και να δούμε πως λειτουργεί ο νόμος και η δικαιοσύνη. Αν θέλετε υπάρχει ανάγκη για μια **νέα κριτική θεωρία της δικαιοσύνης**, που έχει να κάνει με την ίδια τη λειτουργία της δικαιοσύνης.

Κι αναφέρομαι επιπρόσθετα επιγραμματικά και σε θέματα που αφορούν την πόλη μου, μία πόλη η οποία τα τελευταία δέκα χρόνια έχει να παρουσιάσει μόνο αρνητική δημοσιότητα, είτε αφορά το "Σαμίνα", είτε αφορά το "παραδικαστικό". Αντιμετωπίσαμε ακόμα και ατυχήματα πλοίων, χωρίς όμως τελικά να καταφέρουμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας.

Αναφέρομαι στο κρουαζιερόπλοιο, που πρόσφατα βυθίστηκε στη Σαντορίνη, για το οποίο ακόμα και οι ίδιοι οι εμπλεκόμενοι αλλή και όλοι εμείς - μεταξύ μας - σαν κοινωνία, δεν έχουμε καταφέρει να απαντήσουμε **αν πρέπει να ανεληκουστεί το ναυάγιο ή όχι**; Το επιφανειακό μέρος, δηλαδή ο πρώτος εμφανής περιορισμός της ρύπανσης και η εικόνα του τουρισμού αρχικά διασώθηκε. Η ουσία όμως του προ-

βλήματος και το αν τελικά θα αποφύγουμε τη μεγαλύτερη ρύπανση δεν έχει λυθεί τελικά, αλλά και δεν έχουμε καταφέρει να βρούμε σημεία συνεννόησης.

Το ίδιο συνέβη και με το ναυάγιο του "Σαμίνα". Δεν καταφέραμε να μιλήσουμε μεταξύ μας και δεν καταφέραμε, ακόμα και σήμερα, να δούμε ποιος και τι τελικά έφταιξε.

Γιατί λοιπόν όλη αυτή η προσπάθεια να δούμε τη λειτουργία του δικαίου κάτω από τη βία; Κι αυτό είναι αν θέλετε η απάντηση και η συνέχεια στις δικές μας εκδηλώσεις που έχουμε οργανώσει, γιατί στην προηγούμενη ξεκινήσαμε να μιλάμε για τη δικηγορία και οριστικοποιήσαμε ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για το ρόλο μας και το επάγγελμά μας, αν δεν μιλήσουμε πρώτα για το δίκαιο και τη δικαιοσύνη.

Σήμερα, με αφορμή τη βία στην κοινωνία, καταθέτουμε ότι έχουμε μία ουσιαστική ανάγκη για "εξωστρέφεια" και αυτό είναι η πρώτη εξήγηση γιατί η σημερινή εκδήλωση γίνεται στο Πανεπιστήμιο Πειραιά. Η δεύτερη ουσιαστική εξήγηση θα μου επιτρέψετε να πω είναι οι όροι εκείνοι με τους οποίους θα μπορούσαμε να δουλέψουμε για να έχουμε μια δίκαιη κοινωνία και να δούμε πως θα φτάσουμε στην πρόληψη, εξαλείφοντας τα φαινόμενα της βίας.

Επισημαίνω πολύ σύντομα τους όρους που θεωρώ απαραίτητους όπως: την "διαπερατότητα" και την "αρχαιολογία της γνώσης", όπως τους έχει ορίσει ο Φουκώ, με την έννοια ότι η βία έτσι και το όποιο νομικό πλαίσιο διαπερνούν τελικά όλο τον κοινωνικό ιστό κι έτσι μόνο θα μπορούσαμε να έχουμε μία ενιαία αντιμετώπιση και κρίση.

Χρησιμοποιώ επίσης ένα μέρος από τη "θεωρία του δικαίου" του John Rollis που είναι απαραίτητο σαν εργαλείο και είναι ακριβώς αυτή η έννοια της "ακριβοδικίας" και βέβαια και τη "θεωρία των παιγνίων" που και αυτή είναι απαραίτητη για να λειτουργήσει ένα σύστημα δικαιοσύνης.

Όλα αυτά μου είναι χρήσιμα για να μπορέσω να κάνω τη διάκριση ανάμεσα στις έννοιες των λέξεων fair και lawful. Σίγουρα ένας νόμος του κράτους είναι δίκαιο, είναι = lawful, είναι πια νόμος του κράτους (Φ.Ε.Κ.) (όπως το αρχικό παράδειγμα με τον εκδιωχθέντα Διοικητή). Όμως αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και ακριβοδίκαιος, γιατί μπορεί να μην είχε επιλέξει αυτή τη θέση ο συγκεκριμένο Διοικητής αν ήξερε από την αρχή αυτή την αρνητική προϋπόθεση, δηλαδή πριν καν καταθέσει τα χαρτιά του για την υποψηφιότητά του.

Η "ακριβοδικία" είναι απαραίτητη για να μπορέσουμε να δούμε λύσεις στα προβλήματα, χωρίς να "διαφωνήσουμε" για τις βασικές αρχές. Κι αυτό αν θέλετε είναι ένα πρόβλημα που εντοπίζεται ιδιαίτερα στο ρόλο της δικαιοσύνης και στο δίκαιο στη χώρα μας. Οι Έλληνες είναι ο μόνος "περιούσιος" λαός, όπως αστεειυόμενος συχνά αναφέρω, ο μόνος παγκόσμια λαός που δεν κατάγεται - προέρχεται σαν εξέλιξη του ανθρώπινου είδους σύμφωνα με την εξελικτική θεωρία, αλλά θεωρούν εαυτούς ως απευθείας απογόνους των Θεών. Και οι Έλληνες είναι ο μόνος λαός που έχει "πάντα δίκιο".

Γιατί το λέω αυτό; Γιατί πολλές φορές στην Ελλάδα κάνουμε "συμφωνίες" ("συμβάσεις") για να ξεκινήσουμε π.χ. μια επιχείρηση, δηλαδή συμφωνούμε στην αρχική ή στην υποσχετική μόνο δικαιοπραξία, στις υποσχέσεις - στις αρχικές δηλώσεις του προοιμίου, αλλά ξεκινάμε να συζητήσουμε τους ακριβείς και λεπτομερείς όρους με τους οποίους θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε ένα θέμα στην ολότητά τους αλλά και σε διάρκεια χρόνου.

Πολλές φορές ξεκινάμε με ενθουσιασμό να συζητήσουμε κάτι, να συνεταιριστούμε, να κάνουμε οτιδήποτε. Όμως, μας φαίνεται ιδιαίτερα "βαρετό" ή ίσως ανώφελο; και αποφεύγουμε να εξειδικεύσουμε τους λεπτομερείς όρους, μέσα από τους οποίους ακριβοδικία θα μπορέ-

σουμε να έχουμε το όποιο τελικό επιτυχές αποτέλεσμα επιθυμούμε.

Αυτό τι μας δείχνει; Μας δείχνει ότι έχουμε όλα τα ενθουσιώδη χαρακτηριστικά του λαού μας (και ίσως πολλές φορές και δημιουργικά), που πολλές φορές όμως μας οδηγούν στο σημείο να διαπιστώσουμε ότι τελικά δεν εννοούσαμε ακριβώς "αυτό" που έγινε; Γιατί δεν είχαμε αντιμετωπίσει με προσοχή τους ακριβείς όρους με τους οποίους θα μπορούσαμε να λειτουργήσουμε.

Θέτουμε λοιπόν ξανά θέματα λειτουργίας της δικαιοσύνης πια, με σύγχρονες προτάσεις και όχι με όρους ιδεολογικούς, γιατί δεν είναι ανάγκη να συμφωνήσουμε σε ποιο θεό πιστεύει ο καθένας, αλλά να δούμε με ακρίβεια όλους τους όρους με τις οποίες μπορούμε να συνυπάρξουμε αρμονικά.

Πρέπει να ξαναμιλήσουμε λοιπόν με ακριβείς και λεπτομερείς όρους, με συνθήκες και προτάσεις διαμεσολάβησης και επιπλέον με συνεχή λογοδοσία και ίσως απαιτείται ένα καινούριο συμβόλαιο-πλαισίο, που να αφορά την ίδια τη λειτουργία της δικαιοσύνης.

Αυτή είναι η δεύτερη εξήγηση που στοχεύει η εκδήλωσή μας και γι' αυτό έχουμε την ανάγκη να ακούσουμε τους εκλεκτούς Πανεπιστημιακούς δασκάλους, την πρωτοπορία της γνώσης, ώστε στη συνέχεια όλοι εμείς, που μετέχουμε στην καθημερινή πρακτική σαν δικηγόροι, να μπορέσουμε να συνδέσουμε δημιουργικά θεωρία και πράξη.

Είναι ώρα λοιπόν να σας παρουσιάσω: τον κ. Γιάννη Πανούση καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, την κα. Βάσω Αρτινοπούλου αν. καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου και τον κ. Θόδωρο Παπαθεοδώρου αν. καθηγητή Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και αμέσως να τους δώσω το λόγο.

Ευχαριστώ πάρα πολύ όλους.

Τάκης Δέγληρης

ομιλία

Γιάννη Πανούση

"Πρόληψη και ανασφάλεια: Έννοιες Συμβατές";

Είναι μία πρόκληση να συζητάμε αυτά τα ζητήματα και να τα συζητάμε με συναδέλφους. Βέβαια, ένα πρόβλημα που έχουμε στην Ελλάδα είναι ότι δεν έχουμε συμφωνήσει για τους όρους.

Δε θα ασχοληθώ με τον όρο "βία", νομίζω θα απαντήσουν οι άλλοι συνάδελφοι, όμως αναρωτιέμαι σε τι διαφέρει η ενδοοικογενειακή από τη σχολική, σε τι διαφέρει ο πόλεμος από την τρομοκρατία, σε τι διαφέρει το έγκλημα από την αυτοκτονία. Σε λίγο θα θεωρούμε ότι κάθε τι είναι βία και θα πρέπει να οριοθετήσουμε αυτή την έννοια, διότι αλλιώς δε θα μπορούσαμε να τη διαχειριστούμε.

Το ίδιο ισχύει τηρουμένων των αναλογιών και για το τι είναι πρόληψη. Είναι πρόληψη ένα όπλο κάτω από το κρεβάτι; Είναι πρόληψη ένα χαστούκι στο γιο που αυθαδίασε; Είναι πρόληψη ένας Αστυνομός παραπάνω στην πλατεία; Ίσως δύο επιπλέον νόμοι; Αυστηρότερες ποινές, η ποινή του θανάτου; Μήπως είναι πρόληψη η τηλεοπτική αναμετάδοση της εκτέλεσης ενός Ηγέτη, ενός θανατοποινίτη;

Κι από την άλλη μεριά ακόμα κι αν συμφωνήσουμε τι είναι

πρόληψη δύσκολα θα τη μετρήσουμε, διότι κανείς δε γνωρίζει ποιοι από αυτούς που είχαν μία πρόθεση να εγκληματήσουν μέσα από ένα σύστημα παιδαγωγικής, διαπαιδαγώγησης, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, κάνανε πίσω.

Η πρόληψη δεν προσφέρει τίποτα στην πολιτική, διότι δεν έχει πολιτικό όφελος. Ενώ αντίστροφα η καταστολή έχει. Θα σου κάνω ένα νόμο, λένε οι πολιτικοί. Έχουμε ένα κοινωνικό φαινόμενο, έγινε αυτό το τραγικό γεγονός στο Ίλιον, ή οτιδήποτε άλλο συμβαίνει στην καθημερινότητα, θα φτιάξουμε έναν καινούριο νόμο τώρα, θα αυξήσουμε κάποιες ποινές και θα είμαστε ήσυχoi.

Αντίθετα, αν πεις σε κάποιον ότι θα προσπαθήσω να προλάβω ή να διαχειριστώ αυτά τα φαινόμενα, πρέπει να του πεις ότι αυτό θέλει πέντε χρόνια να γίνει, θέλει πολλή λεφτά, θέλει ευθύνη όλων των φορέων,

πρέπει να δούμε τι γίνεται στην οικογένεια, τι γίνεται στο σχολείο, τι γίνεται στη γειτονιά, τι γίνεται στην τοπική κοινωνία, τι κάνουν οι άλλοι φορείς.

Άρα γενικά στην Ελλάδα δεν υπάρχει η κουλτούρα της πρό-

ληψης. Γενικά. Το έχουμε ζήσει και οι τρεις μας με τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας, όπου προσπαθήσαμε από το 1999 να δημιουργήσουμε σε κάθε Δήμο από τρεις χιλιάδες κατοίκους και πάνω Συμβούλια Γνωμοδοτικά στον Δήμαρχο, τα οποία θα μπορούσαν να μετρήσουν και να αξιολογήσουν την τοπική μορφή της μικρομεσαίας εγκληματικότητας, όχι τη μαφία βέβαια και να τη διαχειριστούν πάντα προληπτικά επαναλαμβάνω, προτείνοντας μέτρα έξω από το σχολείο, τον φωτισμό μιας πλατείας ή οτιδήποτε άλλο.

Σας διαβεβαιώ ότι ιδρύθηκαν εκατό και λειτουργεί ένα ή κανέ-

να. Άρα λοιπόν όλοι μιλάμε για πρόληψη σε αυτή τη χώρα και μιλάμε και για συμμετοχή βέβαια και όλοι αποφεύγουμε αυτή τη συμμετοχική αντεγκληματική πολιτική στο επίπεδο της πρόληψης, δηλαδή να βρούμε μια ώρα από το σπίτι μας και να πάμε στο δημαρχείο ή σε έναν άηλο φορέα και να συζητήσουμε πως θα προφυλάξουμε τα παιδιά μας από τον έμπορο που κάνει βόλτες ή από τα αυτοκίνητα έξω από τα σχολεία ή από την οποιαδήποτε μορφή βίας.

Έχω λοιπόν πολλές επιφυλάξεις καθώς σε αυτή τη χώρα μιλάμε πάρα πολύ για τη δημοκρατία και εννοούμε δημοκρατικοφανείς θεσμούς, μιλάμε πάρα πολύ για την πρόληψη και εννοούμε καταστολή αλλιώς να "σερβίρεται" με πολύ καλή λόγια. Μιλάμε για την κοινωνία των ανθρώπων και κατά βάση λειτουργούμε κάτω από τον πανοπτισμό των μηχανών.

Έτσι λοιπόν θα προσπαθήσω όσο γίνεται πιο γρήγορα να σας πω δυο τρεις σκέψεις που έχω, διότι ο τίτλος μου είναι παραπληντικός. Δεν είναι συμβατές έννοιες κατά τη γνώμη μου η πρόληψη και η ανασφάλεια. Εάν θέλεις να κάνεις πρόληψη πάει να πει ότι νοιώθεις ασφαλή όχι αναγκαστικά απέναντι σε οποιαδήποτε μορφή εγκλήματος, αλλιώς απέναντι σε μία κοινωνία που η ασφάλεια είναι ένα κοινό κοινωνικό αγαθό και στηρίζεται στο ότι ο πολίτης και ο συμπολίτης συνλειτουργούν.

Η συμπαραγωγή αυτού του αισθήματος ασφάλειας είναι δουλειά του πολίτη και του συμπολίτη επαναλαμβάνω, γιατί πολίτης χωρίς συμπολίτη όπως άνθρωπος χωρίς συνάνθρωπο δεν έχει καμία έννοια. Συνέχεια λέμε για τα δικαιώματα του πολίτη αλλιώς ξεννάμε τα δικαιώματα του παιδιού μας και από την άλλη μεριά βέβαια η ασφάλεια είναι υποχρέωση των θεσμών, της Αστυνομίας και λοιπά. Πίσω όμως

από όλα αυτά, κυρίως πίσω από την ανασφάλεια, κρύβεται ένας φόβος. Ένας φόβος βέβαια που αφορά τα μελλούμενα, αλλιώς πολλές φορές υποκρύπτει και τις χθεσινές μας τύψεις και τις ενοχές μας.

Σήμερα δηλαδή ο φοβισμένος ηλεκτρονικός, θα μου επιτρέψετε να πω ανθρωπάκος, δεν τρέμει μόνο μπροστά στο άγνωστο, ούτε ανατριχιάζει όταν του τίθεται πλανητικά ή βιοτεχνολογικά διλήμματα. Νομίζω ότι φοβάται τον εαυτό του και για τον εαυτό του. Δε γνωρίζει ποια είναι η θηκική του αντοχή, αφού την αυτογνωσία την έχει υποκαταστήσει η κατανάλωση. Αγνοεί ότι εξαρτάται πρωτίστως από την επιβίωση των συνανθρώπων, καθώς η ατομική επιβίωση δεν μπορεί να διαρκέσει πολύ.

Αυτή η θεωρία ότι εγώ αν έχω ένα τεθωρακισμένο, πέντε body guards κι ένα σπίτι με γύρω-γύρω κάμερες εγώ είμαι ασφαλή και τα παιδιά μου είναι ασφαλή, είναι μια λήθος θεωρία. Ο κόσμος πια και ο πλανήτης είναι επικίνδυνος για όλους. Η παλιά διάκριση ανάμεσα σε αποκλειστές και αποκλεισμένους, νομίζω ότι ξεπερνιέται. Και το βρήπετε με το τι γίνεται αυτή τη στιγμή γύρω από το ζήτημα του κλίματος.

Με την έννοια αυτή ο φόβος θέτει και τα όρια του δυτικού πολιτισμού μας. Η διαχείριση της κοινωνικής ασφάλειας συνιστά πλέον ουσιώδες τμήμα του πολιτισμού και του δικαίου, που αλλιώς τη χειρίζεται υπέρ και αλλιώς κατά των δικαιωμάτων και των ελευθεριών. Η ανασφάλεια παραδείγματος χάρη γεννάει την κοινωνική αλληλεγγύη, αλλιώς και η ίδια ενθαρρύνει τη μηδενική ανοχή.

Η κοινωνία του αόρατου κινδύνου συνδέεται με την καταστροφολογία ή τη μεγάλη καταστροφή. Όλοι περιμένουμε κάτι κακό να συμβεί. Και η μέρα μας αξιολογείται με τον αρνητι-

κό τρόπο "ουφ, ευτυχώς δεν έγινε τίποτα κακό". Δεν αξιολογείται με το θετικό "έγινε κάτι καλό". Δηλαδή αποφύγαμε και κάθε μέρα αποφεύγουμε κάτι κακό.

Από τον κίνδυνο με ελάχιστη πιθανότητα μέχρι την πραγματική απειλή μιας γενικής πλανητικής καταστροφής η απόσταση είναι ίσως μεγάλη, αλλιώς ο φόβος είναι ο ίδιος. Η έκρηξη της τεχνολογίας και της πληροφορίας δημιουργεί μια διακλάδωση κρίσιμη για το μέλλον της ανθρωπότητας, με μη προβλεψίμη κατεύθυνση. Η δικτυωμένη κοινωνία θα γίνει παραδείγματος χάρη μια αποικία μυρμηγκιών ή ένας πολιτισμός ελεύθερων ανθρώπων;

Οι κίνδυνοι όμως είναι αποτέλεσμα των αποφάσεων των ανθρώπων κι όχι του πεπρωμένου της ανθρωπότητας. Ποιοι κινδυνεύουν, όλοι; Η αβεβαιότητα και οι κίνδυνοι δημιουργούν βρόγχο σε μεγάλα τμήματα πληθυσμιακών ομάδων, κυρίως των αποκλεισμένων. Ας μην ξεχνάμε ότι κίνδυνοι είναι συχνά επιβεγμένοι και κοινωνικά κατασκευασμένοι από συστήματα που διαχωρίζουν νικητές και νικημένους.

Αυτή τη μόνιμη σχεδόν αίσθηση απειλής δεν τη βιώνουν όλοι οι κάτοικοι του πλανήτη, να μην πω και της Ειλλάδας, να μην πω και του Πειραιά, με τον ίδιο τρόπο. Ακόμα όμως κι αν οι φόβοι διαφέρουν σε Ανατολή και Δύση, ο μέγας φόβος είναι κοινός. Ένας κίνδυνος συχνά σημαίνει διαφορετικά πράγματα, για διαφορετικούς ανθρώπους, για διαφορετικά πλαίσια χώρου και χρόνου, αλλιώς οι αντιδράσεις είναι ίδιες.

Η επίκτητη αίσθηση αβουθησίας οδηγεί τους ανθρώπους και τις κοινωνικές ομάδες σε λύσεις φανατιστικού περιεχομένου ή σε εξεγέρσεις. Η κοινωνία παράγει κινδύνους, παρακολουθεί κινδύνους και διαχειρίζεται κινδύνους. Αντίρροπη δύναμη στις ανασφάλειες που προκαλούν οι κίνδυνοι, είναι η γενικευμένη εμπιστοσύνη των πολιτών στο πολιτικό και κοινωνικό σύστημα.

Η ασφάλεια και ο κίνδυνος, η εμπιστοσύνη και η διακινδύνευση, συνιστούν αναπόσπαστα μέρη της νεωτερικότητας. Αιωρούμαστε λοιπόν ανάμεσα στην πρόοδο και στη νοσταλγία, αυτό το γνωστό "το '50 ζούσαμε με ανοιχτά παράθυρα". Ναι, αλλιώς το '50 δεν είχαμε τέσσερις κουζίνες, τέσσερα ψυγεία, τέσσερα αυτοκίνητα, τρία κόττερα και ούτε καθεξής.

Οι νέες γνώσεις αναδιατάσσουν τις κοινωνικές σχέσεις και ανατροφοδοτούν τους ανθρώπους με νέα ανασφάλεια ή με νέα εμπιστοσύνη. Η αυτοπαθής διακινδύνευση στην οποία οι αποφασίζοντες έχουν συνείδηση ρίσκου και η ετεροπαθής διακινδύνευση στην οποία τα θύματα δέχονται παθητικά τις αποφάσεις, συγχέονται.

Αυτή η αυτοαναπαραγωγή του φόβου είτε σε επίπεδο προσωπικής ασφάλειας, είτε σε επίπεδο γενικευμένης αβεβαιότητας, καθύπτει τα πάντα με μια βαθιά σκιά. Είτε δεχτούμε την ασφάλεια ως εξισορρόπηση της ελευθερίας όλων, είτε θεωρήσουμε τις ελευθερίες των πολιτών ως μοναδική εγγύηση για την ασφάλεια του συνόλου μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία, θα έπρεπε η οποιαδήποτε σύγκρουση να διευθετείται με ρυθμίσεις που δε θα παραβιάζουν τα ελάχιστα αλλιώς θεμελιώδη σημεία προστασίας των ελευθεριών, όπως τα έχει προσδιορίσει ο νομικός πολιτισμός και όχι η πολιτική ισχύς των κρατών.

Όμως αυτή η κατάχρηση της ποινικής καταστολής που διαπιστώνουμε όλοι και σε παγκόσμιο επίπεδο, από τη μια συνδέεται με τον εκφοβισμό, τη χειραγώγηση, τον έλεγχο, των αντίθετων απόψεων, των αντιφρονούντων, από την άλλη όμως πολλές φορές επενδύεται ή και ει-

σπράττεται ως ένας ευγενής στόχος κατοχύρωσης της ασφάλειας του πολίτη.

Πολλές φορές δηλαδή οι ίδιοι οι πολίτες μπαίνουν στο ψευτοδίλημμα "ασφάλεια ή ελευθερία" και απεκδύονται οι ίδιοι, εκχωρούν οι ίδιοι πολλές από τις ελευθερίες τους στο όνομα της διατήρησης της ασφάλειάς τους, κατασκευασμένης ή πραγματικής. Σα να λέει κάποιος ότι αν με βάλεις σε ένα χρυσό κλουβί όπου δεν κινδυνεύω από τίποτε, είναι μια χαρά, δεν τον ενδιαφέρει να κυκλοφορεί ελεύθερα. Δηλαδή φοβάται και θεωρεί ότι η ασφάλεια και οι ελευθερίες μπορεί και να μην συνυπάρχουν, μπορεί και να μην συνοδοιπορούν.

Βέβαια πολλές φορές αυτός ο φόβος και τα στερεότυπα που ενυπάρχουν μέσα στην ανασφάλεια, καταλήγουν στην αναζήτηση και τιμωρία αποδιοπομπαίων τράγων, αφού η κοινωνία της διακινδύνευσης εύκολα μετατρέπεται σε κοινωνία των αποδιοπομπαίων. Η αβεβαιότητα και η έλλειψη εμπιστοσύνης προκαλούν ηθικούς πανικούς. Έτσι ακόμα και ο φόβος του εγκλήματος σχετίζεται περισσότερο με διάφορες κατασκευές, κοινωνικές, εικονικές, παρά με την πραγματικότητα. Γιατί το κλίμα διακινδύνευσης παίζει τον δικό του ρόλο, όπως τον δικό του σίγουρα σοβαρό ρόλο παίζει και η επικοινωνία του ρίσκου.

Χάρηκα που άκουσα για τα ζητήματα έτσι τα χαοτικά και λοιπά, γιατί η κατασκευή των χαοτικών μοντέλων, η θεωρία των καταστροφών, αλλιώς και η παγκόσμια κοινωνία της διακινδύνευσης, ποντάρουν μόνο στην καλή τύχη για να ελέγξουν την ανασφάλεια και την αβεβαιότητα. Η παγκοσμιοποίηση των κινδύνων δε λύνει το πρόβλημα των αποκλεισμών και των αποκλεισμένων.

Η σύγκρουση πολιτικής κοινωνίας και δικαίου ως προς την

πρόσληψη, εκτίμηση και διαχείριση των κινδύνων, έχει στο κέντρο της δυστυχώς κατά την άποψή μου μια επίσημη στατιστική απεικόνιση, μια εικονική δικτυακή απεικόνιση και μία ανεπίσημη, τον θερμοστάτη της διακινδύνευσης, αίσθηση κινδύνων ή κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Όταν θέλουν να πάρουν οποιοδήποτε νομοθετικό μέτρο σε βάρος των ελευθεριών μας, προηγούμενως διαμορφώνεται αυτή η ατμόσφαιρα κινδύνων.

Αν το ποινικό δίκαιο επιχειρεί να ελέγξει τους κινδύνους και τις ανασφάλειες μέσω των εγκλημάτων αφηρημένης διακινδύνευσης και αν η εγκληματολογία εμπλουτίζει το οπλοστάσιό της με ολοένα και περισσότερα προληπτικού χαρακτήρα μέτρα, αν οι πολίτες αυτοοργανώνονται, αυτοδιοικούν ή αναθέτουν σε ιδιωτικές εταιρείες τη φύλαξη της ζωής και της παρουσίας τους, αν οι αυστηρότερες ποινές και η ανέγερση νέων φυλακών καταπραύνουν την κοινή γνώμη, τούτο δε σημαίνει ότι η κοινωνία μας έγινε ασφαλή ή ότι οι κίνδυνοι μειώνονται, αφού οι κοινωνικές αιτίες της εγκληματικότητας του αποκλεισμού και της περιθωριακότητας συνεχώς αναπαράγονται.

Πρέπει λοιπόν να ξανασκεφτούμε ζητήματα που έχουν να κάνουν με το ρίσκο του εγκλήματος σε σχέση με τους δράστες, με το ρίσκο της θυματοποίησης σε σχέση με τα θύματα και να δούμε ακριβώς την ουσία αυτής της κοινωνίας της διακινδύνευσης μη εντάσσοντάς την σε μία "ασφαλιστική" λογική, όπου η ιδιωτική αστυνόμευση, παρακολούθηση, τα προσωπικά δεδομένα, αποκτούν ξαφνικά έναν διαφορετικό ρόλο από αυτόν που έπρεπε να έχουν.

Φόβος, ρίσκο και κίνδυνος χρησιμοποιούνται από την εγκληματολογία εναλλάξ και σωρευτικά. Αυτά όμως τα αισθήματα κι αυτές οι καταστάσεις ση-

μαίνουν διαφορετικά πράγματα για τους άντρες, για τις γυναίκες, για άλλες κατηγορίες όπως π.χ. οι τοξικομανείς. Πίσω από το εγκληματικό ρίσκο κρύβεται ένα κοινωνικό ρίσκο, το οποίο θέλει μια άλλη διαχείριση και πίσω από το κοινωνικό ρίσκο ελλοχεύει μια παγκοσμιοποιημένη πολιτική αποκλεισμών. Το σκιάχτρο της παγκοσμιοποίησης στήθηκε για να τρομάζει και τους καλούς που δεν πέτυχαν και τους κακούς που δεν αποδέχθηκαν την ήττα.

Η κοινωνία των κινδύνων έχει διεισδύσει και στο χώρο του δικαίου προστασίας από τους κινδύνους. Οι αθέατοι κίνδυνοι και οι μη αναστρέψιμες βλάβες που προκαλεί η τεχνολογική εξέλιξη, διαμορφώνουν όρους συλλογικής διακινδύνευσης και καθούν τον Ποινικό Νομοθέτη να προστατεύσει τα έννομα αγαθά τους, ζωή, υγεία, περιβάλλον.

Η νέα όμως αντεγκληματική πολιτική δεν μπορεί να στηρίζεται στον νομικό πληθωρισμό, αλλιώς στην ενδυνάμωση της προστατευτικής εγγυητικής κοινωνικής λειτουργίας της Πολιτείας, μέσω και της αναθεώρησης παγιωμένων κοινωνικών αντιλήψεων αλλιώς και της πολιτικής διαχείρισης.

Ένα διαβουλευτικό μοντέλο, συνεργασία και συμμετοχή, είναι απαραίτητα. Στο νόμο των κινδύνων και των πιθανοτήτων καταστροφής πρέπει να απαντήσουμε με μια κοινωνία διαρκούς βλέμματος, με την έννοια της ενδυνάμωσης της κοινότητας που πραγματικά ενδιαφέρεται για την τύχη των μελών της.

Άρα το δικαίωμα στην ασφαλή πόλη, το δικαίωμα στην ασφαλή ζωή, πρέπει να περάσει μέσα από την τοπική κοινωνία, μέσα από τη γειτονιά, μέσα από τη συμμετοχική αντεγκληματική πολιτική. Οι έννοιες της διατηρητικότητας, δηλαδή της συνεργασίας, της συνευθύνης και της δημοκρατίας της εγγύτητας που σημαίνει μια καθημερινή συμμετοχή

κή δημοκρατική λειτουργία του καθενός από μας, μπορεί να δημιουργήσει ένα στοιχείο παιδαγωγικής κοινότητας της πρόληψης που δεν υπάρχει.

Ο κοινωνικός έλεγχος στη γειτονιά και η κοινωνική συνοχή μπορούν να παίξουν έναν κοινωνικό διαμεσοληθτικό ρόλο. Δεν έχουμε ανάγκη από άλλες Αστυνομίες, αρκετές Αστυνομίες. Μία η κανονική, μία η δημοτική, μία της γειτονιάς ο Αστυνόμος, μία οι πεζές περιπολίες, δεν μας χρειάζονται όλα αυτά.

Χρειάζεται να ξαναβρούμε λίγο τις κοινότητές μας, που σημαίνει να ξανασυσφίξουμε τους συναισθηματικούς δεσμούς του ανήκειν. Στην κοινότητα όλοι γνωρίζουν όλους κι όλοι ξέρουν τι τρέχει. Κι αυτό συμβαίνει διότι η αρχή κάθε κοινωνικού ελέγχου δεν είναι άλλη από την επαφή μας και την προσπάθεια της αλληλοστήριξής μας.

Εάν αντίθετα ο καθένας θέλει να κλειστεί σπίτι του και περιμένει μέσα από το διαδίκτυο ή από την Αστυνομία είτε από τη Group4 να σωθεί ή ακόμα και κάτι προτάσεις που ακούστηκαν να έχουμε ένοπλους Πολιτοφύλακες, πολίτες που θα γυρνάνε τη νύχτα και θα περιπολούν, κυρίως για να κουτσομπολέψουν μάλλον, νομίζω ότι πρέπει να φύγει από το μυαλό μας αυτό, είμαστε σε μια άλλη εκδοχή της Αστυνομίας, μια κοινοτική αστυνόμευση, μία επιστημονική αστυνόμευση.

Δεν πρέπει να τα ανακατεύουμε αυτά, δεν πρέπει να κάνουμε τον ένοπλο πολίτη Αστυνόμο, ούτε τον Αστυνόμο να τον κάνουμε έναν άνθρωπο που το μόνο που κάνει είναι να παρακολουθεί και να παρέχει στοιχεία στην οποιαδήποτε εξουσία.

Δεν είμαι ιδιαίτερα αισιόδοξος, είναι και η μέρα τέτοια σήμερα όπου λόγω της βροχής έχω μελαγχολήσει, θα σας διαβάσω όμως ορισμένα μελαγχολικά στοιχεία για τον Πειραιά. Είναι από δύο έρευνες, ορισμένα κοινωνικά στοιχεία

με ενδιαφέρουν κι όχι τόσο τα του εγκληματολογικού ενδιαφέροντος. Η μία είναι που παρουσιάσε η Καθημερινή που έγινε το 2005 και η άλλη έγινε το 2007.

Θα σας διαβάσω δύο τρία στοιχεία μόνο: Τι πιστεύετε ερωτώνται οι Πειραιώτες για το αν έχουμε αύξηση της εγκληματικότητας; Διερωτάται η Αθήνα, το κέντρο, τα νοτιανατολικά προάστια, τα βόρεια προάστια, τα δυτικά προάστια, ο Πειραιάς και το υπόλοιπο Αττικής. Ο Πειραιάς έρχεται πρώτος στην απάντηση ότι έχει χειροτερεύσει η εγκληματικότητα, πρώτος. Δηλαδή ακόμα και τα νότια και τα δυτικά προάστια, αφήνω τα βόρεια, είναι κάτω από τον Πειραιά. Ο Πειραιάς λοιπόν φοβάται περισσότερο.

Έχει ένα ενδιαφέρον, για να κάνουμε και λίγο έτσι πικάντικη τη συζήτηση, το ερώτημα τι είχατε ψηφίσει σε σχέση με το πως είναι η κατάσταση. Έτσι λοιπόν βλέπουμε ότι όσοι είχαν ψηφίσει Νέα Δημοκρατία κατά 41% λέγανε χειροτέρεψε, όσοι ΠΑΣΟΚ κατά 54% χειροτέρεψε, όσοι Αριστερά κατά 57% χειροτέρεψε. Δηλαδή η χειροτέρευση της εγκληματικότητας έχει μεγάλη σχέση με το τι ψηφίζει ο καθένας, διότι αυτό που ψηφίζει θέλει να το δικαιώσει και στο ζήτημα της εγκληματικότητας.

Έχει ενδιαφέρον να δούμε ένα δεύτερο στοιχείο, η εμπιστοσύνη στους ανθρώπους της γειτονιάς. Κι αυτό είναι ενδιαφέρον. Στον Πειραιά το 53% έχει εμπιστοσύνη στους ανθρώπους της γειτονιάς. Το ερώτημα είναι μπορείτε να εμπιστευθείτε τους περισσότερους ανθρώπους που ζουν στη γειτονιά σας ή μάλλον δεν μπορείτε; Μάλλον μπορούμε λέει το 53% στον Πειραιά.

Εκτός από το κέντρο της Αθήνας που είναι 47% όλες οι άλλες περιοχές είναι πάνω από αυτό. 57% ήταν τα νοτιανατολικά προάστια, 73% τα βόρεια προάστια εμπιστοσύνης, 56% τα δυτικά, 62% το υπόλοιπο Αττικής. Ο Πειραιάς λοιπόν δείχνει ξαφνικά ότι νοιώ

θει μια ανασφάλεια σε σχέση με το ότι ο γείτονας θα αντιδράσει θετικά σε μια δύσκολη στιγμή.

Και ένα άλλο στοιχείο απ' αυτή την έρευνα του 2005 είναι το πόσο νοιώθει κανείς ανασφαλής κατά τη διάρκεια της νύχτας. Εμφανίζεται λοιπόν ο Πειραιάς μαζί με το υπόλοιπο Αττικής στο μεγαλύτερο ποσοστό 76% σε ανασφάλεια. Έχει 67% τα βόρεια προάστια, 69% τα νοτιανατολικά, 69% τα δυτικά, 73% το κέντρο. Ο Πειραιάς φοβάται πάρα πολύ.

Η δεύτερη έρευνα του Μαΐου του 2007 που έχει γίνει για τον Πειραιά, τι μας δείχνει; Μας δείχνει: Ποιοι πιστεύετε ότι διαπράττουν τα περισσότερα αδικήματα; Οι Έλληνες 1,5%, οι αλλοδαποί 38% και οι δύο 60%. Το βρήκαμε τώρα, έχουμε συνεργασία, έχουν συνεργαστεί οι αλλοδαποί εγκληματίες με τους Έλληνες.

Κατά τη γνώμη σας η εγκληματικότητα, ληστείες διαρρήξεις κλπ. τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί; Ο Πειραιάς βλέπει αύξηση κατά 83%. Έχει μειωθεί 1%, παραμένει στα ίδια επίπεδα 16%. Άρα ο Πειραιάς έχει αυξήσει πολύ από το 2005 το φόβο και την ανασφάλειά του.

Εσείς προσωπικά θα λέγατε ότι τα τελευταία χρόνια αισθάνεστε; 75-76% λιγότερο ασφαλείς και μόνο 2,5% περισσότερο ασφαλείς. Που φοβάστε; Φοβάμαι πολύ στο αυτοκίνητο 53%, στο σπίτι 50%, στο χώρο εργασίας 44%, στα μέσα μαζικής μεταφοράς 35%, στο δρόμο 26%. Φοβάται πολύ στο σπίτι και στο χώρο εργασίας ο Πειραιώτης.

Η περιοχή που μένετε θα λέγατε ότι είναι: Πολύ ασφαλής 4%, αρκετά 26%, καθόλου 18%, όχι και τόσο 51%. Αν τα προσθέτατε δηλαδή θα βγάzaτε 70-30. Τι έχετε μάθει ότι συνέβη στην περιοχή σας; 85% ότι γίνονται ληστείες και διαρρήξεις, 75% διακίνηση ναρκωτικών, 65% κλοπές αυτοκινήτων, 55% επίθεση στο δρόμο, 44% καταστροφή περιουσίας, 43% δράσεις από συμμορίες, 37% εκδηλώσεις βία στα σχολεία. Άρα

διαχέεται μια ζοφερή εικόνα.

Ερώτημα: Εσείς προσωπικά ή κάποιος μέλος της οικογένειάς σας τα τελευταία δύο χρόνια, έχετε πέσει θύμα κάποιας εγκληματικής ενέργειας; 72% όχι. Αυτό το έχουμε ξαναδεί παλιά σε κάποιες έρευνες του 1989 περίπου, όπου απαντούσαν οι Έλληνες ό,τι κατά 80% θα πέσουν θύμα διάρρηξης, επίθεσης, κλοπής κλπ. και κατά 80% δεν παίρνανε κανένα μέτρο. Δηλαδή πιστεύουμε ότι κινδυνεύουμε από παντού, αλλιώς εμείς είμαστε μάγκες.

Για τα όποια προβλήματα υπάρχουν στον τομέα της ασφάλειας του πολίτη πιστεύετε ότι ευθύνεται περισσότερο -ακούστε το, αυτό είναι ενδιαφέρον- οι αλλοδαποί Αστυνόμοι 6%, η Ηγεσία της Αστυνομίας 25%, η Πολιτική Ηγεσία 62%. Το ήυσαμε κι αυτό.

Άρα δηλαδή όλο το πρόβλημα μετακινείται συνέχεια στο πολιτικό επίπεδο και εν μέρει στην Ηγεσία της Αστυνομίας, δεν μετακινείται και δεν φωτίζεται ούτε η πλειυρά της κοινωνικής αλληλεγγύης, κοινωνικής πολιτικής, της σύσφιξης των σχέσεων, ότι ο ένας βοηθάει τον άλλον. Πάντα μιλάμε για τη μικρομεσαία εγκληματικότητα, γιατί κανείς δε λέει εδώ πέρα για trafficking και για τρομοκρατίες και για οργανωμένα εγκλήματα, μιλάμε για την εγκληματικότητα του δρόμου.

Θέλω να τελειώσω λέγοντας ότι αποτελεί μια πολιτική συνεργασίας του πολίτη με τους θεσμούς της πρόληψης του εγκλήματος και μια πολιτική εμπέδωσης της κοινωνικής συνοχής της αλληλεγγύης και της ενδυνάμωσης της συνευθύνης, η εμπιστοσύνη μας στο κοινωνικό συμβόλαιο.

Δηλαδή πρέπει να ξαναβρούμε τις μεταξύ μας σχέσεις, για να διαχειριστούμε την εγκληματικότητα όχι κλειδωμένοι σπίτι μας, όχι ως ένοπλοι φοβισμένοι άνθρωποι που μετά τη δύση του ηλίου δεν ανοίγουμε την πόρτα ούτε στο παιδί μας αν δεν μας μιλήσει με συνθηματικό τρόπο, όχι

ως ταμπουρωμένοι με σίδερα.

Εγώ το είχα δει πριν από είκοσι χρόνια στη Βραζιλία και δεν το πίστευα ότι μπορεί έξω από το σπίτι σου να βάλεις έναν τοίχο κι από πάνω να βάλεις σπασμένα γυαλιά, να βάλεις ξέρω κι εγώ σύρματα και λοιπά. Σε λίγο θα φυτρώσουμε και μέσα στις αυλές μας τίποτα νάρκες ας πούμε ώστε να εκρήγνυται όποιος πάει να πατήσει μέσα στην αυλή και να ανατινάζεται στον αέρα.

Πρέπει λοιπόν να πάρουμε μια απόφαση. Αν εννοούμε ως πρόληψη ότι πρέπει να λειτουργήσουμε πρώτα στο επίπεδο της κοινωνικής μας πολιτικής, της κοινωνικής μας αλληλεγγύης, της κοινής μας πορείας, της κοινής μας μοίρας, της κοινής μας κοινότητας κι ως "κοινής" δε λέω ως Έλληνες, ως κάτοικοι αυτής της χώρας. Όλοι μας, δε βγάζω απέξω τους μετανάστες.

Αν είναι να το κάνουμε αυτό υπάρχουν τρόποι, έχουν γράψει και οι δύο συνάδελφοι βιβλία το τι συμβαίνει σε όλο τον κόσμο για να διαχειριστούμε τη μικρομεσαία εγκληματικότητα και κυρίως το αίσθημα ανασφάλειας, το οποίο γεννιέται επαναλαμβάνω από εντυπώσεις, από ειδήσεις, από την τηλεόραση, δε γεννιέται μέσα από την καθαρή επιστημονική προσέγγιση.

Αν αντίθετα θεωρούμε ότι όλα αυτά δε χρειάζονται, να πιέζουμε να μην έχουμε Δασκάλους, να μην έχουμε κοινωνικούς λειτουργούς, να μην έχουμε γιατρούς, να έχουμε μόνο Αστυνόμους. Δηλαδή να προσληθάνουμε συνέχεια Αστυνόμους.

Άμα θέλουμε να φτιάξουμε τα σχολεία μας, τα πανεπιστήμιά μας, τους Δήμους, τις Κοινότητές μας χώρους σύγκρουσης οιονεί εμπόλεμης κατάστασης κι όχι διαλόγου και επικοινωνίας, είναι μία επιλογή. Θέλω να πιστεύω ότι ο νομικός τουλάχιστον κόσμος θα αρνηθεί να υποχωρήσει υπέρ μιας ψευδούς ασφάλειας.

Ευχαριστώ πολύ.

"Πολιτικές πρόληψης ενδοοικογενειακής βίας"

Το δικό μου θέμα είναι αρκετά θα έλεγε κανείς περιορισμένο, ωστόσο θα έλεγα ότι είναι ένα θέμα το οποίο ταυτόχρονα και σήμερα είναι πολύ επίκαιρο δυστυχώς και αναφέρονται στην πρόσφατη περίπτωση που είδε το φως της δημοσιότητας, όπου νομίζω ότι δεν είναι μόνο ενδοοικογενειακή βία, είναι και άλλες μορφές εγκληματικής συμπεριφοράς.

Το αντικείμενό μου σήμερα έχει να κάνει με τις "πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης ενδοοικογενειακής βίας". Με αυτή λοιπόν την έννοια θα δούμε ποια είναι η εικόνα των ερευνών σήμερα στην Ελλάδα για το συγκεκριμένο θέμα, θα προσπαθήσω να κάνω μία ενασχόνηση των πολιτικών κυρίως για να γνωρίζουμε εάν μας πουν το βράδυ οι Πολιτικοί στις ειδήσεις ότι μα ξέρετε έχουμε κάνει και το νόμο για την ενδοοικογενειακή βία ή έχουμε κάποιες δομές, να ξέρουμε κάπως να το χειριστούμε πιο κριτικά το ζήτημα αυτό. Και βέβαια κάποιες προτάσεις που έχουν βγει μέσα από την ενασχόλησή μας με το ζήτημα για τη χάραξη πολιτικών.

Σήμερα στην Ελλάδα, πέρα από τις έρευνες που περιλαμβάνονται στις διδακτορικές διατριβές, παρατηρείται μία πολύ μεγάλη ένδεια της πρωτογενούς έρευνας, τόσο για τις ποιοτικές, όσο και για τις ποσοτικές όψεις του φαινομένου.

Η μέχρι τώρα αξιολόγηση της ακαδημαϊκής ανάπτυξης του αντικειμένου δείχνει ότι η χώρα μας

δεν έχει ακολουθήσει το παράδειγμα άλλων χωρών της Ευρώπης ή του Καναδά ή των Ηνωμένων Πολιτειών. Γιατί; Γιατί στην Ελλάδα έρχονται όλη πολύ καθυστερημένα και αυτό αποτελεί βέβαια κι ένα άλλο ζήτημα προβληματισμού κοινωνιοπολιτικού, πολιτικού και πολιτισμικού.

Ωστόσο από όποιες έρευνες έχουμε φαίνεται για το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας ότι προκύπτουν κάποια πορίσματα. Η κοινωνική διαστρωμάτωση, το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών θυμάτων κακοποίησης και η γεωγραφική διαφοροποίηση, έχει άμεση σχέση με την έκταση, τη συχνότητα και την ποιοτική φαινομενολογία της ενδοοικογενειακής βίας.

Από δύο διδακτορικές διατριβές που έχουμε δημοσιευμένες αποδεικνύεται ότι στο επίπεδο του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης οι αναπαραστάσεις για τους παραδοσιακούς ρόλους των δύο φύλων και την ανισότητα επικρατούν σε όλα τα στάδια της απονομής ποινικής δικαιοσύνης. Νομίζω ότι είναι σημαντικό και αυτό.

Έρευνα για τους ανηλικούς έχουμε λιγότερο ανεπτυγμένη για τη θυματοποίηση παιδιών και ανηλικών, ενδοοικογενειακή και ε-

ξωοικογενειακή θυματοποίηση, αντίθετα έχουμε περισσότερες έρευνες στην Ελλάδα για μεταχείριση των ανηλικών παραβατών. Ελάχιστες διδακτορικές διατριβές και έρευνες για το bullying, αυτό που αποκαλούμε "μαθητική παρενόχληση ή σχολική βία" και

άλλες μορφές παραβατικότητας των ανηλικών.

Υπάρχει μία ανατροφοδότηση της σχέσης μεταξύ θυματοποίησης και υιοθέτησης παραβατικής συμπεριφοράς και υπάρχει επίσης μία αναπαραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων στη μεταχείριση των ανηλικών δραστών. Αυτά είναι πορίσματα και διαπιστώσεις που έχουν βγει από τις μέχρι τώρα έρευνες.

Αν θέλαμε να αξιολογήσουμε τη σημερινή κατάσταση σε ότι αφορά τις πολιτικές για την ενδοοικογενειακή βία θα πρότεινα σαν μεθοδολογικό εργαλείο κάποιους δείκτες που έχει υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση και αξιολογούν την πρόοδο των κρατών-μελών στην εφαρμογή της πηλαφόρμας δράσης του Πεκίνου. Για πάρα πολλά ζητήματα η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ειδικές Επιτροπές Εμπειρογνομώνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά κυρίως αποφάσεις του Συμβουλίου έχουν καθιερώσει δείκτες πρόδου.

Ας δούμε για το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας τι γίνεται στην Ελλάδα. Ο πρώτος δείκτης λέει ότι πρέπει να εκτιμήσουμε την έκταση και τη συχνότητα του φαινομένου, να γίνει μία καταγραφή, να ξέρουμε για ποιο πράγμα μιλάμε. Όπως είπαμε στην Ελλάδα δεν έχουμε πάρα πολλές πληροφορίες ερευνητικές που να αφορούν τα χαρακτηριστικά των θυμάτων.

Άμεση πληροφόρηση έχουμε μόνον για το προφίλ των γυναικών που ζητούν βοήθεια από τα Συμβουλευτικά Κέντρα Υποδοχής της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, που όμως από τη δική μου έρευνα φάνηκε ότι αυτό το ποσοστό είναι μόνο το 2% του συνολικού αριθμού των κακοποιημένων γυναικών. **Οι προσπάθειες λοιπόν θα πρέπει να επικεντρωθούν στη διαμόρφωση ενός ενιαίου πλαισίου καταγραφής και περιστατικών της ενδοοικογενειακής βίας.**

Ο δείκτης δύο αναφέρεται στο προφίλ των ανδρών-δραστών, κυρίως των ανδρών που κακοποιούν μέσα στο σπίτι το σύζυγο ή τα παιδιά. Επίσης οι πληροφορίες που έχουμε για τα χαρακτηριστικά και την εικόνα των ανδρών συντρόφων που κακοποιούν τις συζύγους ή συντρόφους, είναι ελάχιστες έως μηδενικές. Δεν έχουμε κέντρα που να αφορούν τη μεταχείριση ανδρών-δραστών στη χώρα μας κι επομένως οι όποιες αναφορές είναι έμμεσες και προέρχονται από την πλευρά των θυμάτων που καταγγέλλουν παρόμοια περιστατικά.

Ένας τρίτος δείκτης μας ζητάει να αξιολογήσουμε τις δομές στήριξης των θυμάτων. Δε χρειάζεται να πω ότι δεν έχουμε καμία δομή σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, που να ασχολείται με τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Για ένα διάστημα το ΚΕΘΙ, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, υπήρχαν προγράμματα ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής υποστήριξης των θυμάτων στα πέ-

ντε κέντρα του ΚΕΘΙ, αλλά αυτό λειτούργησε μέχρι το 2004.

Παρατηρείται έλλειψη δομών στήριξης στην ελληνική περιφέρεια ενώ έχουμε κάποιες αξιόλογες κατά τη γνώμη μου δράσεις των μη κυβερνητικών οργανισμών, ωστόσο εδώ είναι ένα ζήτημα κατά πόσο οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί μπορούν να υποκαθιστούν την ευθύνη της Πολιτείας και θα έλεγε κανείς να ασκούν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί κοινωνική πολιτική, κάτι που είναι ευθύνη μιας οργανωμένης Πολιτείας.

Ένας τέταρτος δείκτης αφορά τα προγράμματα στήριξης των ανδρών-δραστών. Αφού είπαμε ότι ελάχιστοι άνδρες αναζητούν βοήθεια σε εξειδικευμένες δομές, το γεγονός ότι δεν προβλέπονται ειδικά θεραπευτικά προγράμματα κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού όσων έχουν κατηγορηθεί κι έχουν καταδικαστεί για κακοποίηση, ο δείκτης αυτός παραμένει σε μηδενικό επίπεδο για τη χώρα μας.

Ο δείκτης πέντε αφορά την εκπαίδευση των επαγγελματιών. Θα πρέπει όλοι οι επαγγελματίες υγείας και παροχής κοινωνικών υπηρεσιών να έχουν μια ειδική εκπαίδευση σε ότι αφορά την ενδοοικογενειακή βία. Υπήρχαν κάποιες προσπάθειες πιλοτικές που είχαν γίνει παλαιότερα από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας για εκπαίδευση επαγγελματιών, ωστόσο παρέμειναν σε πιλοτικό επίπεδο, δεν επεκτάθηκαν σε όλες τις ομάδες-στόχου, ούτε βέβαια διαμορφώθηκαν οι θεσμικοί όροι εκπαίδευσης και συνεργασίας μεταξύ των φορέων.

Αντίθετα, σε περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας παρατηρείται μία σαφής απόσταση, αλλά ταυτόχρονα και μείζονες γραφειοκρατικές διαδικασίες των αρμοδίων φορέων, που συχνά συμβάλλουν στη δευτερογενή θυματοποίηση από φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου.

Ένας άλλος δείκτης αφορά τη νομοθεσία τις έρευνες και τις πολιτικές. Εδώ η χώρα μας έχει

να επιδείξει τον νόμο 3500 που ψηφίστηκε πέρσι για την ενδοοικογενειακή βία, όπου και εκεί βέβαια υπάρχουν ως σήμερα ελλείψεις σε ότι αφορά την εφαρμογή του νόμου κυρίως στο κεφάλαιο που προβλέπει την αρωγή και τη στήριξη των θυμάτων.

Οι καλές πρακτικές και τα προγράμματα πρόληψης, είναι ένας δείκτης που αξιολογούν την πρόοδο του ζητήματος στα κράτη-μέλη. Εδώ δεν έχουμε κάνει δυστυχώς προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας σε κεντρικό περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. **Ιδιαίτερα η Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση δεν έχει καταφέρει να κινητοποιηθεί μέχρι σήμερα και να εφαρμόσει έστω και πιλοτικά προγράμματα πρόληψης, που σε άλλες χώρες έχουν εφαρμοστεί και έχουν αξιολογηθεί θετικά.** Η αξιολόγηση γενικότερα των μέτρων και των πολιτικών, ένα και όταν υλοποιηθεί, παραμένει σε ένα επιφανειακό και επιδερμικό επίπεδο.

Ποιες προτάσεις μπορούμε να κάνουμε αφού έχουμε διαπιστώσει ήδη ότι η χώρα μας είναι μάλλον σε αρνητικό δείκτη, σε αρνητικό σημείο, σε αρνητικό πρόσημο θα έλεγε κανείς, σε ότι αφορά την αξιολόγηση των πολιτικών της για την ενδοοικογενειακή βία. Και γι αυτό θα έλεγε κανείς ότι παρατηρούμε αυτά που παρατηρούμε κάθε φορά από περιπτώσεις κακοποίησης που βλέπουν το φως της δημοσιότητας και για πολλοστή φορά σηκώνουμε τα χέρια ψηλά και λέμε μα είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό;

Λοιπόν προτάσεις πολιτικών. Η διατύπωση προτάσεων σχετικά με το ζήτημα αυτό προϋποθέτει ένα σχεδιασμό. Σχεδιασμό δράσεων σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιτάσσει την υιοθέτηση ενός πλαισίου συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών για την πρόληψη του φαινομένου.

Για το σχεδιασμό υπηρεσιών και προγραμμάτων πρόνοιας επιβάλλεται πρώτα απ' όλα να δημιουργηθούν συνθήκες ασφάλειας για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Να υπάρχει μία ολιστική προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψιν τις ανάγκες του συγκεκριμένου πληθυσμού. Να αναπτυχθούν αποτελεσματικές υπηρεσίες. Να αναπτυχθούν προγράμματα που να απευθύνονται και σε γυναίκες μέλη κοινοτήτων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες ή από εθνικές μειονοτικές ομάδες.

Σε επίπεδο υπηρεσιών χρειάζεται ανάπτυξη δικτύου υπηρεσιών, όχι μόνο για τα ιατρικά και νομικά θέματα που προκύπτουν άμεσα, αλλά για να υπάρχει πληρέστερη κάλυψη των αναγκών των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Να αναπτυχθούν εξειδικευμένες υπηρεσίες με στόχο την παροχή κατάλληλων υπηρεσιών, με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες. Συνεργασία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, αυτό που λέμε συμπληρωματικότητα των δομών.

Στον τομέα της παροχής υπηρεσιών προτείνεται η δημιουργία φορέων στήριξης, ξενώνων και συμβουλευτικών κέντρων, τόσο κατά την περίοδο της κρίσης όσο και στο στάδιο της αποκατάστασης. Θα έλεγα ότι η απάντηση ακόμα και σε αυτό το πρόσφατο περιστατικό της απομάκρυνσης των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον και ο εγκλεισμός τους σε κάποιο ίδρυμα δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση μορφή προστασίας, είναι μάλλον ένα μέτρο το οποίο είναι άμεσο, είναι γρήγορο, αλλά φαίνεται σα να είναι τιμωρητικό για θύματα, για παιδιά που δε φταίνε σε τίποτα.

Θα πρέπει να στελεχωθούν οι δομές με επιστήμονες καταλληλών ειδικοτήτων. Προτείνω μία διεπιστημονική προσέγγιση σε αυτά τα θέματα, συνεχή επιστημονικό διάλογο. Στο πλαίσιο της αποκατάστασης μετά από την αποχώρηση από το οποίο κέντρο φιλοξενίας προτείνεται η συνεργασία των συμβουλευτικών κέντρων με υπηρεσίες του Δήμου, ώστε να αξιοποιούν οι γυναίκες και τα παιδιά θύματα βίας σπύτια ή διαμερίσματα με φτηνά ενοίκια. Αυτό προϋποθέτει μια στεγαστική πολιτική με κοινωνικό προσανατολισμό σε επίπεδο κοινότητας.

Για το διάστημα που απαιτείται ως την πλήρη ένταξη των θυμάτων στην αγορά εργασίας προτείνεται η θεσμοθέτηση ενός ελάχιστου εισοδήματος για περιπτώσεις γυναικών θυμάτων κακοποίησης που δεν έχουν άλλα εισοδήματα και το οποίο θα τους επιτρέψει να αναζητήσουν με τη σχετική ασφάλεια τρόπους ένταξης, σε συνεργασία με τα συμβουλευτικά κέντρα.

Για τα παιδιά είπαμε, σε σχέση με τη γενική πρόληψη θα πρέπει να δώσουμε έμφαση σε προγράμματα συμβουλευτικής στον ευρύ πληθυσμό για θέματα σχέσεων διαπροσωπικών στο ζευγάρι και για θέματα που αφορούν τη σχέση με τα παιδιά. Να σχεδιαστούν έρευνες με αντικείμενο: Τις αναπαραστάσεις του ευρύτερου πληθυσμού για την ενδοοικογενειακή βία, να δούμε το επιστημονικό προσωπικό που στελεχώνει τα συμβουλευτικά κέντρα τι αναπαραστάσεις έχει για τη βία, των επαγγελματιών υγείας, των Αστυνομικών και των Δικαστικών και των ίδιων των γυναικών που ανήκουν στη συγκεκριμένη ομάδα.

Προτείνονται έρευνες σε περιοχές που ζουν κοινωνικά αποκλεισμένες γυναίκες με γήωσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, πρόσφυγες, μετανάστριες κλπ, γιατί κι εκεί έχουμε πολύ μεγάλο πρόβλημα. Παρέμβαση σε πληθυσμιακές και κοινωνικές ομάδες υψηλού κινδύνου για θυματοποίηση γνωρίζουμε ότι είναι δευτερογενής πρόληψη. **Πρωτογενής πρόληψη είναι η κοινωνική πολιτική για την άρση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.**

Όταν έχουμε οικογένειες ή ομάδες υψηλού κινδύνου, μπορούμε να κάνουμε δευτερογενή πρόληψη. Να το κάνω πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση τη συγκεκριμένη στο Ίλιον είχε εντοπιστεί, είχε επισημανθεί η οικογένεια αυτή από τις κοινωνικές υπηρεσίες. Εάν υπήρχε η κατάλληλη και η αποτελεσματική παρέμβαση, δεν θα είχαμε φτάσει εκεί που φτάσαμε, θα είχαμε αποφύγει τα χειρότερα.

Ενώ γνωρίζουμε ότι η τριτογενής πρόληψη, δηλαδή όταν έχει παρουσιαστεί το περιστατικό, όταν έχει εκδηλωθεί η θυματοποίηση, τότε οι έρευνες δείχνουν ότι η αποτελεσματικότητα της οποιας παρέμβασης είναι περιορισμένη, έως και αρνητική. Κι επίσης θα αναφερθώ στο σημερινό παράδειγμα, νομίζω ότι όλος ο θόρυβος και το μετά το γεγονός θα είναι αρνητικό για τα παιδιά, θα είναι αρνητικό για την οικογένεια.

Κι αυτό που σε κάποια συνέντευξη με ρώτησαν τι νομίζετε ότι τι θα θέλατε να πείτε ποια παρατήρηση κάνετε, αυτό που είπα ευθαρσώς και σε κρατικό κανάλι ήταν ότι θα ήθελα αυτή τη στιγμή ο Υπουργός Υγείας να δεσμευτεί ποιος φορέας θα αναλάβει την ψυχοκοινωνική στήριξη των παιδιών για τα επόμενα πέντε δέκα χρόνια και νομίζω ότι αυτό είναι το ζητούμενο.

Διότι οι ενήλικες έχουν κι ένα κομμάτι της ατομικής ευθύνης, είναι ενήλικες, τα παιδιά οφείλουν να προστατεύονται σε μια δημοκρατική κοινωνία και να προστατεύονται τα δικαιώματά τους. Όταν παραβιάζονται με αυτόν τον πολύ άσχημο τρόπο που σηματοδοτεί τη μετέπειτα ζωή τους νομίζω ότι είναι έλλειμμα της δημοκρατίας εάν δεν παρέμβει αποτελεσματικά, εάν μείνουμε μόνο στον στιγματισμό, στο εντυπωσιασμό και σε μια πολιτική που μπορεί να είναι μόνο πολιτική εντυπωσιασμού κι όχι επί της ουσίας.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Ενώ γνωρίζουμε ότι η τριτογενής πρόληψη, δηλαδή όταν έχει παρουσιαστεί το περιστατικό, όταν έχει εκδηλωθεί η θυματοποίηση, τότε οι έρευνες δείχνουν ότι η αποτελεσματικότητα της οποιας παρέμβασης είναι περιορισμένη, έως και αρνητική. Κι επίσης θα αναφερθώ στο σημερινό παράδειγμα, νομίζω ότι όλος ο θόρυβος και το μετά το γεγονός θα είναι αρνητικό για τα παιδιά, θα είναι αρνητικό για την οικογένεια.

Ενώ γνωρίζουμε ότι η τριτογενής πρόληψη, δηλαδή όταν έχει παρουσιαστεί το περιστατικό, όταν έχει εκδηλωθεί η θυματοποίηση, τότε οι έρευνες δείχνουν ότι η αποτελεσματικότητα της οποιας παρέμβασης είναι περιορισμένη, έως και αρνητική. Κι επίσης θα αναφερθώ στο σημερινό παράδειγμα, νομίζω ότι όλος ο θόρυβος και το μετά το γεγονός θα είναι αρνητικό για τα παιδιά, θα είναι αρνητικό για την οικογένεια.

ομιλία

Θεόδωρου Παπαθεοδώρου

"Από την πρόληψη του εγκλήματος στην τεχνοπρόληψη: Ο νέος χώρος ασφαλείας"

α ήθελα να συνεχίσω τον προβληματισμό του κ. Πανούση, σε σχέση με την πρόληψη, και να αρχίσω με μία ερώτηση εν είδη υπόθεσης εργασίας.

Η ερώτηση είναι απλή: Γιατί από το 2007 και ιδιαίτερα προς τα τέλη του 2007 η Κεντρική Εξουσία, αλλά και Φορείς της Δικαιοσύνης, με τρόπο σταθερό και επίμονο κι αυτό έχει σημασία προτείνουν την εφαρμογή μέτρων τεχνολογικής πρόληψης, κάμερες ασφαλείας, βίντεο-επιτήρηση, ενώ αντίθετα δεν υπήρξε ούτε αυτή η σταθερότητα ούτε αυτή η επιμονή ούτε καν η προθυμία για την εφαρμογή ή την πρόταση εν πάση περιπτώσει κλασικών μέτρων πρόληψης, έτσι όπως τα γνωρίζαμε μέχρι τώρα.

Γιατί να υπάρχει μετά το 2004 και ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό αυτή η επιμονή και θα έλεγα μια επιμονή η οποία έλαβε σήμερα κιόλας, τώρα που μιλάμε γιατί τώρα ψηφίζεται ο νόμος, έλαβε και τη μορφή μιας τροπολογίας για τη δυνατότητα χρήσης των ηλεκτρονικών καμερών ασφαλείας σε περιπτώσεις πρόληψης εγκλημάτων.

Μια υπόθεση εργασίας που θα προσπαθήσω να διερευνήσω μαζί σας: Η πρόληψη, όπως είπε και ο Γιάννης ο Πανούσης, συνδέεται με την αντισυμβατική πολιτική στο βαθμό που διαμεσοβαθεί αποτρεπτικά την κοινωνική αντίδραση ως ουσίας της διατήρησης του κοινωνικού συμβολαίου.

Υπαγορεύει τις κεντρικές επιλογές του συστήματος νόμου και τάξης που έχουμε και παραμένει αναπόσπαστο κομμάτι τόσο της αντιεγκληματικής πολιτικής όσο και της κοινωνικής πολιτικής.

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια υπό την επίδραση των νεοφιλελεύθερου μοντέλου οι όροι "πρόληψη και καταστολή" ως συνιστώσες της αντιεγκληματικής πολιτικής άρχισαν να χάνουν σταδιακά τη διακριτότητά τους, αφομοιούμενοι από λογικές και πολιτικές ασφαλείας, που έχουν ως αντικείμενο την επιχείρηση ανάκτησης μερών της απολεσθείσας κοινωνικής ασφαλείας και της κοινωνικής προστασίας.

Η σταδιακή υποχώρηση του κοινωνικού κράτους από ουσιαστικά πεδία παρέμβασής του, όπως ήταν και είναι η εργασία, η υγεία, η ασφάλιση, αναδεικνύει ταυτόχρονα μια νέα κοινωνική ηθική που διασφαλίζει την πρόληψη των κινδύνων, προάγει την ποινικοποίηση του κοινωνικού χώρου (νεοπταχοί, ανήλικοι, μετανάστες), αναβαθμίζει την ατομική ευθύνη του

πολίτη για τα κοινωνικά προβλήματα που ο ίδιος αντιμετωπίζει, υποβαθμίζοντας παράλληλα την ευθύνη του κράτους για την παραγωγή τους και τέλος επαναριοθετεί το εύρος της επέμβασης των μηχανισμών της κρατικής ρύθμισης.

Ο Γιάννης Πανούσης είπε προηγουμένως ότι "η πρόληψη δεν προσφέρει στην πολιτική", η πρόληψη όμως μπορεί να γίνει από μόνη της πολιτική, εφόσον η πολιτική επενδύσει στην πρόληψη και στην αποτροπή των αιτίων που παράγουν τα αντικοινωνικά φαινόμενα και το έγκλημα κι όχι απλά ως διαχείριση των κινδύνων.

Σήμερα όμως η πρόληψη λαμβάνει τη μορφή αποτροπής των κινδύνων κι όχι απαραίτητα αποτροπής του εγκλήματος. Απομακρύνεται από τα κλασικά πρότυπα της κοινωνικής παρέμβασης, για να επικεντρωθεί στην τεχνολογική πρόληψη, η οποία συναρτάται με το άνοιγμα κι αυτό θα πρέπει να το δούμε κάποια στιγμή, της παγκόσμιας αγοράς ασφαλείας. Στοχεύει στον έλεγχο των καταστάσεων που κρίνονται ως γενεσιουργές αιτίες προβλημάτων και κινδύνων, ώστε να περιοριστεί η συχνότητα

τητα της εμφάνισης και της σοβαρότητας τους.

Η νέα πρόληψη είναι σε μεγάλο βαθμό μέρος της ποινικής αθυσίας και θα το δούμε αυτό μέσα από συγκεκριμένες νομοθετικές πρωτοβουλίες. Όπως επίσης είναι κομμάτι των δικτύων ελέγχου και επιτήρησης. Εστιάζει το ενδιαφέρον της λιγότερο στη θεραπεία των αιτίων της εγκληματικότητας και περισσότερο στον καθορισμό των ομάδων και των καταστάσεων κινδύνου, των ομάδων που θεωρούνται ότι είναι φορείς κινδύνου, ενόψει της ενίσχυσης του ελέγχου τους.

Δημιουργεί νέες κατηγοριοποιήσεις των φορέων επικινδυνότητας και εφαρμόζει νέες μεθόδους και πρακτικές για τη διαχείρισή τους (ηλεκτρονική επιτήρηση, τεχνικές παρακολούθησης υπόπτων, αστυνόμευσης εγγύτητας, διαχείρισης προσωπικών δεδομένων), προσδιορίζοντας παράλληλα το κοινωνικό πλαίσιο της ανασφάλειας (μετανάστες, ανήλικοι, άστεγοι, τοξικομανείς).

Αυτής της κατεύθυνσης η πρόληψη μορφοποιεί τη δυναμική της διαχείρισης της μικροεπείξεως εγκληματικότητας και καθιστά δυσδιάκριτα πλέον τα όρια της κοινωνικής και της ποινικής παρέμβασης, στο πλαίσιο της αντιεγκληματικής πολιτικής. Οι πολιτικές ασφάλειας εντάσσουν τη νέα πρόληψη στο ευρύτερο δίκτυο των συστημάτων ελέγχου και επιτήρησης, συρρικνώνοντας τελικά τον όποιο κοινωνικό χαρακτήρα της πρόληψης και διευρύνοντας την οργανική της σύνδεση με καταστατικές πολιτικές.

Στην Ελλάδα οι όροι άσκησης πολιτικών πρόληψης χάνονται στην αποσπασματικότητα τους, στην έλλειψη οργανωμένης αντιεγκληματικής πολιτικής και ιδιαίτερα στην έλλειψη πολιτικής βούλησης. Απτά παραδείγματα, τα είπε ο Γιάννης ο Πανούσης προηγουμένως, συνιστούν η θεσμοθέτηση το 1999 των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Εγκληματικότητας και η σχετική αποτυχία τους μετά, η καθιέρωση από τον Μάιο του 1999 των πεζών περιπολιών και του μέτρου του Αστυνομικού της

Γειτονιάς, που άρχισαν και τα δύο μέτρα αυτά να εφαρμόζονται, συνάντησαν δυσκολίες στην υλοποίησή τους και τελικά είτε εγκαταλείφθηκαν, είτε εφαρμόζονται αποσπασματικά.

Δομικά η πρόληψη του εγκλήματος είναι απούσα και αυτό το διαπιστώνουμε με τραγικό τρόπο κάθε φορά που έχουμε ακραίες εγκληματικές συμπεριφορές. Παράδειγμα, το ανέφερε και η Βάσω η Αρτινοπούλου προηγουμένως, είναι το περιστατικό στο Ίηιο. Κάθε υπηρεσία από αυτές οι οποίες θα έπρεπε να είχαν επέμβει, κάθε υπηρεσία που ξεκινάει από το σχολείο μέχρι την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη, αποσπασματικά ίσως η κάθε μία να έκανε ή να μην έκανε τη δουλειά της, να έπαιξε το ρόλο της ή όχι.

Τελικά όμως η έλλειψη ήταν ότι δεν υπήρχε κανένα δίκτυο επιφυλακής και παρέμβασης, που να συγκεντρώνει τόσο την Αστυνομία όσο και το σχολείο. Και θα υπενθυμίσω για το σχολείο κάτι, δεν είναι γενικά η ευθύνη του σχολείου, η οποία μέσα από το νόμο για την ενδοοικογενειακή βία δεν είναι μια γενική ευθύνη να καταγγείλει ένα γεγονός σε εξουσιαστική κακοποίηση του ανηλίκου.

Είναι ευθύνη η οποία περιγράφεται μέσα στο νόμο για την ενδοοικογενειακή βία με ευθύνη του Καθηγητή ή του Δασκάλου να ενημερώσει ιεραρχικά τόσο το Διευθυντή, όσο και τον Προϊστάμενο της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατόπιν αυτός τον Εισαγγελέα. Η ευθύνη αυτή είναι πειθαρχική κατόπιν και ποινική αν δεν το κάνει.

Άρα, εάν κάθε ένας από αυτούς τους θεσμούς μπορούσε να λειτουργήσει όχι αποσπασματικά, αλλά συμπληρωματικά, τότε θα μπορούσε να υπήρχε σε αυτή την περίπτωση είτε πρόληψη, είτε αμεσότερη επέμβαση. Παρόλα αυτά δεν υπάρχουν τέτοιες πολιτικές.

Στη συνέχεια, ως στρατηγικός άξονας της κατοχύρωσης ενός περιβάλλοντος ασφάλειας για τον πολίτη, προκρίθηκε κατά τρόπο φυσικό θα έλεγα, η τεχνοπρόληψη, η τεχνολογική πρόληψη, δηλαδή η χρήση των νέων τεχνολογιών στην αντιμετώπιση του εγκλήματος. Ο

νέος διάλογος περί ασφάλειας υπό το φως των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει η χώρα για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, νομιμοποίησε μια γενική αυστηροποίηση της ποινικής νομοθεσίας, απαιτούσε την ενεργό συμμετοχή του υπεύθυνου πολίτη στις πολιτικές κατά της εγκληματικότητας και επέβαλε νέες μεθόδους και πρακτικές επιτήρησης ελέγχου και πειθαρχίας.

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 επέτρεψε παράλληλα το άνοιγμα της Ελλάδας σε μια μεγάλη αγορά ασφάλειας: Τη διεύρυνση της ηλεκτρονικής παρακολούθησης, χωρίς να είναι αυτή πάντα δηλωμένη και γνωστή, την αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού της Αστυνομίας, την εισαγωγή τεχνολογίας αιχμής για την ασφάλεια, καθώς και μια ευρύτατη ενίσχυση του ποινικού οπλοστασίου με στόχο την τεχνοπρόληψη, αλλά και την καταστολή.

Μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 το μεγαλύτερο μέρος του εξοπλισμού της ασφάλειας διατηρήθηκε, χωρίς να έχει απαραίτητα καταγραφεί και συνέβαλε στην προοδευτική ενίσχυση της επιτήρησης και του ελέγχου σε σημείο τέτοιο ώστε τα όρια μεταξύ ιδιωτικής σφαίρας και δημόσιας σφαίρας, στατικό στοιχείο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, να αμφισβητούνται σήμερα.

Η διεύρυνση του ελέγχου και η υπέρ ποινικοποίηση συμπεριφορών, γέννησε στην κοινή γνώμη φοβικές και καταστατικές αντιδράσεις, νομιμοποίησε τη σχέση προσφοράς και ζήτησης της ασφάλειας στο πλαίσιο μιας μεταβατικής αντιεγκληματικής πολιτικής και προκάλεσε αυτό το αίτημα αυστηρότητας-αυστηροποίησης της ποινικής νομοθεσίας.

Με αυτόν τον τρόπο η έννοια της ασφάλειας επικεντρώθηκε ακόμα περισσότερο γύρω από τον σκληρό της πυρήνα και τις βασικές αναφορές της μηδενικής ανοχής. Μεγαλύτερη αστυνόμευση των συμπεριφορών, διαρκής επιτήρηση, επανάκτηση του δημόσιου χώρου, συλλογή και διαχείριση πληροφοριών και προσωπικών δεδομένων και διαρκής διοίκηση προς κατα-

στατικές πολιτικές.

Στο πλαίσιο αυτό η θέση της πρόληψης στη γενικότερη αντιεγκληματική πολιτική υπήρξε περιορισμένη, ενώ αντίθετα κι αυτό είναι αντιφατικό ο κυρίαρχος λόγος των αρμόδιων Αρχών ανεδείκνυε το ζήτημα της πρόληψης, της καθημερινής ιδιαίτερα εγκληματικότητας, ρητορικά τουλάχιστον ως ένα μείζον ζήτημα όχι μόνον της αντιεγκληματικής πολιτικής, αλλά γενικότερα της κρατικής πολιτικής.

Σήμερα οι εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στο ευρύτερο ποινικό πεδίο συνιστούν ένα συνεχώς εξελισσόμενο μέσο ενίσχυσης του κοινωνικού ελέγχου και ενδυνάμωσης των μηχανισμών ασφάλειας του κράτους, εφόσον οι αρμόδιες υπηρεσίες όχι μόνο μπορούν να παρακολουθούν, αλλά μπορούν να παρακολουθούν χωρίς αυτό να είναι σε ποινή περιπτώσεις νόμιμο και επιτρεπτό.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Από τη στιγμή που οι αρμόδιες υπηρεσίες μπορούν να διαθέτουν μεγάλο αριθμό πληροφοριών και δεδομένων που αφορούν στη ζωή και στην κοινωνική δράση των πολιτών και μιλιά για την κοινωνική δράση των πολιτών και όχι για την εγκληματικότητα. Είναι ορατός ο κίνδυνος της υπερβολικής θωράκισης του ποινικού κράτους, της επιβολής νέων κοινωνικών ταξινόμησεων και ιεραρχιών, καθώς και της παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Κάποιος ρώτησε τον Υπουργό Δικαιοσύνης τι πρόβλημα έχουμε να καταγράφονται οι πινακίδες, οι αριθμοί κυκλοφορίας των αυτοκινήτων, όλων των αυτοκινήτων κι όχι μόνον αυτών που τελούν οι οδηγοί κάποια παράβαση;

Ο κίνδυνος εδράζεται περισσότερο στο γεγονός ότι τα αποτελέσματα των εφαρμογών των νέων τεχνολογιών στο ποινικό πεδίο δεν λειτουργούν προς όφελος του κοινωνικού σχηματισμού, αλλά επενεργούν πέρα και πάνω από την κοινωνία τροφοδοτώντας τη διαμόρφωση μιας νέας πανοπτικής εξουσίας με θολό περίγραμμα εγκαθιδρύουν έναν νέο κώδικα κοινωνικής λειτουργίας σύμφωνα με τον οποίον η πειθαρχοποίηση των κοι-

νωνικών συμπεριφορών, των κινήσεων, των αντιδράσεων, αποτελεί αξιωματικά το εισιτήριο για την κανονικότητα, δηλαδή για τη σύνομη συμπεριφορά.

Θα θυμίσω απλώς ότι ο νυν Υπουργός Δικαιοσύνης απευθυνόμενος στο Σώμα της Βουλής είπε ότι "τελικά οι φιλήσυχτοι πολίτες δεν έχουν να φοβούνται τίποτα από τη χρήση των καμερών", κάτι το οποίο και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος κατόπιν επανέλαβε. Μια τέτοια στρατηγική οδηγεί σταδιακά στη νομιμοποιημένη αποδοχή μιας αυταρχικής δημοκρατίας, στο πλαίσιο της οποίας ο αποκλεισμός και ο στιγμιαϊσμός των πλειόνων συγκροτεί την καλύτερη ασπίδα για την προστασία των λίγων.

Η ηλεκτρονική επιτήρηση υποδεικνύει σταθερά τη μετάβαση σε μία υπό αμφισβήτηση ιδιωτική σφαίρα. Γιατί τίποτα δεν είναι πλῆρον σίγουρο αν είναι ιδιωτική ή δημόσια η σφαίρα που παρακολουθείται και στην επιβολή του διαρκούς ελέγχου στην υπό αμφισβήτηση επίσης δημόσια σφαίρα.

Το ερώτημα που τίθεται πλέον σε νομικό πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο δεν αφορά τόσο την τελική ανάταξη του φαινομένου, δε μιλάει κανείς να καταργηθεί η νέα τεχνολογία ή να μη χρησιμοποιείται για λόγους ασφάλειας, αλλά στην απονομιμοποίησή του και στην υπεράσπιση των εγγυήσεων που παρέχονται από το Σύνταγμα και θα δούμε μερικές από αυτές και το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή της Βενετίας, που είναι όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης, θεώρησε επικίνδυνη για την ιδιωτική ζωή πολίτη την χωρίς όρους βιντεοσκοπηση και βιντεοεπιτήρηση με αστυνομικές κάμερες όσων κινούνται σε δημόσιους χώρους.

Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προσωπικών Δεδομένων Πέτερ Χάστινγκς διατύπωσε παράλληλα τις σοβαρές ενστάσεις του για την πρόωπη της αστυνομικής συνεργασίας των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της δημιουργίας κοινών τραπεζών DNA, δακτυλικών αποτυπωμάτων και αριθμών κυκλοφορίας αυτοκινήτων.

Η Επιτροπή της Βενετίας έκρινε εξάλλου ότι η γενικευμένη χρήση της ηλεκτρονικής επιτήρησης από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς απειλεί το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα, στην ελευθερία των κινήσεων και στην ειδική προστασία των προσωπικών δεδομένων. Παραβιάζει δε την αρχή της αναλογικότητας, αφού η επικαλούμενη προστασία απέναντι σε έναν αόρατο κίνδυνο είναι ασαφής και αόριστη.

Το ζήτημα της εγκατάστασης και λειτουργίας των καμερών αστυνόμευσης συνιστά σήμερα ένα ουσιαστικό στοιχείο της διεύρυνσης του κοινωνικού ελέγχου, που επηρεάζει άμεσα τόσο τα δικαιώματα του πολίτη, όσο και την καθημερινή μας ζωή. Επίσης επηρεάζει την κατεύθυνση αντιεγκληματικής πολιτικής χωρίς αυτό να στοχοθετείται πάντα.

Στη μεταολυμπιακή Ελλάδα το θεσμικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών μέσων παρακολούθησης παραμένει ασαφές και τι εννοώ; Μέχρι σήμερα δεν έχει πιστοποιηθεί ο ακριβής αριθμός και η αποστολή των καμερών ασφαλείας μεταξύ των καμερών που διαχειρίζεται το ΥΠΕΧΩΔΕ, η Αστυνομία και οι Ειδικές Υπηρεσίες. Δεν ξέρουμε ποιος είναι ο αριθμός αυτός, ξέρουμε ότι υπάρχουν γύρω στις 500 κάμερες εν λειτουργία, αλλά περίπου.

Δεν έχει διευκρινιστεί νομικά ποιος έχει πρόσβαση στην εικόνα των συστημάτων παρακολούθησης και στη συλλογή των προσωπικών δεδομένων, ούτε για ποιο σκοπό γίνεται αυτό. Κυκλοφορία, ασφάλεια, αντιτρομοκρατία; Την τελευταία φορά στην πορεία της 17 Νοέμβρη ο επικεφαλής Αστυνομικός απέναντι στους Ελεγκτές της Ανεξάρτητης Αρχής είπε ότι "ελέγχουμε την κυκλοφορία", ενώ η κυκλοφορία είχε σταματήσει.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων με την απόφαση 56/2005 απέρριψε αίτημα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για την επέκταση του σκοπού επεξεργασίας της εικόνας και την αύξηση των καμερών ασφαλείας. Ήταν το αίτημα για την βιντεοεπιτήρηση εισόδων πολυκατοικιών και κοινόχρηστων χώρων.

Η Αρχή έκρινε ότι με την ενδε-

χόμενη αύξηση θα επέρχετο καθολική και σοβαρή προσοχή των δικαιωμάτων των πολιτών, χωρίς να επιτυγχάνεται ανάλογη αναβάθμιση του δικαιώματος του πολίτη στην ασφάλεια. Επίσης η Αρχή διαπίστωσε ότι πολλές από τις ήδη εγκατεστημένες κάμερες λειτουργούσαν χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις, ενώ ο χρόνος διατήρησης των λαμβανόμενων εικόνων υπερέβαινε τον προβλεπόμενο ή τον επιτρεπτό.

Είναι ενδεικτικό ότι η Αρχή είχε επιβάλει το 2006 πρόστιμο στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης για παράνομη επεξεργασία εικόνας και το 2007 νέο πρόστιμο για παράνομη λήψη εικόνων με κάμερες ρύθμισης της κυκλοφορίας, οι οποίες ήταν προγραμματισμένες να καταγράφουν εικόνες από φοιτητική διαδήλωση κατά τις διαδηλώσεις των φοιτητών Πέρυσι.

Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την άποψη ότι η σημερινή χρήση των συστημάτων ηλεκτρονικής επιτήρησης πλήττει συνταγματικά δικαιώματα του πολίτη, συνταγματικές ελευθερίες, **ανάγοντας την ποινικότητα σε μηχανισμό διαχείρισης της διακινδύνευσης**, θέτει δε εν αμφιβολία την αποδεικτική ισχύ των συλλεγμένων στοιχείων κάθε φορά στο βαθμό που μεγάλος αριθμός μη πιστοποιημένων καμερών λειτουργεί στην ουσία παράνομα.

Τα τελευταία δε γεγονότα μετά την πορεία της 17ης Νοεμβρίου, τη γνωμοδότηση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τη χρήση καμερών για τη βιντεοσκόπηση της πορείας και την παραίτηση του Προέδρου και των Μελών της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων κατέδειξαν την πολιτική βούληση σύμφωνα με την οποία τα προσωπικά δεδομένα σε θέματα ασφάλειας ακόμη και για προληπτικούς λόγους κι αυτό έχει σημασία δεν τελούν υπό την εγγύηση του Συντάγματος, τελούν υπό τη διαχείριση των Εισαγγελικών Αρχών και όχι υπό την προστασία των συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξάρ-

τητων Διοικητικών Αρχών.

Σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε και η σχετική τροπολογία του Υπουργείου Δικαιοσύνης που ψηφίστηκε απόψε προκειμένου να αξιοποιείται το σχετικό υλικό για την αποκάλυψη και τιμωρία των δραστών, μέσα από την προληπτική βιντεοσκόπηση των διαδηλώσεων. Η τεχνολογία μεταβάλλεται εύκολα σε ποινική και πολιτική καταστολή.

Στο παραπάνω πλαίσιο είναι εμφανής η διατάραξη της ισορροπίας μεταξύ ελευθερίας και ασφάλειας όσο είναι εμφανής κατ'εμέ η ενίσχυση του κράτους δικαίου απέναντι στην υπερτροφία, η ανάγκη για να ενισχυθεί το κράτος δικαίου απέναντι στην υπερτροφία του κράτους ασφάλειας. Ο κίνδυνος που προέρχεται σήμερα από τη φαντασιοποίηση της ασφάλειας, δηλαδή από την προβολή της ασφάλειας ως κοινωνικού υπεραγαθού για την προστασία του οποίου μπορούν να υποχωρούν όλα τα υπόλοιπα έννομα αγαθά.

Η θέση αυτή οδηγεί στην αποπολιτικοποίηση της αντιεγκληματικής πολιτικής, δηλαδή η αντιεγκληματική δεν είναι πλέον ένα κομμάτι της δημόσιας πολιτικής, δεν συνδέεται με την κοινωνική πολιτική και με τις άλλες πολιτικές του κράτους, απλά είναι ένα ξέχωρο κομμάτι απλά διαχείρισης κινδύνων και ως τέτοιο έχει προβληθεί και προταθεί επίσης από τα προτάγματα της μηδενικής ανοχής στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η θέση λοιπόν αυτή οδηγεί στην αποπολιτικοποίηση της αντιεγκληματικής πολιτικής, καθώς συνομολογεί την αδυναμία του κράτους να αντιμετωπίσει τους κοινωνικούς κινδύνους και να αρθρώσει αποτελεσματικές πολιτικές για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Οδηγεί επίσης στη λανθάνουσα μεταβίβαση της κοινωνικής προστασίας από τους θεσμούς στους οποίους το κοινωνικό συμβόλαιο έχει αναθέσει την κοινωνική προστασία, **από τους θεσμούς λοιπόν του επίσημου**

κοινωνικού ελέγχου στα Κέντρα Συλλογής και Επεξεργασίας Πληροφοριών.

Η αντίδραση στη γενικευμένη ηλεκτρονική επιτήρηση προϋποθέτει την αντιστροφή της προβληματικής, στηρίζεται κατ' αρχάς στην αντίληψη ότι η υπερβολική θωράκιση του ποινικού κράτους καταδεικνύει έλλειμμα δημοκρατίας, συνυφάνεται με την απόρριψη της ηλεκτρονικής επιτήρησης όταν παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή όταν το προστατευόμενο αγαθό είναι μεγαλύτερο από το αγαθό το οποίο προβάλλεται.

Προϋποθέτει επίσης την επιφύλαξη για οποιαδήποτε προσφυγή στην τεχνολογική καταστολή, γιατί στην ουσία όταν προληπτικά καταστέλλουμε σημαίνει ότι δεν υπάρχει καν έγκλημα ακόμα, δεν προλαμβάνουμε το έγκλημα. Επιβάλλει τέλος τον αυστηρό δικονομικό έλεγχο των προϋποθέσεων λειτουργίας των δημοσίων και ιδιωτικών συστημάτων ηλεκτρονικής επιτήρησης, ώστε να διασφαλίζεται η νομιμότητα και η διαφάνεια.

Στις σύγχρονες κοινωνίες του ελέγχου ο κίνδυνος της αυταρχικής δημοκρατίας προέρχεται από το μονοπώλιο του ορισμού της διακινδύνευσης και των τρόπων που μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τη διακινδύνευση αυτή. Όμως, η ουσία της πολιτικής δημοκρατίας απορρέει από τη νομιμοποίηση της ασφάλειας μέσα σε συνθήκες ελευθερίας και μέσα σε συνθήκες συνταγματικού και κοινωνικού ελέγχου.

Σε αυτή τη δημοκρατία που ο Ντερντά βλέπει τον επανακαθορισμό της σχέσης κράτους-πολίτη και κοινωνικής συλλογικότητας, η διαρκής υπεράσπιση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και ελευθεριών δεν είναι απλά ένα δημοκρατικό αίτημα ή ένα δικαιοκρατικό αίτημα. Είναι μια πολιτική ανάγκη, μια ανάγκη της πολιτικής επιβίωσης των κοινωνικών πλειοψηφιών.

Σας ευχαριστώ.

«ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ»

Β' Συνεδρίαση

17-12-2007

- **Πολυχρόνης Περιβοήαρης, Δικηγόρος Πειραιά**
"Η διαμεσολάβση σαν εναλλακτικός τρόπος επίλυσης αστικών διαφορών"
- **Τρύφων Βασίλεινας, Δικηγόρος Πειραιά**
"Οι δυσχέρειες στην εφαρμογή του Ν. 3500/2006 (ποινική διαμεσολάβση στην ενδοοικογενειακή βία) θα οδηγήσουν τελικά στη ματαίωση του προληπτικού χαρακτήρα της ρύθμισης;"
- **Γιάννης Βούτας, Δικηγόρος Πειραιά**
"Βία στα γήπεδα - Αίτια και αντιμετώπισή της - Πρόληψη αντί καταστολής"

"Η διαμεσολάβηση σαν εναλλακτικός τρόπος επίλυσης αστικών διαφορών"

Κυρίες και κύριοι καθησπέρα, αφού σας ευχαριστήσω για την ιδιαίτερη τιμή που μας κάνετε με την παρουσία σας σήμερα και συγχάρω τους προλαλήσαντες Πανεπιστημιακούς για τις πολύ ενδιαφέρουσες προσεγγίσεις, θα προχωρήσω στην ανάπτυξη της εισήγησής μου και θα εξηγήσω τι είναι η διαμεσολάβηση το γνωστό mediation κατά τον αγγλικό όρο, τι νομικό καθεστώς ισχύει στη χώρα μας και πως η συγκεκριμένη διαδικασία εντάσσεται στην προσπάθεια για τη μετάβαση από την κοινωνία της βίας στην κοινωνία της πρόληψης.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν. Σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιεύματα έχει επέλθει έμφραγμα στα Δικαστήρια με 1 εκατομμύριο εκκρεμείς υποθέσεις. 400 χιλιάδες είναι οι εκκρεμείς υποθέσεις στα Διοικητικά Δικαστήρια, 1 εκατομμύριο το σύνολο μαζί με τις ποινικές και ποινικές, 150 χιλιάδες είναι ο αριθμός της ετήσιας αύξησης των εκκρεμών αστικών υποθέσεων, 27 χιλιά-

δες εκκρεμούν στο Συμβούλιο της Επικρατείας, εμφάνιση της πρώτης αγωγής κατά του δημοσίου για βραδύτητα απονομής της δικαιοσύνης.

Γνωστό είναι σε όλους ότι χρειάζεται περίπου ενάμιση χρόνος από την κατάθεση της αγωγής μέχρι την πρώτη συζήτηση, αν μιλάμε για το Ποινικό Πρωτοδικείο, επίσης είναι γνωστό ότι η πρώτη αναβολή που συνήθως χορηγείται από το Δικαστήριο ή επιδιώκεται από τα μέρη οδηγεί τη συζήτηση της υπόθεσης σχεδόν μετά από ένα ή και ενάμιση χρόνο.

Όλα αυτά δείχνουν ότι υπάρχει πρόβλημα που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης, το οποίο βέβαια δεν μπορεί να λύσει ο διάσημος Καρδιοχειρουργός Γιακούμπ, μια και τα δημοσιεύματα

μιλούσαν για "έμφραγμα".

Τα παραδείγματα που ανέφερα καταδεικνύουν τη μεγάλη όξυνση του προβλήματος της καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης στην Ελλάδα, αλλιώς το πρόβλημα αυτό δεν έχει μόνο ελληνικό χρώμα, καθυστερήσεις εμ-

φανίζονται και αλλού και οι άνθρωποι αναζητήσαν και αναζητούν λύσεις με πρώτο στόχο την ταχύτητα, την αποτελεσματική και ουσιαστική άμβλυνση των διαφορών, καθώς και τη συνέχιση των διαταραγμένων σχέσεων.

Ο τίτλος μιλάει για τη διαμεσολάβηση ως εναλλακτικό τρόπο επίλυσης διαφορών. Ποιοι είναι οι άνθρωποι επίλυσης διαφορών; Όπως είπαμε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο συναισθανόμενοι ότι πρέ-

πει να αναζητήσουν το επιθυμητό αποτέλεσμα της λύσης των διαφορών τους και εκτός Δικαστηρίων, δημιούργησαν κατάλληλες πρακτικές και διαδικασίες διευθέτησης διαφορών και αντικρουόμενων συμφερόντων με σκοπό το συμβιβασμό, τον περιορισμό των ζημιών σε χρόνο και χρήμα και τη συνέχιση των σχέσεων.

Οι διαδικασίες αυτές είναι οι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών και είναι γνωστοί. Οι από αρχαιοτάτων χρόνων γνωστή "διαπραγμάτευση", η επίσης γνωστή "συμφιλίωση" το conciliation, οι "Επιτροπές Αντιμετώπισης Διαφορών", οι "εμπειρογνώμονες" όταν δεν εκδίδουν δεσμευτικές αποφάσεις, η "προληπτική γνωμάτευση" από ανεξάρτητο τρίτο, η "διαμεσολάβηση" και η "διατησία".

Τι είναι διαμεσολάβηση; Η μεσολάβηση ή διαμεσολάβηση όπως υιοθετήθηκε ως όρος από την πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πρόταση οδηγίας του 2004 η οποία έπρεπε να είχε γίνει οδηγία έως τον Σεπτέμβριο του 2007 αλλιώς δεν έχει γίνει ως σήμερα και πραγματεύεται τα σχετικά θέματα με τη διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, είναι η διαδικασία στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επικουρούνται από έναν τρίτο για να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την επίλυση της διαφοράς, ανεξάρτητα από το αν αυτή η διαδικασία κινείται με πρωτοβουλία των μερών προτείνεται ή διατάσσεται από Δικαστήριο ή προβλέπεται από το Εθνικό Δίκαιο κράτους-μέλους.

Ως Διαμεσολαβητής, κατά την οδηγία πάντοτε, ορίζεται ο οποιοσδήποτε τρίτος ο οποίος αναλαμβάνει διαμεσολάβηση ανεξάρτητα της ονομασίας του επαγγέλματός του στο σχετικό κράτος-μέλος και του τρόπου με τον οποίον διορίστηκε για τη

διεξαγωγή της εν λόγω διαμεσολάβησης ή επιφορτίστηκε με τη διεξαγωγή της.

Εύλογα θα αναρωτηθεί κάποιος γιατί υιοθετώ τον συγκεκριμένο ορισμό για αυτή τη διαδικασία. Ο λόγος είναι απλός, οι ορισμοί και οι διατάξεις που συνήθως προωθούνται για τη θέσπιση κοινοτικών ρυθμίσεων, απηχούν προσεγγίσεις ευρύτατα αποδεκτές.

Περαιτέρω μια σύντομη συγκριτική επισκόπηση των ισχυόντων σχετικά με το θέμα μας σε χώρες όπως το Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Δανία, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία Ηνωμένο Βασίλειο, ενισχύει αυτό το συμπέρασμα.

Με απλά λόγια και πέρα από νομοθετικούς ορισμούς η διαμεσολάβηση είναι η διαδικασία που τα συγκρουόμενα μέρη προσλαμβάνουν έναν ουδέτερο τρίτο που τους βοηθάει να βρουν λύση από μόνα τους. Η διαδικασία πραγματοποιείται με την ελεύθερη βούληση των μερών, τα οποία και ελέγχουν πλήρως το αποτέλεσμα.

Είπε προηγουμένως ο κ. Παπούσης ότι "η περιχαράκωση και η γκετοποίηση των πολιτών δεν είναι λύση ούτε μέτρο πρόληψης". Αντίδοτο σε αυτή την περιχαράκωση είναι η διαμεσολάβηση που στοχεύει στην επικοινωνία των μερών. Η διαμεσολάβηση δεν είναι διαπραγμάτευση μεταξύ διαφωνούντων, αφού λείπει το τρίτο πρόσωπο που παίζει σημαντικό ρόλο σε αυτήν και έρχεται ως ουδέτερος τρίτος να βοηθήσει τα μέρη να φθάσουν σε λύση.

Στη διαπραγμάτευση τα μέρη από μόνα τους θα πρέπει να έχουν αμοιβαία και ειλικρινή προδιάθεση αποκατάστασης των φιλικών σχέσεων, παραμερίζοντας ιδιοτέλειες και συμφέροντα. Είναι προφανές ότι τα μέρη

δεν μπορούν από μόνα τους να επιτύχουν κάτι τέτοιο. Η διαμεσολάβηση δεν είναι συμφιλίωση, αφού εκεί ο τρίτος που παρεμβαίνει προσπαθεί να φέρει σε συνδιαλλαγή τα μέρη προτείνοντας λύσεις. Η διαδικασία αυτή, η συμφιλίωση δηλαδή είναι γνωστή και ακολουθείται συνήθως στις εργατικές διαφορές.

Για να μην ξεχνούμε και την ιστορία, αν ήθελε κάποιος να αναζητήσει θεσμούς που προσομοιάζουν στη διαμεσολάβηση, θα έπρεπε σίγουρα να αναφερθεί στο Μαντείο των Δελφών και στους περίφημους "Χρησμούς" του για τις διαφορές μεταξύ των πόλεων ή στις "Σπονδές" οι οποίες σφράγιζαν τις συμφωνίες που επιτύχαναν τα ερίζοντα μέρη πάλη οι πόλεις-κράτη και όχι οι πολίτες, από μόνα τους όμως και χωρίς τη διαμεσολάβηση κάποιου τρίτου.

Που απαντάται ο θεσμός της διαμεσολάβησης στο Ελληνικό Δίκαιο; Η διαμεσολάβηση ως θεσμός για την επίλυση διαφορών δεν είναι άγνωστος και κατ' αρχάς τον συναντούμε στο χώρο του εργατικού δικαίου. Γνωστός είναι ο Νόμος 1876/1990 στο άρθρο 15 που αφορά τη σύναψη των συλλογικών εργασιακών συμβάσεων.

Το 1997 με την τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 6 Νόμος 2479/97) ο οποίος μετά από σειρά αναβολών ετέθη σε ισχύ το Σεπτέμβριο του 2000, αναβολές για τις οποίες ευθύνονται κατά κάποιο τρόπο και οι Σύλλογοί μας και περαιτέρω τροποποιήθηκε από το Νόμο 2915/2001, θεσπίστηκε στο άρθρο 214Α η δυνατότητα διαμεσολάβησης και για άλλες ιδιωτικού δικαίου διαφορές και ειδικότερα για διαφορές εμπραγμάτου, κληρονομικού και οικογενειακού δικαίου.

Μιλάμε για τη συμμετοχή στα αποκτήματα, ενοχικού δικαίου

διαφορές, διαφορές από αδικοπράξια και αδικαιολόγητο πλουτισμό, διαφορές καταδολεψτικής απαλλοτρίωσης, μέμψης της άστοργης δωρεάς, διανομής και μείωσης υπέρμετρης ποινής, αγωγές για καταδίκη σε δήμευση βούλησης, ανακοπές του άρθρου 632 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και των διαταγών πληρωμής, ανακοπές τρίτων στην εκτέλεση του άρθρου 936, με την προϋπόθεση όμως ότι οι διαφορές αυτές υπάγονται στην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

Δυνατότητα διαμεσολάβησης παρέχουν στον Ειρηνοδίκη και οι διατάξεις των άρθρων 208 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στο πλαίσιο κατατεθειμένης αγωγής.

Με τον πρόσφατο Νόμο 3500/2006 και συγκεκριμένα το άρθρο 11 αυτού θεσμοθετήθηκε η δυνατότητα ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών να λειτουργήσει ως διαμεσολαβητής με την προϋπόθεση ότι συμφωνούν σε αυτό τα εμπλεκόμενα μέρη σε περιπτώσεις τέλεσης πλημμελημάτων ενδοοικογενειακής βίας. Με το συγκεκριμένο αυτό θέμα και άλλες καινοτόμες ρυθμίσεις αυτού του νόμου θα ασχοληθεί ευθύς αμέσως ο συνάδελφος Τρύφωνας Βασιλάνας.

Επανέρχομαι όμως στο αστικό δικονομικό πεδίο, που είναι και το πεδίο ενασχόλησης αυτής της εισήγησης και στη διάταξη του 214 Α που προβλέπει πλέον την υποχρεωτική προσπάθεια εξώδικης επίλυσης της διαφοράς στις διαφορές που ανέφερα προηγουμένως. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διάταξης και υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις τα αντίδικα μέρη στη συνάντηση που λαμβάνει χώρα παρουσία των Δικηγόρων τους μπορούν να προσλάβουν τρίτο πρόσωπο κοινής επιλογής, ο οποίος μπορεί και να μην είναι Δικηγόρος.

Το τρίτο αυτό πρόσωπο λειτούργει ως Διαμεσολαβητής και βοηθά τα μέρη να εξετάσουν ολόκληρη τη διαφορά, καθώς και την τυχόν ανταγωγή του εναγομένου, χωρίς να δεσμεύονται από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου και μπορούν να χρησιμοποιούν όλα τα πρόσφορα μέσα για να εξακριβώσουν τα πραγματικά περιστατικά και τα σημεία συμφωνίας ή διαφωνίας τους, καθώς και τις συνέπειες που δέχονται ή αμφισβητούν ώστε να επιτύχουν αμοιβαίως αποδεκτή λύση της διαφοράς εν όλω ή εν μέρει.

Το τρίτο πρόσωπο που μετέσχε έστω και λίγο στη συνάντηση δεν εξετάζεται ως μάρτυρας, ούτε μπορεί να οριστεί ως Πραγματογνώμονας ή Τεχνικός Σύμβουλος ή να μετάσχει στην εκδίκαση με οποιαδήποτε ιδιότητα. Εάν υπάρξει συμφωνία συντάσσεται πρακτικό, το οποίο περιγράφει τους όρους συμφωνίας, το είδος του αναγνωριζόμενου δικαιώματος, το ποσό της οφειλόμενης παροχής και τους τυχόν όρους υπό τους οποίους θα εκπληρωθεί. Με αυτή τη συμφωνία επιβάλλονται και τα έξοδα κατά τις διατάξεις των άρθρων 176 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόσληψη του τρίτου μέρους, του Μεσολαβητή δηλαδή από τα αντίδικα μέρη, είναι δυναμική και όχι υποχρεωτική. Το πρακτικό που αντικατοπτρίζει την συμφωνία μπορεί να υποβληθεί στον Πρόεδρο του Δικαστηρίου ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η αγωγή, προκειμένου να επικυρωθεί. Από την επικύρωσή του το πρακτικό αποτελεί τίτλο εκτελεστό και ο Πρόεδρος το περιάπτει με τον εκτελεστήριο τύπο.

Ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα κατάθεσης αγωγής για την αναγνώριση της ακυρότητας ή για την ακύρωση της βούλησης

που περιέχεται στο πρακτικό ενώπιον του Εφετείου στην περιφέρεια του οποίου συντάχθηκε και εντός τριάντα ημερών από την επίδοση της επικυρωτικής πράξης του Προέδρου. Αν η συμφωνία ακυρωθεί η εκκρεμοδικία λογίζεται ότι δεν καταργήθηκε ποτέ. Σε περίπτωση δε μερικής ακύρωσης η εκκρεμοδικία αναβιώνει μόνο κατ' αυτό το μέρος. Νέα απόπειρα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς δεν απαιτείται.

Όπως γίνεται κατανοητό, ο θεσμός της διαμεσολάβησης στο Ελληνικό Δίκαιο λειτουργεί στο πλαίσιο κατάθεσης αγωγής ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, δηλαδή αφορά τις διαφορές πάνω από 80 χιλιάδες ευρώ και δεν έχει χρησιμότητα για άλλες εκείνες για τις οποίες δεν έχει κατατεθεί αγωγή ή υπάγονται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου ή του Ειρηνοδικείου. Από τη σκοπιά αυτή η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι ατελής.

Αυτή είναι η ρύθμιση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και οι δυνατότητες που παρέχει για να ξεκινήσει μια διαμεσολάβηση στο πλαίσιο της. Πως είναι όμως η διαμεσολάβηση αυτή καθ'εαυτή κατά τα ισχύοντα σε άλλες χώρες; Τυπικά τα στάδια της διαμεσολάβησης είναι τα ακόλουθα: Επίτευξη συμφωνίας των μερών για μεσολάβηση, όπου συνήθως περικλείεται σε κάποιο συμβατικό κείμενο. Μπορεί βέβαια να γίνει και σε μεταγενέστερο στάδιο, ακόμη και λίγο πριν την εκδίκαση της συζήτησης της υπόθεσης αλλιά και μετά από αυτήν.

Επιλογή του Διαμεσολαβητή, επαφή του Διαμεσολαβητή με τα μέρη προ της διαμεσολαβήσεως, προετοιμασία της συνάντησης για τη διαμεσολάβηση, πρώτη συνάντηση των μερών, συνάντηση από κοινού ή ξεχωριστά, κατ'

ιδίαν συναντήσεις κάθε μέρους με τον Διαμεσολαβητή, διακανονισμός ή ματαίωση της διαμεσολάβησης.

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα αυτής της διαδικασίας και γιατί να προτιμηθεί από το Δικαστήριο ή τους άλλους τρόπους εναλλακτικής επίλυσης διαφορών; Πρώτο σημαντικό πλεονέκτημα είναι ότι τα μέρη που εισέρχονται στη διαδικασία διαμεσολάβησης δεν παραιτούνται από κανένα ουσιαστικό ή δικονομικό δικαίωμα.

Δεύτερο σημαντικό πλεονέκτημα είναι η εμπιστευτικότητα των διαλαμβανόμενων στις συναντήσεις διαμεσολάβησης και το γεγονός ότι ο Διαμεσολαβητής δεσμεύεται από το καθήκον εχεμύθειας (ο Μεσολαβητής που είναι Δικηγόρος ή Συμβολαιογράφος δεσμεύεται από το επαγγελματικό καθήκον εχεμύθειας κατά τα κρατούντα στην Ελλάδα, όχι όμως και όλοι οι υπόλοιποι που μπορούν να ενεργήσουν ως Διαμεσολαβητές -το θέμα το επιλύει μερικώς η πρόταση της οδηγίας, η οποία θέτει και το σχετικό καθήκον εχεμύθειας, αλλά υπάρχει κενό όσον αφορά τη διαιτησία και κίνδυνος κάποιος Διαμεσολαβητής να μπορεί να πάει μάρτυρας σε διαιτησία. Αυτό πρέπει να το δούμε, να εξεταστεί). Ο Διαμεσολαβητής λοιπόν δεν επιτρέπεται να μεταφέρει στη μία πλευρά ότι πληροφορείται από την άλλη και ο Μεσολαβητής δεν μπορεί να καταθέσει ως μάρτυρας.

Επόμενο πλεονέκτημα είναι ότι δεν τηρούνται πρακτικά των συζητήσεων, εκτός εάν τα μέρη επιτρέψουν να κρατηθούν κάποιες σημειώσεις, προκειμένου να βοηθηθεί η ίδια η διαδικασία της διαμεσολάβησης. Δεν υπάρχει δημοσιότητα για ότι διαμείβεται στις συναντήσεις της διαμεσολάβησης και τρίτοι μπορούν να παρακολουθήσουν τις συναντήσεις μόνον εάν το επιτρέ-

ψουν τα μέρη.

Τα μέρη μπορεί αντί αναλυτικού συμφωνητικού να καταλήξουν σε ένα απλό memorandum ή ακόμα και μία προφορική συμφωνία από την οποίαν θα δεσμεύονται ηθικά. Η ταχύτητα της διαδικασίας είναι και ένα από τα σημαντικά ατού της και την κάνει πολύ ελκυστική. Η διαμεσολάβηση συνήθως διαρκεί μία ημέρα, μετά από τρεις ή τέσσερις εβδομάδες προετοιμασίας των μερών.

Επόμενο πλεονέκτημα είναι το εύρος του πεδίου στο οποίο μπορεί να εφαρμοστεί από τις διαφορές της γειτονιάς μέχρι τις διαφορές ενδοοικογενειακής βίας, που όπως είπαμε θα αναλυθούν από τον επόμενο ομιλητή.

Για να μην ξεχνάμε και τα του κλάδου μας όμως, σημαντικότερο πλεονέκτημα είναι η δημιουργία εποικοδομητικής δικηγορικής ύλης, που δίνει λύσεις, ενισχύει τις διαδικασίες πρόληψης, αποφορτίζει τα πάθη και απελευθερώνει τα Δικαστήρια από μεγάλο βάρος υποθέσεων με στόχο την ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη απονομή δικαιοσύνης.

Τα μέρη μπορούν να συνεχίσουν τις επαγγελματικές ή άλλες σχέσεις τους, αφού οι τελευταίες δεν έχουν διαταραχθεί. Άμβλυση των παθών σημαίνει λιγότερη αντιδικία, συνεπάγεται μείωση των συγκρούσεων και λιγότερη βία. Η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας είναι αυτή που την ενισχύει ακόμα περισσότερο.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες και στη Μεγάλη Βρετανία που εφαρμόζεται ενεργά τα τελευταία χρόνια, σημειώνει πολύ υψηλά ποσοστά επιτυχίας άνω του 75% και ο λόγος είναι ότι τα μέρη αποκαθιστούν άμεσα επικοινωνία μεταξύ τους, ανταλλάσσουν απόψεις ιδιαιτέρως με τον Διαμεσολαβητή και δοκιμάζουν μαζί του πιθανές εναλλακτικές λύ-

σεις. Ο Διαμεσολαβητής λειτούργει ως νεκρή ζώνη, βοηθώντας έτσι στην εκτόνωση συσσωρευμένων εντάσεων.

Συμπερασματικά από τα τελευταία αυτά σημαντικά πλεονεκτήματα της διαμεσολάβησης, δηλαδή ότι τα μέρη έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις εμπορικές ή άλλες σχέσεις τους, φθάνουμε πολύ εύκολα στο σημείο σύνδεσης αυτής της διαδικασίας με τη σημερινή ημερίδα. Η άμβλυση των παθών σημαίνει λιγότερη αντιδικία και το τελευταίο σημαίνει μείωση των συγκρούσεων, η οποία με τη σειρά της συνεπάγεται λιγότερη βία στα λόγια, στα γραπτά ή στις ακολουθούμενες πρακτικές για την επίλυση των διαφορών.

Με λίγα λόγια, η διαμεσολάβηση είναι διαδικασία πρόληψης και ως τέτοια εντάσσεται στη σημερινή προβληματική μας. Όπως δε προανέφερα, μπορεί να οδηγήσει σε αποσυμφόρηση των Δικαστηρίων και σε ποιοτικότερη και ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης, που είναι το ζητούμενο όλων μας.

Κλείνοντας την εισήγηση μου παραδίδω το βήμα σε δύο εκλεκτούς συναδέλφους, που θα εξετάσουν θέματα ενδοοικογενειακής και αθλητικής βίας. Μιας και συνδέεται με το θέμα της σημερινής ημερίδας, είναι παρήγορο και ευχάριστο που χτες δεν υπήρξαν παρατράγουδα στο ντέρμπι. Τελικά μήπως η μη μετακίνηση των οπαδών είναι λύση για τα "μεγάλα" παιχνίδια ή μήπως πρέπει να καθόμαστε όλοι στο σπίτι μας να τα βλέπουμε από την τηλεόραση, γιατί εκεί είναι σχεδόν βέβαιο ότι δε θα γίνει κάποια ζημιά και δεν θα προκληθούν επεισόδια;

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Τρύφωνα Βασίλαινα

"Οι δυσχέρειες στην εφαρμογή του Ν. 3500/2006 (ποινική διαμεσολάβηση στην ενδοοικογενειακή βία) θα οδηγήσουν τελικά στη ματαίωση του προληπτικού χαρακτήρα της ρύθμισης";

ια να απαντήσω στο κρίσιμο ερώτημα που αποτελεί το πεδίο ενασχόλησης της σημερινής μου ομιλίας, δηλαδή εάν οι δυσχέρειες στην εφαρμογή του Νόμου 3500/2006 θα οδηγήσουν τελικά στη ματαίωση του προληπτικού χαρακτήρα της ρύθμισης, χρειάστηκε να προσεγγίσω ερμηνευτικά την καινοτόμο διάταξη που προβλέπει την εισαγωγή για τα εγκλήματα της ενδοοικογενειακής βίας του θεσμού της ποινικής διαμεσολάβησης, εστιάζοντας τη σκέψη μου σε ένα διαφορετικό ερμηνευτικό εργαλείο και έναν άλληλο τρόπο προσέγγισης της πραγματικότητας του εγκληματικού φαινομένου στο ίδιο το θύμα.

Το θύμα, όσο παραγκωνισμένο κι αν είναι στο υπάρχον ποινικό δικονομικό σύστημα και τον επίσημο αντιεγκληματικό μηχανισμό, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος και ουσιαστικό στοιχείο του εγκλήματος.

Όσο λοιπόν εξοικείωνα περισσότερο τον εαυτό μου με τις απόψεις και τα πορίσματα της θυματολογίας, αυτού του νέου και δυναμικά αναπτυσσόμενου κλάδου της εγκληματολογίας, ο οποίος έρχεται να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας του περιεχομένου και της λειτουργίας του ποινικού νόμου, τόσο περισσότερο ερχόμουν αντιμέτωπος με τη δεινή πραγματικότητα της υποβάθμισης του ρόλου του θύματος, το οποίο από υποκείμενο και συμπρωταγωνιστή στη σκηνή του ποινικού θεάτρου υποδύεται στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης όπως το γνωρίζουμε μέχρι σήμερα στη χώρα μας ρόλο κομπάρσου με αναπόδραστη συνέπεια την αδυναμία

πρόληψης του εγκλήματος και χάραξης μίας σωστής αντιεγκληματικής πολιτικής.

Το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης που ως σταθερό προσανατολισμό είχε την τιμωρία του δράστη και αποκλειστικές επιδιώξεις του την αντεκδίκηση-α-

νταπόδοση του κακού της ποινής και υπαγορεύεται από την θεώρηση της εγκληματικής πράξης ως προσβολής αποκλειστικά και μόνον των κοινωνικών κανόνων και της κοινωνικής οργάνωσης, έχει αποτύχει να εκπληρώσει τον καιρικό ρόλο και τον πρώτιστο στόχο του, δηλαδή την ικανοποιητική αποκατάσταση του θύματος.

Κατά τη γνώμη λοιπόν του ομιλούντα η καινοτόμος διάταξη περί ποινικής διαμεσολάβησης έρχεται να εξισορροπήσει κάπως τη σχέση των ρόλων θύματος και δράστη στη διαδικασία της ποινικής δίκης τουλάχιστον όσον αφορά στα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας. Ο εξαιρετικά χαμηλός αριθμός των καταγγελιών αυτών των εγκλημάτων συνδέεται με τη συχνά παρατηρούμενη κουλτούρα ανοχής της βίας που διαπράττεται ενός του οικογενειακού πλαισίου, αλλά και την ανάγκη προστασίας της οικογένειας και αποφυγής του κοινωνικού στιγματισμού.

Να σας υπενθυμίσω ότι στις περισσότερες φορές κατά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων τα θύματα κακοποιούνται για δεύτερη

φορά, χωρίς αποτελεσματική προσπάθεια. Προς αυτή ακριβώς την κατεύθυνση της άμβλυνσης των σχετικών αρνητικών συνεπειών φαίνεται ότι έρχεται να λειτουργήσει ο νεοεισαχθείς θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης που αφορά μόνον στα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής

βίας, όπως αυτός προβλέπεται στο Νόμο 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις που πρόσφατα ψηφίστηκε στη χώρα μας.

Σε αυτό το νομοθέτημα η έννοια "οικογένεια" εμφανίζεται για πρώτη φορά τόσο διευρυμένη, καθώς οι διατάξεις του εν λόγω νόμου εφαρμόζονται ακόμα και στους μόνιμους συντρόφους με τα τέκνα τους και στους τέως συζύγους. Ως αδικήματα που διαπράττονται εντός της οικογένειας ορίζονται αυτά της ενδοοικογενειακής σωματικής βλάβης, της ενδοοικογενειακής παράνομης βίας και απειλής, της ενδοοικογενειακής προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας, του βιασμού και κατάχρησης σε ασέλγεια.

Επισημαίνω επίσης ότι αναφορικά με την περίπτωση του βιασμού για πρώτη φορά στο πλαίσιο ελληνικού νομοθετήματος αναγνωρίζεται η έννοια του συζυγικού βιασμού, η οποία συνάδει με τις τρέχουσες κοινωνικές αντιλήψεις και επιταγές, αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο που πρέπει αναμφί-

βολη να σας τονίσω είναι ότι όλα τα σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία εγκλήματα του παρόντος νόμου διώκονται αυτεπαγγέλτως.

Ιδιαίτερης όμως βαρύτητας είναι οι διατάξεις των άρθρων 11, 12 και 13 του νομοθετήματος, με τις οποίες θεσπίζεται ο θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης που αποτελεί και το πεδίο ενασχόλησης της σημερινής ομιλίας μου.

Πρόκειται ξεκάθαρα για έναν νέο θεσμό, ο οποίος θεσμοθετείται σε συμμόρφωση της χώρας μας προς την απόφαση-πλαισίο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 15ης Μαρτίου του 2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, το άρθρο 10 της οποίας επιβάλλει στα κράτη-μέλη την προώθηση της διαμεσολάβησης σε ποινικές υποθέσεις το αργότερο μέχρι 22 Μαρτίου του 2006. Περίπου παρόμοιος θεσμός προβλέπεται μέχρι σήμερα στη διάταξη του άρθρου 122 παράγραφος 1 στοιχείο ε' του Ποινικού Κώδικα.

Να σας τονίσω στο σημείο αυτό ότι ο ανωτέρω θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης εφαρμόζεται μόνο στα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας και όχι στα κακουργήματα, ενώ η διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζεται αν ο φερόμενος ως "δράστης" της πράξης της ενδοοικογενειακής βίας είναι Επίτροπος, Δικαστικός συμπαραστάτης ή ανάδοχος γονέας του ανηλικού παθόντα.

Ας δούμε τώρα συνοπτικά τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης, όπως αυτή περιγράφεται στις διατάξεις του εν λόγω νομοθετήματος. Αφετηρία της διαδικασίας της ποινικής διαμεσολάβησης είναι είτε η έναρξη της προκαταρκτικής εξέτασης, μετά από έγκληση του παθόντα ή καταγγελία τρίτου, είτε η κίνηση της διαδικασίας του αυτοφώρου.

Πρώτη ενέργεια του Εισαγγελέα είναι η διερεύνηση της δυνατότητας ποινικής διαμεσολάβησης. Αρχικά πρέπει να εξασφαλιστεί ότι τα διάδικα μέρη θα συμφωνήσουν να συνδιαλλαγούν, διαφορετικά η ποινική διαδικασία θα ακοιουθείται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Ειδικότερα, προϋπόθεση

για την έναρξη της διαδικασίας της ποινικής διαμεσολάβησης είναι η υποβολή ανεπιφύλακτη δήλωσης εκ μέρους του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος ότι είναι πρόθυμο σωρευτικά:

Πρώτον, να υποσχεθεί ότι δε θα τελέσει στο μέλλον οποιαδήποτε πράξη ενδοοικογενειακής βίας (λόγος τιμής) και ότι σε περίπτωση συνοίκησης δέχεται να μείνει εκτός οικογενειακής κατοικίας για εύλογο χρονικό διάστημα εάν το προτείνει θύμα συνταγισσομένης σχετικής εκθέσεως.

Δεύτερον, να παρακολουθήσει ειδικό συμβουλευτικό θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σε δημόσιο φορέα σε όποιον τόπο και για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται τούτο αναγκαίο από τους αρμόδιους θεραπευτές. Ο υπεύθυνος του προγράμματος πιστοποιεί την ολοκλήρωση της παρακολούθησής του και το σχετικό πιστοποιητικό επισυνάπτεται στον φάκελο της δικογραφίας.

Και τρίτον, να άρει ή να αποκαταστήσει, εφόσον είναι δυνατόν, αμέσως τις συνέπειες που προκλήθηκαν από την πράξη και να καταβάλει εύλογο χρηματική ικανοποίηση στον παθόντα. Αν το θύμα είναι ανήλικος, η ποινική διαμεσολάβηση ενεργείται υπέρ αυτού και από κοινού από τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Ανηλικών και τον ασκούντα την επιμέλεια, εφόσον βέβαια αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο ως δράστη.

Αν επέλθει συμφωνία, ο Εισαγγελέας με διάταξή του εναντίον της οποίας δεν χωρεί προσφυγή, θέτει τη δικογραφία σε ειδικό αρχείο της Εισαγγελίας. Η διάταξη αυτή καταχωρίζεται σε ειδική μερίδα στο Δελτίο Ποινικού Μητρώου και τηρείται για χρονικό διάστημα ίσο προς τον οριζόμενο από τον νόμο χρόνο παραγραφής του οικείου εγκλήματος. Εάν ο ενδιαφερόμενος συμμορφωθεί προς το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης εξαλείφεται η ποινική αξία της Ποινικής για την φερόμενη ως τελεσθείσα αξιόποινη πράξη, ενώ μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικα-

σίας ποινικής διαμεσολάβησης αναστέλλεται η παραγραφή της πράξεως.

Έχοντας λοιπόν σκιαγραφήσει τις διατάξεις περί ποινικής διαμεσολάβησης θα σας διατυπώσω τους προβληματισμούς μου για τα πιθανά προβλήματα εφαρμογής τους και τις προτάσεις μου για την αντιμετώπισή τους, αφού κατά τη γνώμη μου ο θεσμός αυτός μέσα από την καλύτερη οργάνωσή του δύναται να εξυπηρετηθεί με πολύ ουσιαστικό τρόπο τα συμφέροντα της κοινωνίας μας.

Ξεκινώ με τους Εισαγγελικούς Λειτουργούς, στους οποίους ενόψει των προβλεφθέντων μετακυλίεται το άγχος και η ευθύνη εφαρμογής των καινοτόμων διατάξεων περί ποινικής διαμεσολάβησης, απαιτώντας απ' αυτούς στην ουσία να απεκδυθούν ειδικά για τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας του μέχρι πρότινος αποκλειστικού ρόλου τους του φορέα και εκφραστή της ποινικής αξίωσης της Πολιτείας (η αρχή της νομιμότητας).

Κατά τη γνώμη μου επιβάλλεται να γίνει μία εξειδίκευση, δηλαδή σε όσες Εισαγγελίες το επιτρέπει ο ρυθμός των υπηρετούντων Εισαγγελικών Λειτουργών, (όπως π.χ. η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη), με πράξεις του Διευθύνοντος τις Εισαγγελίες αυτές να οριστεί συγκεκριμένος Εισαγγελικός Λειτουργός με τον Αναπληρωτή του (και όχι π.χ. ο εκάστοτε εισαγγελέας ποινικής δίωξης), για την επεξεργασία και τον χειρισμό ειδικά των δικογραφιών που αναφέρονται σε ζητήματα εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και σε ζητήματα ποινικής διαμεσολάβησης.

Στις δε Εισαγγελίες που ο αριθμός των υπηρετούντων Εισαγγελικών Λειτουργών είναι μικρότερος, όπως ο Πειραιάς, πρέπει να δημιουργηθεί τουλάχιστον ειδική οργανική θέση για Εισαγγελέα Ανηλικών με αντικείμενο την ενδοοικογενειακή βία.

Περαιτέρω να σας επισημάνω ότι κατά τη γνώμη μου είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας υπηρεσίας Οικογενειακών Επιμελητών αντιστοίχων με τους Επι-

μελητές Ανηλίκων που θα πλαισιώνουν τον Εισαγγελέα, καθώς και εκπαίδευσης και παροχής σεμιναρίων τόσο στους Εισαγγελείς όσο και στους Αστυνομικούς, ώστε να εφαρμοστεί σωστά ο νόμος.

Είναι άραγε ποτέ δυνατόν η μεσολήθση να ενεργηθεί σε ένα χώρο νομικά αποστειρωμένο, όταν σε άλλες έννομες τάξεις στις οποίες έχει ήδη εισαχθεί και λειτουργήσει ο θεσμός της διαμεσολήθσης υπάρχουν ήδη ρυθμίσεις που διέπουν αυτή τη διαδικασία καθώς και κανόνες για την εκπαίδευση και διαπίστευση των μεσοληθτών;

Στην ίδια προβληματική εντάσσεται και η πρότασή μου να εισαχθεί στη Σχολή Δικαστών ειδικό μάθημα "Ψυχολογία της Διαμεσολήθσης", δηλαδή του τρόπου προσέγγισης δράστη και θύματος προκειμένου να συμφιλιωθούν και να εξοικειωθούν οι μελλόντιοι Δικαστές με την κουιτούρα και την ratio του εν λόγω θεσμού.

Από την άλλη μεριά να σας διατυπώσω και την απορία, αλλή και ανησυχία μου, για το ρόλο του Δικηγόρου μέσα σε όλη αυτή τη διαδικασία της διαμεσολήθσης κι αν αυτή θέτει σε κίνδυνο τα επαγγελματικά συμφέροντα του κλάδου μας, καθότι ας μην ξεχνάμε ότι η διαδικασία αυτή εξορισμού της προορίζεται να υπηρετήσει την αποσυμφόρηση των ακροατηρίων.

Πρέπει να καθιερωθεί η ελάχιστη προεισηραττόμενη αμοιβή για τον Νομικό Συμπαραστάτη, ο οποίος ως αρωγός θα κληθεί να υποστηρίξει την εφαρμογή αυτού του νόμου και να υπερασπιστεί στο στάδιο της διαμεσολήθσης τα δικαιώματα τόσο του υποτιθέμενου δράστη, όσο και του θύματος.

Πως μπορεί να αποβληθεί από το Δικηγόρο η ρογική της αντιπαλότητας προκειμένου αυτός να επιβάλλει και να συνδράμει στην τήρηση της απαιτούμενης διαδικασίας και της μεθοδολογίας της, όταν στις εν λόγω διατάξεις δεν τονίζεται τουλάχιστον το απόρρητο της διαμεσοληθσίας, δηλαδή η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που ανταλλάσσονται κατά τη

διάρκειά της ως ασφαλιστική δικλίδα αμοτέρων των μερών στην περίπτωση αποτυχίας της διαμεσολήθσης και επιγενόμενης συζήτησης της υπόθεσης στο ακροατήριο;

Επιπρόσθετα όσον αφορά στις σωρευτικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέξουν σύμφωνα με το εξεταζόμενο νομοθέτημα, προκειμένου να ενεργοποιηθεί η διαδικασία της ποινικής διαμεσολήθσης, έχω να σας επισημάνω τα ακόλουθα.

Κατά τη γνώμη μου ως προβληματική και ελληπής κρίνεται η πρόβλεψη του νέου νομοθετήματος στο άρθρο 12 παράγραφος 1 που αφορά στις περιπτώσεις που σε βάρος του υπαιτίου έχει ήδη κινηθεί η αυτόφωρη διαδικασία, οπότε η ποινική διαμεσολήθση κατά το γράμμα του νόμου επιτρέπεται μόνον εφόσον το Δικαστήριο αναβάλλει την εκδίκαση της υπόθεσης για κρίσιμες αποδείξεις. Με ποιο τρόπο όμως το Δικαστήριο αναβάλλει την εκδίκαση της υπόθεσης και άραγε υποχρεούται ή απλά δύναται να το πράξει;

Επιπλέον στην περίπτωση αναβολής της δίκης και επιτυχημένης τελικά ολοκλήρωσης των διαδικασιών της ποινικής διαμεσολήθσης με ποιο τρόπο η υπόθεση θα περατωθεί, εφόσον πλέον θα εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 370 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας η οποία ορίζει με αποκλειστική απαρίθμηση τους τρόπους με τους οποίους τελειώνει η ποινική δίκη; Μια ενδεχόμενη τροποποίηση του εν λόγω άρθρου με την οποία να προβλέπεται με διάταξη του Εισαγγελέα να τίθεται η δικογραφία στο αρχείο, θα έλυνε αυτά τα προβλήματα.

Κατά τη γνώμη μου ομιλούντα επίσης ως προβληματική και ελληπής κρίνεται η διάταξη περί καταβολής της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης ως υποχρεωτικό προαπαιτούμενο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ποινικής διαμεσολήθσης. Ξεκινώ από τα αυτονόητα, δηλαδή τη δυσχέρεια και μεγάλη αμχανία των Εισαγγελικών Λειτουργών οι οποίοι δεν έχουν πρωτύτερα δοκιμαστεί στο ρόλο του Διαιτητού και οι οποίοι

τώρα καθλούνται να επιβάλλουν αλλή και να καθορίσουν την οικονομική διαπραγμάτευση των διαδίκων μερών και το ύψος της αποζημίωσης του θύματος.

Κατά τη γνώμη μου θα ήταν προτιμότερο προκειμένου να ξεπεραστεί το αίσθημα αμχανίας των Εισαγγελλών να τροποποιηθεί η εν λόγω διάταξη, με σκοπό να τους δοθεί η δυνατότητα και η ελευθερία να αναζητήσουν την ενεργοποίηση της διαδικασίας της διαμεσολήθσης και την με οποιοδήποτε άλλο τρόπο ικανοποίηση του παθόντα κι όχι αποκλειστικά μόνον την οικονομική.

Επίσης, αν μη τι άλλο από τη στιγμή που το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νομοθετήματος παρουσιάζεται εξαιρετικά ευρύ ώστε να συμπεριλαμβάνει ενδεικτικά τα εντός εγγάμου συμβιώσεως ευρισκόμενα ζευγάρια και τους τέως συζύγους, ανήλικα φυσικά τέκνα και υιοθετημένα, κρίνω ως επιβεβλημένο τον σαφή διαχωρισμό μεταξύ των διαφόρων περιπτώσεων, αφού η οικονομική συνδιαλλαγή προσώπων που ευρίσκονται εντός της οικογενείας είναι επικίνδυνη πρακτική για τη συνοχή της.

Κατά τη γνώμη μου δε όταν τα διάδικα μέρη προέρχονται από χαμηλά κοινωνικά στρώματα η κοινωνική διαπραγμάτευση δεν μπορεί να βρει πρόσφορο έδαφος για να προχωρήσει. Εξάλλου, συμμερίζομαι και την άποψη ότι η οικονομική αποκατάσταση και η συνολική υποστήριξη του θύματος βαρύνει και την Πολιτεία, η οποία μέσω αποτελεσματικών υπηρεσιών θα πρέπει να κληθεί να συνδράμει.

Πάντως, στον αντίποδα των προβληματισμών περί καταχρήσεως των δικαιωμάτων του θύματος σε βάρος του δράστη και πιθανού εκβιασμού του υπό την απειλή της ποινικής δίωξης, να σημειώσω ότι ο ίδιος κίνδυνος υπάρχει και τώρα στα κατ'έγκληση διωκόμενα εγκλήματα καθώς και σε άλλα εγκλήματα που δεν έχουν ακόμα γίνει γνωστά στις Διοικητικές Αρχές.

Έτι περαιτέρω πολλή είναι τα ερωτήματα που ανακύπτουν σε σχέση με τον δημόσιο φορέα ο οποίος κατ'επιταγή του νέου νομο-

θετήματος θα πρέπει να προσφέρει το ειδικό συμβουλευτικό θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Η Πολιτεία άραγε διαθέτει τέτοιους φορείς; Έχει τη δυνατότητα να τους ενεργοποιήσει προς αυτή την κατεύθυνση; Η ενημέρωση αυτών των φορέων πως θα επιτευχθεί;

Να σας ξεκαθαρίσω ότι κατά τη γνώμη μου η κίνηση αυτών των δημοσίων φορέων πρέπει να συνδυαστεί με τη σύγχρονη παρέμβαση φορέων της κοινωνίας, όπως είναι οι ήδη υφιστάμενες μη κυβερνητικές οργανώσεις με παρεμφερείς σκοπούς. Δηλαδή μηχανισμών έξω από το σύστημα του μηχανισμού της ποινικής δικαιοσύνης, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Νορβηγία και Πολωνία). Και για τις περιπτώσεις που θύμα της ενδοοικογενειακής βίας είναι ανήλικος, οι δάσκαλοι πρέπει να ενημερωθούν αρμοδίως και να εκπαιδευτούν ώστε ως τρίτοι να μπορούν να συνδράμουν παρεμβαίνοντας ουσιαστικά σε όλη τη διαδικασία.

Εν κατακλείδι, διαπιστώνοντας από τη μεριά μου ότι **είναι αναγκαίο να υποδεχούμε θετικά το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την ενδοοικογενειακή βία, ενόψει της κοινωνικής αναγκαιότητας, αλλή και την ανάγκη προσαρμογής στο διεθνές δικαστικό πλαίσιο**, θα σταθώ στο καινοτόμο σημείο του που αποτελεί και το θέμα της σημερινής μου ομιλίας. **Δηλαδή, της εισαγωγής του θεσμού της ποινικής διαμεσολήθσης που στοχεύει στην ανανέωση του υπάρχοντος μηχανισμού της ποινικής δικαιοσύνης, προκειμένου να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι κοινωνικές ανάγκες.**

Τρία είναι τα κύρια πιθανά πλεονεκτήματα του νέου αυτού θεσμού συνδιαλλαγής θύματος και δράστη: Πρώτον είναι η αποσυμφόρηση Πολιτικών και Ποινικών Δικαστηρίων και άρα ο μετριασμός του φαινομένου της αρνησιδικίας που παρατηρείται ένεκα της πληθώρας των υποθέσεων που καταλήγουν να δικάζονται μετά από πολλή έτη.

Δεύτερον αποσυμφόρηση καταστημάτων κράτησης και τρίτον ικανοποιητική αποκατάσταση του θύματος, χωρίς να παραγνωρίζω και τη σημασία της ουσιαστικής συμφιλιωτικής λειτουργίας θύματος και δράστη, γεγονός που προσδιορίζει θετικά τις μελλοντικές σχέσεις τους καθιστώντας στην ουσία το θύμα παράγοντα της κοινωνικής ένταξης του δράστη.

Να σας επισημάνω επίσης ότι με την καθιέρωση της ποινικής διαμεσολήθσης στο εν λόγω νομοθέτημα φαίνεται να υπηρετείται η γνωστή ως "αρχή της σκοπιμότητας", η οποία αντιδιαστέλλεται με την "αρχή της νομιμότητας" εξυπηρετεί ουσιαστικότερα τα συμφέροντα των διαδίκων μερών.

Αναφέρω ως χαρακτηριστικό παράδειγμα την τακτική των Ελληνοδικαστηρίων, της οποίας μάρτυρες έχουμε γίνει όλοι μας, να διακόπτονται η διαδικασία στο ακροατήριο και να προτρέπουν τους αντιδίκους να συμβιβαστούν, να τα βρουν. Και μετά τη δήλωσή τους ότι "επλήθε συμβιβασμός", να απαλλάσσονται τον κατηγορούμενο λόγω αμφιβολιών.

Με άλλα λόγια λοιπόν στις περιπτώσεις αυτές τα Ελληνικά Δικαστήρια υπηρετούν την ουσία και παραβιάζουν το γράμμα του νόμου, ερμηνεύοντας σωστά και υποχωρώντας μπροστά στην πρόθεση και βούληση του θύματος να κλείσει την υπόθεση.

Αυτές ακριβώς τις περιπτώσεις υποχώρησης στην ουσία του δημόσιου χαρακτήρα του αδικήματος έρχεται να εξυπηρετήσει ο θεσμός της ποινικής διαμεσολήθσης, ο οποίος στοχεύει σε μία ανανέωση του δύσκαμπτου και ας μου επιτραπεί η έκφραση "σκληρού" μηχανισμού της ποινικής δικαιοσύνης, σύμφωνα με τις κοινωνικές εξελίξεις, εξοπλίζοντάς τον με μία ευελιξία προκειμένου για την ευχερέστερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που τον πιέζουν.

Υπό αυτή την έννοια ερμηνεύω την καινοτόμο αυτή διάταξη του Νόμου 3500/2006 ως ένα πρώτο στάδιο πειραματικής και πιλοτικής εφαρμογής της διαδικασίας της

διαμεσολήθσης στο χώρο του ποινικού δικαίου, η έκταση της οποίας μπορεί να περιοριστεί σε συγκεκριμένες κατηγορίες εγκλημάτων, όπως εκείνα στα οποία η ποινική δίωξη χωρεί μόνο ύστερα από έγκληση του θύματος, τα οικονομικού χαρακτήρα ή περιεχομένου εγκλήματα, η ποινικοποίηση των οποίων δε στοχεύει παρά στη διευκόλυνση της ικανοποίησης του θύματος, τα εγκλήματα μικρής βαρύτητας στα οποία η Πολιτεία ανταλλάσσει την ποινική της αξίωση με οικονομικά ωφέληματα, χρηματικές ποινές, μετατρεψιμες ποινές και τα εγκλήματα εξαιρέσιμα.

Εξάλλου, από την επισκόπηση του ελληνικού ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου δεν φαίνεται να προκύπτουν εμπόδια για την αποδοχή του. Η οποία όμως προκειμένου να υπηρετήσει τον στόχο της υλοποίησης μιας αντεγκληματικής κοινωνικής πολιτικής προϋποθέτει την καλύτερη οργάνωση του όλου θεσμού μέσω ενός συνόλου μέτρων και κυρίως κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών διαδικασιών και αποτελεσματικών υπηρεσιών που απαιτούν ριζοσπαστικές μεταβολές στους αντίστοιχους τομείς.

Τελειώνοντας, καταλήγω λοιπόν στο συμπέρασμα ότι για να μη ματαιωθεί ο προληπτικός χαρακτήρας της καινοτόμου ρύθμισης και για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που εκ πρώτης όψεως ανακύπτουν από την εφαρμογή του, **πρέπει να οργανωθεί καλύτερα ο νέος αυτός θεσμός από τον οποίον μόνο οφέλη μπορούμε να αντλήσουμε** καθότι ανατιρρητα ανανεώνει το υπάρχον σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης εναρμονίζοντάς τον με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, αλλή και αυτές τις ίδιες τις ανάγκες της κοινωνίας μας, μιας κοινωνίας η οποία στην τελευταία φάση της ανέλιξής της φαίνεται να αδικείται από το υπάρχον σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης που έχει αναγάγει το έγκλημα αποκλειστικά και μόνο σε δημόσιο αδικήμα.

Σας ευχαριστώ.

ομιλία Γιάννη Βούτα

"Βία στα γήπεδα - Αίτια και αντιμετώπισή της - Πρόληψη αντί καταστολής"

Βία στα γήπεδα, φαινόμενο των καιρών μας, φαινόμενο πλέον της καθημερινότητάς μας. Ο χουλιγκανισμός μπορεί να προσδιοριστεί ως η, με περιφρόνηση προς τα πρόσωπα και τις περιουσίες φθορά ιδιοκτησίας ή σωματική βλάβη προσώπων, περιλαμβανομένης ενίοτε και της κλοπής από μια συμμορία ή μικρή ομάδα νεαρών συνήθως ατόμων.

Ο χουλιγκανισμός χαρακτηρίζεται από μια έλλειψη αυτοελέγχου, έλλειξη προς την κακόβουλη καταστολή, αδιαφορία ως προς το αν οι άθλητοι θα υποφέρουν. Ως σύγχρονο φαινόμενο σημείωσε σημαντική ανάπτυξη στα μέσα της δεκαετίας του '60 στη Βρετανία και αυτό σχετίζεται σύμφωνα με έρευνες εν πρώτοις με την τότε εμφάνιση μιας ομάδας βίαιης υποκοιτητούρας της εργατικής τάξης, των επονομαζόμενων "skin heads", ελληνιστί "ξυρισμένα κεφάλια", για τους οποίους το ποδόσφαιρο έγινε το κύριο θέατρο δράσης.

Και κατά δεύτερο λόγο με ένα σταθερό πλαίσιο ειδοσεογραφίας, ιδιαίτερα από τον σκανδαλοθηρικό Τύπο, όπου οι αγώνες και τα επεισόδια σε συγκεντρώσεις πλήθους περιγράφονταν ορθόενα και περισσότερο με ρεξινόγιο στρατιωτικής αντιπαράθεσης. Άλλωστε, οι χουλιγκανς του ποδοσφαίρου θα εθεωρούντο ήρωες σε οποιοδήποτε πεδίο μάχης. Πάντως κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, διεφάνη μια μεταστροφή των νεαρών Βρετανών οπαδών του ποδοσφαίρου από το συνηθισμένο skin heads σε εκείνο των "περιστσιακών" (casuals).

Τον Μάιο του 1985 στο στάδιο

Χείζει των Βρυξελλών, όπου διεξαγόταν ο τελικός του Κυπέλλου Πρωταθλητριών Ευρώπης, μεταξύ της Γιουβέντους και της Λίβερπουλ, ο θάνατος 39 ανθρώπων και ο τραυματισμός 425, δημιούργησε παγκοσμίως ιδιαίτερα έντονη αίσθηση, παρά το

γεγονός, ότι η τραγωδία αυτή δεν υπήρξε το άμεσο αποτέλεσμα χουλιγκανικών δραστηριοτήτων, αλλά προκλήθηκε από την κατάρρευση ενός προστατευτικού τοίχου, ο οποίος υποχώρησε ξαφνικά, ενώ είχαν προηγηθεί φραστικές επιθέσεις και ρεκτική ένταση μεταξύ των οπαδών των δύο ομάδων.

Τον Αύγουστο του ιδίου έτους 1985, προωθήθηκε τάχιιστα η υπογραφή μιας Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη βία των θεατών και την ανάρμοστη συμπεριφορά στις αθλητικές συναντήσεις, ως ένδειξη ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης ήταν αποφασισμένο να θέσει την κατάσταση υπό έλεγχο. Βέβαια στην Ελλάδα το πρόβλημα δεν ήταν τόσο ανησυχητικό. Από την αρχή όμως της δεκαετίας του '80 παρατηρήθηκε μία αύξηση των επεισοδίων στα γήπεδα και το φαινόμενο αυτό κρίθηκε από τους αρμόδιους παράγοντες ότι έπρεπε να μελετηθεί, να ερευνηθεί και να αντιμετωπιστεί.

Ήρθε έτσι ο Νόμος 1646/86, ο οποίος δημιούργησε στη χώρα μας το νομοθετικό πλαίσιο με αντικείμενο τα μέτρα πρόληψης και κα-

ταστολής της βίας στους αθλητικούς χώρους και τυποποίησε τα αδικήματα της αθλητικής βίας. Συμπληρώθηκε δε και τροποποιήθηκε μέχρι σήμερα από άλλα πέντε (5) νομοθετήματα.

Αυτό όμως το νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο πρέπει να ομοιογενοποιηθεί, είναι αρ-

κετά αυστηρό, είναι αλήθεια ότι ελάχιστα εφαρμόστηκε στην πράξη μέχρι σήμερα, αφού οι ίδιοι οι Δικαστές απέφευγαν να επιβάλλουν ποινές που θα οδηγούσαν στον εγκλεισμό τους νεαρούς παραβάτες, οι οποίοι πολλές φορές ήταν ανήλικοι, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι οι συνθήκες που επικρατούν στις ελληνικές φυλακές και στα ιδρύματα ανηλίκων, δεν θα είχαν ως συνέπεια το σωφρονισμό αυτών των νεαρών ατόμων και την επανένταξή τους στην ελεύθερη κοινωνία, που είναι ο επιδιωκόμενος σκοπός του κάθε σωφρονιστικού συστήματος, αλλά μάλλον ο εγκλεισμός τους θα έχει ως συνέπεια την "κοινωνικοποίησή" τους στο περιβάλλον της φυλακής.

Και βέβαια, το ως άνω νομοθετικό πλαίσιο δεν μας εμπόδισε να φτάσουμε στο σημείο να θρηνησουμε θύματα, όπως έγινε με τα πρόσφατα γεγονότα της Παιανίας τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους, όπου ένας αγώνας βόλεϊ γυναικών μεταξύ των "αιωνίων αντιπάλων" Ολυμπιακού-Παναθηναϊκού, στάθηκε αφορμή για το θάνατο ενός νεαρού οπαδού, με-

τά από εκτεταμένες συμπλοκές οπαδών των δύο ομάδων και μάλιστα μακριά από το γήπεδο, όπου θα ελάμβανε χώρα αγώνας των δύο ομάδων.

Πρόκειται για χαρακτηριστική περίπτωση, όπου η μη έγκαιρη επέμβαση της Αστυνομίας για την αποτροπή της συνάντησης των φανατικών οπαδών των δύο ομάδων, στάθηκε η αιτία για την παραπάνω τραγική κατάληξη. Και όλα αυτά, όταν λίγες μέρες πριν τον αγώνα, υπήρξε έντονη φημολογία στον αθλητικό Τύπο ότι "ενδέχεται φανατικοί οπαδοί των δύο ομάδων να θελήσουν να λύσουν τις διαφορές τους με αφορμή τη διεξαγωγή του αγώνα αυτού".

Κανένας από τους καθ' ύλην αρμόδιους δε συγκινήθηκε, ούτε έλαβε το οποιοδήποτε προληπτικό μέτρο για την αποτροπή ενός τέτοιου ενδεχομένου και τίθεται εύλογα το ερώτημα: Φταίνε τελικά μόνο οι νεαροί χουλιγκανς που συμπλέκονται μεταξύ τους και σπάνε ότι βρουν μπροστά τους; Ή αυτοί αποτελούν τον τελευταίο κρίκο σε μια αλυσίδα ευθυνών, ή για να χρησιμοποιήσω μια άλλη έκφραση, την ορατή κορυφή του παγόβουνου;

Το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης σήμερα παρουσιάζει μία έντονη κατάχρηση της ποινικής καταστολής. Έχουμε ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα από την **πολυνομία και την κακονομία**.

Για να σχεδιάσουμε την οποιαδήποτε αντεγκληματική πολιτική, πέρα από την ανάληψη του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης, της οποίας κύρια χαρακτηριστικά σήμερα είναι η διόγκωση, η κατάχρηση, καθώς και η αναποτελεσματικότητα, θα πρέπει να λάβουμε πολύ σοβαρά υπ όψιν μας και τα πορίσματα της επιστήμης της εγκληματολογίας, αλλά και των σχετικών ερευνών της, γιατί η οποιαδήποτε χάρση μιας στοιχειώδους ορθολογικής αντεγκληματικής πολιτικής προϋποθέτει τη γνώση των παραγόντων που συντελούν στη γένεση του εγκληματικού φαινομένου.

Τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από άτομα που α-

σχολούνται επαγγελματικά με το πρόβλημα της γηπεδικής βίας, στα πλαίσια έρευνας που διενεργήθηκε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών σχετικά με τη βία στους ελληνικούς αθλητικούς χώρους, καταδεικνύουν ότι ένας μεγάλος αριθμός αθλητών παραγόντων, που δεν μπορούν να γίνουν αμέσως αντιληπτοί, δραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση του προβλήματος, πέραν από τους νεαρούς οπαδούς που ανήκουν σε σκληροπυρηνικούς συνδέσμους.

Και συγκεκριμένα:

1) Οι κορυφίοι ποδοσφαιρικοί παράγοντες των ομάδων, οι οποίοι έχουν την τάση να αντιμετωπίζουν το ποδόσφαιρο ως μια καθαρά επαγγελματική υπόθεση, ικανή να τους αποφέρει κέρδη, και δεν διατάζουν σε πολλές περιπτώσεις να ενθαρρύνουν την ύπαρξη σκληροπυρηνικών οπαδών οι οποίοι, χάρη στον ενθουσιασμό τους, μπορούν να ασκήσουν μια θετική επίδραση στην ομάδα τους, ώστε ο αγώνας να αποκτήσει περισσότερη ένταση και αποτελεσματικότητα, άρα και οικονομική επιτυχία. Οπωσδήποτε αυτό είναι ένα παιχνίδι με τη φωτιά, αφού κανένας δεν μπορεί να ελέγξει τις αντιδράσεις αυτών των οπαδών, σε περίπτωση που τα πράγματα δεν πάνε καλά για την ομάδα τους.

2) Οι δημοσιογράφοι του γραπτού, αλλά και του ηλεκτρονικού αθλητικού Τύπου, κυρίως οι υπηρετούντες σε μέσα μαζικής ενημέρωσης ενταγμένα αποκλειστικά στο στρατόπεδο μίας ομάδας και οι οποίοι μέσα από μεγάλα πρωτοσέλιδα με προκλητικές δηλώσεις παραγόντων του αθλήματος, ή με αποκαλύψεις για εικαζόμενες ή πραγματικές συνομιλίες διεγείρουν τους οπαδούς ή καθηλιεργούν τον φανατισμό τους.

Τα τελευταία χρόνια δε, υπάρχει μια τάση ειδικά στην ελληνική τηλεόραση να αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση και προβολή σε βίαια περιστατικά που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων ή άλλων συγκεντρώσεων πλήθους. Το θέαμα αυτού του είδους είναι σίγουρα φτηνό για τους Διευθυντές Προγράμματος της τηλεόρασης

και ενδιαφέρον για τους τηλεθεατές, ο τρόπος δε με τον οποίον παρουσιάζονται τις περισσότερες φορές αυτά τα επεισόδια μπορεί να δημιουργήσει σε κάποιους εύληπτους τηλεθεατές ένα αίσθημα ανασφάλειας.

Ακόμα πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι, εξαιτίας αυτής της δημοσιότητας, πολλοί νεαροί οπαδοί έχουν την τάση να είναι πιο προκλητικοί, απλά και μόνο για να στρέψουν τις κάμερες πάνω τους και να προσθέσουν έτσι βαθμούς στο γόντρό τους ανάμεσα στα άλλα μέλη του συνδέσμου της ή στους φίλους τους.

Σημειώνεται εδώ ότι, σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της Αθήνας, το 91% των ακραίων οπαδών που ρωτήθηκαν θα άνοιγαν την τηλεόραση για να παρακολουθήσουν τα βίαια επεισόδια στα οποία είχαν συμμετάσχει οι ίδιοι και θα ένιωθαν, παρακολουθώντας τα εν λόγω περιστατικά, ανυπομονησία, ενδιαφέρον, χαρά και αναγνώριση.

Ένα άλλο μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων σε αυτή την έρευνα (87%) δήλωσαν ότι θα ένιωθαν κοινωνικά καταξωμένοι σε περίπτωση που κάποιο τρίτο πρόσωπο σχολίαζε αυτά τα περιστατικά. Ο Τύπος μπορεί λοιπόν προβάλλοντας τα επεισόδια να λειτουργήσει ενισχυτικά σε μελλοντικές πράξεις χουλιγκανισμού κι αυτό το γεγονός θα ήταν χρήσιμο να λαμβάνεται υπ όψιν από τους δημοσιογράφους που έχουν την ευθύνη των ειδήσεων.

3) Τα αστυνομικά όργανα που είναι επιφορτισμένα με την τήρηση της τάξης στους αγωνιστικούς χώρους, είναι αρκετές φορές υπεύθυνα για την κλιμάκωση των βίαιων επεισοδίων, ιδιαίτερα όταν παρεμβαίνουν είτε λιγότερο ή και πιο καθυστερημένα από όσο επιβάλλουν οι περιστάσεις, είτε και περισσότερο ή και νωρίτερα από όσο χρειάζεται, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην όξυνση ενός υποθανάτοντος κλίματος βίας και εκνευρισμού.

Οι Αστυνομικοί δήλωσαν στο ερωτηματολόγιο της ως άνω έρευ-

νας του Πανεπιστημίου Αθηνών ότι "είναι πιθανόν να παρασυρθούν πολύ συχνά, συχνά ή μερικές φορές σε ποσοστό 45% από την ψυχολογική τους διάθεση (φόβο, εκνευρισμό, οργή κλπ).

4) Ένα μικρότερο μέρος της ευθύνης κατανέμεται στους άθλους επαγγελματίες που ασχολούνται με τον αθλητισμό και ειδικότερα σε διαιτητές και ποδοσφαιριστές. Οι μεν διαιτητές είναι δυνατόν με μια εσφαλημένη ή φαινομενικά εσφαλημένη απόφασή τους, επίτηδες ή κατά λάθος, κατά τη διάρκεια ενός αγώνα, να γίνουν αιτία επεισοδίων. 34% απ' αυτούς παραδέχθηκαν στα ερωτηματολόγια της παραπάνω έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών ότι η αντικειμενικότητα της απόφασής τους επηρεάζεται "σχετικά" από την ψυχολογική τους διάθεση κατά τη διάρκεια του αγώνα.

Οι δε ποδοσφαιριστές, το 31% των οποίων παραδέχθηκε στα ερωτηματολόγια της παραπάνω έρευνας ότι παίζουν ποδόσφαιρο απλά για να κερδίσουν χρήματα, μπορούν να πυροδοτήσουν επεισόδια, εάν αποδειχθούν κατώτεροι των προσδοκιών που οι οπαδοί έχουν επενδύσει σε αυτούς, με τη δημιουργία σε αυτούς μιας εύλογης πικρίας ή ακόμα και οργής για τη δυσανάλογη προς τις υπερόγκες αμοιβές τους και το ακριβό εισιτήριο πενιχρή τους εμφάνιση.

5) Ευθύνη για τα επεισόδια φέρει ως σύνολο και η κοινωνία, κυρίως από την άποψη μιας γενικότερης αδιαφορίας και έλλειψης κατανόησης που επιδεικνύουν τα μέλη της απέναντι στα ορθόενα ογκούμενα προβλήματα της νεολαίας της. Το άγχος της καθημερινότητας και η απουσία μακρόπνοων στόχων ή αξιών, σε συνδυασμό με την έλλειψη ευκαιριών για ενεργητική συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, είναι προφανές ότι επιτείνουν σημαντικά τα αδιέξοδα των νέων μας.

Η κατάσταση μάλιστα αυτή γίνεται ακόμα χειρότερη για άτομα που θεωρούνται από την κοινωνία μας ως περιθωριακά ή αποκλίνοντα. Τα άτομα αυτά, αντί να εισακουστούν και να τύχουν φροντί-

δας, αντιμετωπίζονται κατά κύριο λόγο με κατασταλτικά - αστυνομικά μέτρα ή και κοινωνική αποδοκιμασία, πράγμα που τα εξωθεί τελικά να εκπληρώσουν τις αρνητικές προφητείες γι αυτά και να διακωλύσουν έτσι τον φαύλο κύκλο της βίας.

Όπως διαπίστωσε η παραπάνω έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών, οι ακραίοι οπαδοί προέρχονται συνήθως από διαλυμένες αν και όχι απαραίτητα φτωχές οικογένειες και δεν έχουν καλή επικοινωνία με τους γονείς τους, τους καθηγητές τους ή τους συμμαθητές τους. Ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες που εγκαταλείπουν το σχολείο, κάτι το οποίο συμβαίνει πολύ συχνά, δεν μπορούν εύκολα να βρουν σταθερή δουλειά ή αυτή που βρίσκουν είναι συνήθως ψυχολογικά καταπιεστική γι αυτούς χωρίς προοπτικές μέλλοντος.

Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τη γενικότερη ψυχολογία των αγοριών εφήβων, που επιζητούν, ως γνωστόν, την αίσθηση της δυνατής συγκίνησης, της σύγκρουσης, της αμφισβήτησης απέναντι στις Αρχές και της προσωπικής ανεξαρτησίας, στρέφουν αυτά τα νεαρά άτομα σε περιθωριακές ομάδες ή υποκοιτητούρες και συγκεκριμένα στους οργανωμένους συνδέσμους ακραίων οπαδών, όπου εθίζονται να βρουν ανακούφιση και μια αίσθηση ότι αξίζουν κάτι, έστω κι αν αυτή η αίσθηση επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από ενέργειες που φανερώνουν αρνητισμό, πρόκληση και αποκλίνουσα συμπεριφορά. **Ίσως τελικά προτιμούν μια αρνητική ταυτότητα από το να μην έχουν καθόλου ταυτότητα.**

Οι ποδοσφαιρικοί αγώνες με την ατμόσφαιρά τους της έντονης αγωνίας, του ανταγωνισμού και της σύγκρουσης, καθώς και με όλες εκείνες τις τελετουργίες και τα τυπικά των μαζικά συντονισμένων αντιδράσεων, δηλαδή ανέμισμα σημαίων, επίδειξη κασκόλι της ομάδας, δυνατά χειροκροτήματα και ρυθμικά συνθήματα ή τραγούδια, είναι ίσως ο καλύτερος χώρος για να αποδράσουν αυτά τα παιδιά από τη ρουτίνα της καθημερινής ζωής και να απολαύσουν την απόλυτη συγκίνηση.

Ο εξευτελισμός των αντιπάλων και η συνακόλουθη αναγνώριση της ανωτερότητας της δικής τους ομάδας μπορεί να τους δώσει μια ευκαιρία για να ξαναβρούν τη χαμένη ισορροπία τους, ιδιαίτερα όταν κερδίζει η ομάδα τους.

Μήπως τελικά πρέπει να αναρωτηθούμε αν αυτά τα νεαρά άτομα, τα οποία εξαιτίας των ανωτέρω περιγραφεισών αδυναμιών τους εντάσσονται στους οργανωμένους συνδέσμους οπαδών, πέφτουν τελικά στη συνέχεια θύματα κάποιων επιτηδείων οι οποίοι προσφέροντάς τους, μέσω αυτών των συνδέσμων, μια ψεύτικη αίσθηση ανεξαρτησίας και μια δήθεν ταυτότητα και δελεάζοντάς τα με διάφορους τρόπους, όπως φθηνά εισιτήρια για τους αγώνες της ομάδας τους ναρκωτικά κλπ., τα κάνουν υποχείριά τους, δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο πλήρως ελεγχόμενους στρατούς τους οποίους χρησιμοποιούν κατά το δοκούν για ίδια συμφέροντα;

Δεν πρέπει δε να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες συνδεσμίτες, κατά την άνω έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών, πίστευαν ότι ανάμεσα στα μέλη του συνδέσμου τους υπήρχαν νεοαζι σε ποσοστό 5,4% και αναρχικοί σε ποσοστό 10,2%, ιδίως αν λάβει κανείς υπ όψιν του τις προσπάθειες που καταβάλλονται από τις ακραίες αυτές πολιτικές ομάδες να διεισδύσουν στους κύκλους των χούλιγκανς και να τους προσεταιριστούν.

6) Τέλος, μεγάλος βαθμός ευθύνης για τα περιστατικά της βίας στα γήπεδα βαρύνει την αθλητική και πολιτική ηγεσία για τις παραλείψεις της τόσο ως προς τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων που θα απέτρεπαν έγκαιρα την άμετρη εμπορευματοποίηση του ποδοσφαίρου, όσο και ως προς τον σχεδιασμό μιας ουσιώδους προληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση του χουλιγκανισμού.

Δυστυχώς, η εκάστοτε αθλητική και πολιτική ηγεσία κωφεύει όταν γύρω της χτυπούν καμπανάκια και έρχεται εκ των υστέρων και συνήθως όταν τα βίαια περιστατικά έχουν τραγική κατάληξη, όπως τα

γεγονότα της Παιανίας, να προβεί αποσπασματικά και χωρίς καμιά μελέτη σε νέες νομοθετικές ρυθμίσεις, αυστηρότερες συνήθως από τις προηγούμενες και κατασταλτικού στην πλειονότητά τους χαρακτήρα, οι οποίες όμως αποδεικνύονται στην πράξη αναποτελεσματικές, πολλές φορές δε και μη εφαρμόσιμες.

Αυτό συμβαίνει, γιατί ουσιαστικά νομοθετεί υπό την πίεση μιας "έξαλλη" κοινής γνώμης, με αποτέλεσμα με αυτόν τον τρόπο όχι μόνο να μην αποτρέπει τη βία, αλλά έμμεσα να την ενθαρρύνει κιόλας δίνοντας τη δυνατότητα σε ορισμένους να εκβιάζουν καταστάσεις.

Είναι πρόσφατες οι κινητοποιήσεις των οπαδών της ομάδας του ΠΑΟΚ, οι οποίοι απαιτούν από την πολιτική και αθλητική ηγεσία χαρακτηρισική ρύθμιση των χρεών της ομάδας τους στο Δημόσιο, επικαθόμενοι αντίστοιχες ρυθμίσεις που έγιναν κατά το πρόσφατο παρελθόν υπέρ άλλων ποδοσφαιρικών ομάδων (Άρη, Ηρακλή, Α.Ε.Κ. και παλαιότερα του Ολυμπιακού), απειλώντας αθληώς με ακραίες μορφές αγώνα.

Στην κοινή γνώμη φαντάζει ως πρόκληση η απαίτηση αυτή μιας ανώνυμης εταιρείας, όταν την ίδια στιγμή ο απλός πολίτης για τον ίδιο λόγο αντιμετωπίζει τη δαμόκλειο σπάθη του νόμου. Το παράδοξο της υπόθεσης είναι ότι ουδείς πολιτειακός παράγοντας δίνει απάντηση στο πανθομοιολογούμενο δικαίο επιχείρημα των οπαδών του ΠΑΟΚ, ότι τα χρέη δημιουργήθηκαν από φυσικά πρόσωπα, τα οποία αποσύρθηκαν από το προσκήνιο της ομάδας χωρίς να υποστούν καμιά συνέπεια.

Κανείς δεν ξεχνάει επίσης τις κινητοποιήσεις των οπαδών της Λάρισας το 1988, οι οποίοι απειλούσαν ότι θα κόψουν την Ελλιάδα στα δύο αν δεν επιστραφούν στην ομάδα τους οι βαθμοί που της είχαν αφαιρεθεί, λόγω του ότι βρέθηκε ντοπαρισμένος ένας ποδοσφαιριστής της (υπόθεση Τσίγκωφ), κατ' εφαρμογή της τότε ισχύουσας νομοθεσίας, η οποία τελικά και παρακάμφθηκε.

Στη γειτονική μας Ιταλία όμως πρόσφατα, ιστορικές ομάδες, όπως η Γιουβέντους και η Μίλαν, με πολλούς οπαδούς πίσω τους και πολιτική στήριξη, όταν αποδείχθηκε ότι παραβίασαν την αθλητική νομοθεσία, υποβιβάστηκαν στη δεύτερη κατηγορία του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος της χώρας τους, με απόφαση της αθλητικής και πολιτικής ηγεσίας της Ιταλίας, κατά πλήρη εφαρμογή της κειμένης νομοθεσίας, χωρίς να συμβεί το παραμικρό από τους οπαδούς των ομάδων αυτών.

Η δε Βρετανική Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, μετά την τραγωδία του Χέιζελ, πήρε μόνη της την απόφαση να μην συμμετέχουν οι αγγλικές ομάδες στα Κύπελλα Ευρώπης επί μία δεκαετία, μέχρι να λύσουν το πρόβλημα της βίας, του οποίου την έκταση πραγματικά κατόρθωσαν να περιορίσουν στη χώρα τους.

Φανταστείτε να γινόταν κάτι αντίστοιχο στη χώρα μας και να έπρεπε να υποβιβαστεί στη δεύτερη κατηγορία ο Ολυμπιακός, ο Παναθηναϊκός, η Α.Ε.Κ. ή ο ΠΑΟΚ ή να αποφασιστεί από την Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία η μη συμμετοχή των ομάδων αυτών στα Κύπελλα Ευρώπης.

Το γεγονός ότι η Πολιτεία κατά το παρελθόν φάνηκε ανεκτική σε τέτοιου είδους φαινόμενα και υπέκυψε σε τέτοιου είδους πιέσεις μη εφαρμόζοντας την ισχύουσα νομοθεσία ή ερμηνεύοντάς τη κάθε φορά κατά το δοκούν, άνοιξε τους ασκούς του Αϊδίου και τροφοδοτεί με αυτόν τον τρόπο τον φαύλο κύκλο της βίας, δημιουργώντας στην πραγματικότητα **ανομία**.

Και σε αυτό το σημείο πρέπει και ο νομικός κόσμος της χώρας να αναλάβει τις ευθύνες που του αναλογούν γι αυτή την κατάσταση. Δεν είναι δυνατόν ένα σημαντικό ποσοστό από τους εκάστοτε εκλεγμένους Βουλευτές να είναι Δικηγόροι και να επιτρέπουν να ψηφίζονται τέτοια νομοθετήματα.

Δεν είναι δυνατόν οι Δικαστές και Εισαγγελείς μέσω των Ενώσεων τους καθώς και οι Δικηγορικοί Σύλλογοι ως παράγοντες της δικαιοσύνης να παραμένουν αδρα-

νείς σε τέτοια φαινόμενα και να μην πιέζουν τους νομοθετούντες, μέσα από τη συμμετοχή τους σε Νομοπαρασκευαστικές Επιτροπές ή ως Σύμβουλοι στο καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο Δικαιοσύνης προς τη σωστή κατεύθυνση.

Όσοι οι νόμοι κι αν ψηφιστούν, αν δεν αποφασίσουμε τη θέσπιση και εφαρμογή κανόνων, που θα ισχύουν για όλους, μικρές και μεγάλες ομάδες, ανεξαρτήτως ιστορίας και ονόματος και δεν αποδείξουμε έμπρακτα ότι το παιχνίδι παίζεται επί ίσοις όροις στα γήπεδα και όχι κάπου αλλού, ΤΟΣΟ οι ακραίοι οπαδοί των ομάδων θα βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για να τα σπάνε.

ΟΣΟ δεν αποφασίζουμε τη θωράκιση των σωματείων με ένα νομικό καθεστώς, το οποίο θα εφοδιάσουμε με αποτελεσματικούς μηχανισμούς υποστήριξης για την εφαρμογή του, που δεν θα επιτρέπουν σε παράγοντες τύπου Σαλιαρέλη, Κοσκωτά, Ψωμιάδη, Μπατατούδη και λοιπών, που δεν έχουν το οικονομικό, αθλητικό και το ηθικό ανάστημα να ηγούνται ιστορικών σωματείων και τους οποίους το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι να αποκομίσουν προσωπικά οφέλη από την ενασχόλησή τους με το ποδόσφαιρο είτε με τη μορφή οικονομικών κερδών, είτε με τη μορφή διαφήμισής τους και απόκτησης λαϊκού ερείσματος στους οπαδούς των ομάδων για ίδιον όφελος, είτε με τη μορφή ξεπλήγματος βρώμικου χρήματος και όταν αποχωρούν από τα σωματεία αυτά να τα αφήνουν χρεωμένα και να παραμένουν ατιμώρητοι, ΤΟΣΟ θα βρισκόμαστε αντιμέτωποι με τη βία.

ΟΣΟ η Αθλητική Δικαιοσύνη αντιμετωπίζει τις υποθέσεις των Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών, που ευθύνονται για επεισόδια οπαδών τους με όχι ιδιαίτερα αυστηρό τρόπο, όπως διαπίστωσε σχετική έρευνα, δηλαδή μοιρολότι οι αποφάσεις της Αθλητικής Δικαιοσύνης είναι σχεδόν πάντοτε καταδικαστικές σε ποσοστό σχεδόν 95%, οι ποινές που επιβάλλει εκτιμώνται ως μάλλον "ήπιες", ΤΟΣΟ οι Ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρείες τόσο θα αδιαφορούν και

θα συνεχίσουν να "καλύπτουν" συμπεριφορές βίας των ακραίων οπαδών τους.

Το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα όμως, πρέπει να το προσεγγίσουμε κι από μια άλλη πλευρά, την οποία δεν μπορούμε να παραβλέψουμε, γιατί είναι βέβαιο ότι σε αυτή την περίπτωση δεν θα το έχουμε αναλύσει σε όλη του την έκταση και θα οδηγηθούμε, ως εκ τούτου, σε λανθασμένη επιλογή τρόπων αντιμετώπισής του.

Πως μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι η ρεαλιστική βία που αναπτύσσεται στο γήπεδο, συνήθως με ευρηματικά στιχάκια υβριστικού περιεχομένου μεταξύ των φανατικών οπαδών των αντιπάλων ομάδων, που περιέχουν σχεδόν πάντα εκφράσεις που παραπέμπουν στην ερωτική πράξη, γίνεται πολλαπλές φορές αποδεκτή με χαμόγελο, ενίοτε και υιοθετείται και από μεγάλη μερίδα των οπαδών των ομάδων που δεν ανήκουν στους ακραίους οργανωμένους οπαδούς;

Πως μπορούν να εξηγηθούν τα επεισόδια που λαμβάνουν μερικές φορές χώρα στην κερκίδα των επισήμων, όπου συνήθως βρίσκονται οπαδοί άθλου κοινωνικού status, επιστήμονες, επιχειρηματίες, πολιτικοί κλπ. ή οι άκομπες χειρονομίες που γίνονται ή οι ύβρεις που εκστομίζονται από το στόμα αυτών των ανθρώπων είτε κατά του διαιτητή, είτε κατά των παικτών της αντίπαλης, ή πολλαπλές φορές και της δικής τους ομάδας;

Είναι δε προφανές ότι η συμπεριφορά αυτών των ανθρώπων στο γήπεδο δεν έχει καμία σχέση με την όλη συμπεριφορά τους έξω από αυτό, στην οικογενειακή τους ζωή ή στο χώρο εργασίας τους. Είναι πρόσφατο άθλωσε το περιστατικό με τον έγκριτο δημοσιογράφο κ. Πρετεντέρη, ο οποίος κατά τη διάρκεια αγώνα μπάσκετ της ομάδας του, εκσφενδόνισε προς τον αγωνιστικό χώρο ένα πλαστικό μπουκάλι με νερό, αγανακτισμένος ενδεχόμενα από κάποια απόφαση του διαιτητή εις βάρος της ομάδας του την οποία θεωρησε άδικη.

Πως μπορούν να εξηγηθούν τα

επεισόδια που λαμβάνουν κατά καιρούς χώρα από μη οργανωμένους οπαδούς των ομάδων σε γήπεδα της επαρχίας και των συνοικιών της Αθήνας του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης στα πρωταθλήματα των ερασιτεχνικών κατηγοριών, όπου δεν υπάρχουν οργανωμένοι σύνδεσμοι ακραίων οπαδών; Ή τα επεισόδια που έλαβαν πρόσφατα χώρα στον ιππόδρομο του Μαρκόπουλου από εξαγριωμένους Φιλίππους μετά την πτώση και τον βαρύτατο τραυματισμό ενός αναβάτη και το θάνατο της φοράδας που ίππευε, κατά τη διάρκεια μιας κούρας;

Για να δώσουμε εξήγηση στις παραπάνω συμπεριφορές βίας θα πρέπει να δούμε ποιο ρόλο έχουν επιπλέον οι σύγχρονες κοινωνίες για το γήπεδο. Το γήπεδο είναι εκτόνωση, είναι ο χώρος που ο καθένας από μας αισθάνεται άνετα για να αποτινάξει την όποια καταπίεση υφίσταται στις άθλιες δραστηριότητες της ζωής του (εργασία, οικογένεια, κοινωνικό περιβάλλον).

Είναι ο χώρος όπου την ώρα του αγώνα υπάρχει μια ισοπέδωση των πάντων. Ο επιστήμονας, ο επιχειρηματίας, ο οικογενειάρχης, όταν βρίσκονται στο γήπεδο για να υποστηρίξουν την αγαπημένη τους ομάδα γίνονται άθλιοι άνθρωποι, γιατί αποτελεί χώρο εκτόνωσής τους, η οποία, πολλαπλές φορές εκφράζεται μέσα και από συμπεριφορές βίας (ρεαλιστική ή συνιστάμενη σε άκομπες χειρονομίες ή ακόμα και χειροδικία), ανάλογες με την υποδομή και την κουλιτούρα του καθενός, οι οποίες γίνονται σε ένα βαθμό ανεκτές από μεγάλη μερίδα των φιλάθλων και διαφέρουν βέβαια από τις ακραίες συμπεριφορές βίας των οργανωμένων ακραίων οπαδών. Το γήπεδο λειτουργεί τελικά σαν μια ελεγχόμενη χύτρα ταχύτητας, της οποίας αν διαταραχθεί η ισορροπία είναι βέβαιο ότι η βία θα διοχετευθεί αθλήτου.

Από τις παραπάνω διαπιστώσεις καθίσταται προφανές ότι το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα είναι σύνθετο και επηρεάζεται από ένα πλήθος παραγόντων με κύριο χαρακτηριστικό τους την ποικιλο-

κότητα, ώστε είναι βέβαιο ότι κάθε προσπάθεια που γίνεται προς επίλυση του προβλήματος και επικεντρώνεται μόνον στους οργανωμένους συνδέσμους των ακραίων οπαδών, δεν μπορεί να έχει άθλο αποτέλεσμα, παρά μόνο τη μετάθεση του προβλήματος προς άλλες μορφές, τόπο ή χρόνο (π.χ. συγκρούσεις σε άθλους χώρους έξω από τα γήπεδα, ή κατά τη διάρκεια άθλων συναθροίσεων πλήθους).

Τα πορίσματα στα οποία κατέληξαν οι παραπάνω έρευνες για τα αίτια της βίας στα ελληνικά γήπεδα, σε συνδυασμό με τις ανωτέρω διαπιστώσεις, καθώς και τα πορίσματα άθλων εγκληματολογικών ερευνών που έχουν καταλήξει σε συμπεράσματα, όπως ότι είναι αδύνατον να συληθούμε το 80% της πραγματικής παραβατικότητας, δηλαδή δε θα το μάθουμε ποτέ (σκοτεινός αριθμός εγκληματικότητας) και την αποτυχία του θεσμού της φυλακής και ιδιαίτερα των ιδρυμάτων για τους ανήλικους, θα πρέπει να αποτελέσουν εργαλείο και οδηγό για τον σχεδιασμό οποιασδήποτε αντεγκληματικής πολιτικής.

Αν αναλογιστούμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 1 του Σωφρονιστικού Κώδικα σκοπός της μεταχείρισης και άρα του εγκλεισμού είναι η "επανακοινωνικοποίηση" του δράστη, παραβλέπουμε τη βασική αρχή της κοινωνιοθερίας ότι όσο πιο πολύ "κοινωνικοποιεί" κάποιον σε ένα περιβάλλον, τόσο τον "αποκοινωνικοποιεί" από το άθλο στο οποίο θέλεις δέχον να τον επανεντάξεις.

Άρα όσο πιο βαθιά και πολύ διαρκεί ο εγκλεισμός, είτε στη φυλακή είτε στο ίδρυμα, αν πρόκειται για ανήλικο, τόσο περισσότερο το άτομο κοινωνικοποιείται στο περιβάλλον της φυλακής και αποκοινωνικοποιείται σε σχέση με την ελεύθερη κοινωνία που είναι ο διακηρυγμένος μας στόχος. Αυτό αποτελεί επιστημονική αντίφαση και γι αυτό πλέον σήμερα αναφερόμαστε στη χρήσιμη αποτυχία της φυλακής, γιατί συμβολίζει το κακό και επιτελεί κάποιους άθλους ρόλους απ' αυτούς που ε-

μείς αρχικά επιδιώξαμε.

Γι αυτό και οι Δικαστές, όπως ανέφερα και παραπάνω, δεν εφαρμόζαν μέχρι σήμερα το αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για τη βία στους αθλητικούς χώρους και απέφευγαν να επιβλήθουν ποινές που θα οδηγούσαν στον εγκλεισμό τους νεαρούς παραβάτες, οι οποίοι πολλαπλές φορές ήταν ανήλικοι.

Εκτιμώ ότι οι διατάξεις των νέων νομοθετημάτων που ήρθαν να τροποποιήσουν και να συμπληρώσουν το Νόμο 1646/1986 ο οποίος δημιούργησε στη χώρα μας το νομοθετικό πλαίσιο με αντικείμενο τα μέτρα πρόληψης και καταστολής της βίας σε αθλητικούς χώρους και τυποποίησε τα αδικήματα της αθλητικής βίας και αναφέρομαι στους Νόμους 2725/1999, 3057/2002, 3207/2003, 3262/2004 και 3472/2006, περιέχουν ορισμένα θετικά ψήγματα εγκληματοπροληπτικής πολιτικής, όπως:

Α) η πρόβλεψη για τη δυνατότητα συγκρότησης ειδικών εθελοντικών σωμάτων φιλάθλων για την εφαρμογή μέτρων ευταξίας στους αγωνιστικούς χώρους.

Β) η μέριμνα, μέσω της Διαρκούς Επιτροπής για την αντιμετώπιση της βίας, ώστε να ευαισθητοποιηθούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για τη σπουδαιότητα του ρόλου τους κατά την παρουσίαση των αθλητικών γεγονότων. Αυτή η διάταξη απαιτεί κατά τη γνώμη μου περαιτέρω συγκεκριμενοποίηση και ενδεχόμενα να απαιτείται και η πρόβλεψη συνεπειών για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, που με οποιοδήποτε τρόπο διεγείρουν τους οπαδούς ή καθιερώνουν τον φανατισμό τους.

Γ) η πρόβλεψη για τη λήψη μέτρων για τη μετακίνηση προσέλευση και αποχώρηση των φιλάθλων, κυρίως στους αγώνες υψηλής επικινδυνότητας, προκειμένου να αποφεύγονται οι συναντήσεις μεταξύ ακραίων οπαδών των αντιπάλων ομάδων, με τη συνεργασία Αρχών, Σωματείων, Διοργανώτριας κάθε αθλήματος Αρχής και των αναγνωρισμένων συνδέσμων φιλάθλων κάθε σωματείου.

Δ) η καθιέρωση αυστηρών κανόνων για τη σύσταση και λειτουργία

α των συνδέσμων φιλάθλων κάθε αθλητικού σωματείου, καθώς και ο διαρκής έλεγχος αυτών, ώστε τα γραφεία τους να μην μετατρέπονται είτε σε λήσυχες διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, είτε σε οπλοστάσια, όπως κατέδειξαν οι πρόσφατες έρευνες που έλαβαν χώρα σε αυτά από τις Αστυνομικές Αρχές, ενόψει των προσφάτων επεισοδίων της Παιανίας.

Ε) η καταβολή, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού έκτακτης επιχορήγησης, καθώς και ηθική και υλική βράβευση συνδέσμων φιλάθλων που επέδειξαν σημαντική δραστηριότητα στην προαγωγή του φίλαθλου πνεύματος και στην προσπάθεια πρόληψης της βίας με αφορμή αθλητικές εκδηλώσεις και δεν υπέπεσαν σε παραβάσεις της σχετικής νομοθεσίας.

ΣΤ) η καθιέρωση του ηλεκτρονικού συστήματος διάθεσης των εισιτηρίων.

Ζ) η υποχρέωση των ΠΑΕ να προσλαμβάνουν ικανό για την ασφάλεια των αγώνων προσωπικό για την εφαρμογή των μέτρων ευταξίας στο γήπεδο.

Φυσικά οι διατάξεις αυτές για να φέρουν αποτελέσματα πρέπει να εφαρμόζονται, πράγμα που προϋποθέτει ύπαρξη κατάλληλης υποδομής και επαρκείς μηχανισμούς υποστήριξης της εφαρμογής τους, τους οποίους οφείλει να εξασφαλίσει η Πολιτεία, γιατί χωρίς αυτούς η απλή ψήφιση νόμων που δεν εφαρμόζονται είναι κενό γράμμα.

Η πιστή εφαρμογή των διατάξεων αυτών, αν συνδυαστεί με μέτρα, όπως αυτά που προτείνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δηλαδή μεγαλύτερη συμμετοχή των φιλάθλων στις υποθέσεις των ομάδων και ανταλλαγή και συναντήσεις μεταξύ αντιπάλων οπαδών για μια καλύτερη αλληλοκατανόηση, πιστεύω ότι μπορούν να περιορίσουν την έκταση του φαινομένου της αθλητικής βίας.

Και βέβαια ο σχεδιασμός αντεγκληματικής πολιτικής που αφορά τη βία στον αθλητισμό, δεν μπορεί να είναι ξεκομμένος από τη βία που διατρέχει όλη την κοινωνία και άρα θα πρέπει να έχει ως κέντρο βάρους την κοινωνική πρό-

ληψη, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να ξεκινά με ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης, μέσα από την οικογένεια και το σχολείο από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό.

Και πάντα σε συνεργασία με τις Αρχές των τοπικών κοινωνιών και τα ίδια τα αθλητικά σωματεία, που θα στοχεύουν μακροπρόθεσμα στη διοχέτευση της πλεονάζουσας ενέργειας και ζωτικότητας των νέων σε υγιέστερες δραστηριότητες, ώστε να υπάρξει ελπίδα ότι στο μέλλον θα τιθασευτεί ο χουλιγκανισμός.

Εύχομαι και ελπίζω το νέο νομοθέτημα για την καταπολέμηση της βίας στους αθλητικούς χώρους, που ακούγεται ότι ετοιμάζεται να φέρει προς ψήφιση η αθλητική και πολιτική ηγεσία, να μην είναι απλά ένας νέος νόμος που θα προστεθεί στους παλιούς και θα προσπαθεί να επιλύσει το πρόβλημα αποσπασματικά και χωρίς καμιά μελέτη, αλλά θα συμβάλει ουσιαστικά στην πρόληψη γεγονότων βίας στους αθλητικούς χώρους ώστε να μην θρηνήσουμε άλλα θύματα.

Για να υπάρχει όμως ελπίδα αυτό το νομοθέτημα να είναι αποτελεσματικότερο από τα προηγούμενα, θα πρέπει η ψήφισή του να συνδυαστεί με την άρνηση της αθλητικής και πολιτικής ηγεσίας να υποκύψει σε πιέσεις και να μην προχωρήσει από δω και στο εξής σε οποιαδήποτε χαριστική ρύθμιση χρεών οποιασδήποτε ομάδας στο Δημόσιο με το επιχείρημα ότι το ίδιο έγινε κατά το παρελθόν και για άλλες ομάδες, απαλλοττούσοντας ουσιαστικά κατ' αυτόν τον τρόπο τα φυσικά πρόσωπα που δημιούργησαν αυτά τα χρέη από οποιαδήποτε συνέπεια.

Αν συμβεί το αντίθετο, θα είναι μια επιβράβευση για τους χουλιγκανς, οι οποίοι επισείοντας κάθε φορά την απειλή των επεισοδίων θα κρατούν την Πολιτεία σε ένα ιδιότυπο καθεστώς ομηρίας και θα επιτυγχάνουν πάντα αυτό που θέλουν για την ομάδα τους. Θα ανατροφοδοτηθεί, κατ' αυτό τον τρόπο, πάλη ο φαύλος κύκλος της βίας, αφού θα έχει ψηφιστεί για μια ακόμη φορά ένας άδικος Νόμος.

άρθρο

Παναγιώτη Δέγλερη

ΑΦΟΥ "ΠΑΤΗΘΗΚΑΝ" ΤΑ ΖΩΝΙΑΝΑ

ΤΩΡΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ "ΠΑΤΗΘΟΥΝ" ΤΑ ΣΕΠΟΛΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ!!!

Με αφορμή την υπόθεση των Ζωνιανών και πέρα από όλα όσα δημοσιοποιήθηκαν στην τηλεόραση ή στον τύπο για τη μικρή αυτή δήθεν "Κολομβία" του ελληνικού χώρου, για το οργανωμένο έγκλημα, για τους κρητικούς, για τα δικαστήρια, τους λειτουργούς της δικαιοσύνης και την παρέμβαση της ελληνικής αστυνομίας, εκείνο που τελικά προβλήθηκε ιδιαίτερα είναι ότι με την επέμβαση της ελλ. αστυνομίας "πατήθηκαν" τα μέχρι τώρα "απάτητα" Ζωνιανά.

Προβάλλεται λοιπόν σαν απόλυτη ανάγκη να ξαναμιλήσουμε νηφάλια για τα θέματα της αστυνομίας, της αστυνόμευσης, της ασφάλειας των πολιτών, των ατομικών ελευθεριών, της δικαιοσύνης, αλλά κυρίως της οφειλόμενης λογοδοσίας όλων όσων συμμετέχουν με θεσμικούς ρόλους και υπηρετούν τις αρχές αυτές.

Για πολλές δεκαετίες και ιδιαίτερα μετά την μεταπολίτευση, τόσο σε διεθνές όσο σε εθνικό επίπεδο οι νομικοί, οι αστυνομικοί, οι δικαστές, οι κοινωνικοί φορείς, ο τύπος, μέσα από συνεχείς επιστημονικές αναζητήσεις προσπαθούν να διαλευκάνουν τις αντιθέσεις ανάμεσα στο δίκαιο και την ασφάλεια, ανάμεσα στην ασφάλεια και την ελευθερία, ανάμεσα στο ρόλο της αστυνομίας σαν δύναμη καταστολής (force) ή σαν σύγχρονη υπηρεσία (service).

Πολλές διεθνείς εισηγήσεις, πολλά διεθνή επιστημονικά συνέδρια αλλά δυστυχώς λίγα τα "εγχώρια" επιστημονικά δεδομένα για την αστυνόμευση και την αστυνομία στη χώρα μας και "αίφνης" πολλά τα φαινόμενα "βίας" που μας θυμίζουν ότι πρέπει να ξαναμιλήσουμε για το θέμα της α-

στυνόμευσης, αλλά και της οφειλόμενης λογοδοσίας της αστυνομίας.

Γιατί είναι καιρός πλέον να αξιολογήσουμε τη λειτουργία της αστυνομίας και να εστιάσουμε την προσοχή μας στην παρουσίαση και ανάληψη της δουλειάς της, να μην περιοριστούμε μόνο στα γνωστά θέματα, αν όντως χρειάζεται καλύτερη εκπαίδευση (που σίγουρα είναι κάτι το αναγκαίο) αλλά να ξαναδούμε πως δεν θα έχουμε συνεχή ξεσπάσματα "βίας", είτε αφορούν περιπτώσεις όπως του Κουμή, της Κανελλοπούλου, είτε αφορούν τον κύριο φοιτητή στη Θεσσαλονίκη, είτε αφορούν το "πάτημα" σε ζώνες ανομίας, γιατί πράγματι τώρα περιμένουμε με αγωνία το "πάτημα" των Σεπολίων, του Κολλωνού, του Βοτανικού και πολλών άλλων περιοχών της Αθήνας.

Γιατί ακριβώς όταν στην Ευρώπη η αστυνομία εξειδικεύεται και σε τοπικό επίπεδο αναλύει τα στοιχεία της κάθε περιοχής, μελετά πρώτα απ' όλα, παρουσιάζει τις μελέτες και τις αναλύσεις σχεδιάζει, συνεργάζεται σε τοπικό επίπεδο με όλους τους φορείς, συλλειτουργεί με τα τοπικά συμβούλια πρόληψης εγκληματικότητας, παρακολουθεί και αναλύει το οργανωμένο έγκλημα, συνεργάζεται με επιστήμονες, παρουσιάζει ετήσιες εκθέσεις - πεπραγμένα και λογοδοτεί στην κοινότητα συνολικά για τις υπηρεσίες της και τις δράσεις της, συνεργάζεται με τους αρμόδιους της δικαιοσύνης χωρίς να καλλιεργεί αντιπαλότητα και βέβαια λειτουργεί ο πειθαρχικός και διοικητικός έλεγχος για όσους παραβαίνουν το καθήκον τους. Όταν στην Ευρώπη παρουσιάζονται οι διαφορετικές εξειδικευμένες αστυνομίες, με 45 αρχη-

γούς στην Αγγλία, με 15 διαφορετικές αστυνομίες στις Βρυξέλλες, απόλυτα εξειδικευμένες στον τομέα τους, που όλες συλλειτουργούν και μάλιστα εξαιρετικά αποτελεσματικά. Όταν όλα αυτά συμβαίνουν στο εξωτερικό, εμείς, μετά το απόλυτο "πολιτικό στίγμα" της μεταπολίτευσης, ασχοληθήκαμε αρχικά με την "ενοποίηση" και στη συνέχεια με την αποδοχή του φαινομένου της πλήρης απραξίας και "μηδενικής εμπλοκής" που ξεσπά, κατά περιόδους, με φαινόμενα "υπερβολικής" "βίας" ή και με το "πάτημα" ανεξέλεγκτων περιοχών, ενώ ταυτόχρονα εγκαταλείπεται σταδιακά και ο θεσμός του αστυνομικού της γειτονιάς ("community policing") και απουσιάζει κάθε ουσιαστικός διάλογος για τις "ανεπάρκειες" αυτές.

Οι "γκάφες" της ΕΛ.ΑΣ. που "αθρώνουν" τους "χούλιγκανς", το περιστατικό της "Ζαρντινιέρας" και της σύλληψης του φοιτητή της Θεσσαλονίκης με τα "πράσινα παπούτσια" και η "έκρηξη αυταρχισμού" που παρατηρείται και εκπλήσσει, επαναφέρουν επιτακτικά το θέμα της πολιτικής ανάληψης και επιλογής του είδους της αστυνομίας που χρειαζόμαστε και θέλουμε, μιας αστυνομίας που δεν θα μας εκπλήσσει με βασανιστήρια σε βάρος αλλοδαπών και δε θα μας διασύρει διεθνώς και μιας αστυνομίας που δεν θα αποφασίζει να "πατά" περιοχές, χωρίς να συμβάλει ούτε στην πρόληψη, ούτε στην επίλυση της παραβατικότητας, ούτε στην μελέτη των εγκληματικών φαινομένων, αλλά ούτε και στις σύγχρονες υπηρεσίες αστυνόμευσης και ασφάλειας που πρέπει να προσφέρει στα πλαίσια μιας δίκαιης και δημοκρατικής κοινωνίας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΕΣΘΑΙ

Με την ευκαιρία των εκλογών των μεγαλύτερων επισημονικών συλλόγων της χώρας και εν μέσω μιας πολιτικής πραγματικότητας σκανδαλίων, διαφθοράς και διαπλοκής, πολιτικής, δημοσιογραφίας, οικονομικών παραγόντων, αναμοχλεύω στη μνήμη μου, ιστορίες που έχω ακούσει από μεγαλύτερους δικηγόρους για προέδρους συλλόγων που δεν υπάρχουν πια στη ζωή και ατενίζω το μέλλον με αισιοδοξία, με την ελπίδα πως μπορούν να γίνουν πολλοί περισσότερα για το σύλλογό μας, για τους νέους δικηγόρους, για τα καθημερινά ποητά και σκληρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν και στα οποία συνήθως ουδείς έρχεται αρωγός τους και συμπαραστάτης τους.

Λένε οι παλιοί, ότι όταν πρόεδρος του συλλόγου της Αθήνας (για να μην αναφερθώ στα καθ' ημάς κι ενδεχομένως αδικήσω ανθρώπους μια που δεν έχω ζήσει και τα γεγονότα για να έχω ιδίαν άποψη), ήταν ο Ευάγγελος Γιαννόπουλος, άνθρωπος, που στα υστερνά του χρόνια που τον γνωρίσαμε οι νεότεροι, με μέγα πείσμα, οξεία γλώσσα και με δικό του καπετανάτο πορευόταν, ο σύλλογος περιβαλλόταν από κύρος και αίγλη. Και ο νεότερος δικηγόρος, ακόμα, αισθανόταν το προστατευτικό του χέρι, περνούσε από τις αίθουσες των δικαστηρίων καθημερινά και ρωτούσε εάν υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα, εάν οι δικαστές συμπεριφέρονται με αξιοπρέπεια και ανθρωπιά, στους συλλειτουργούς τους δικηγόρους και όταν αντιλαμβανόταν ή επηροφορείτο κάτι, ΑΣΤΡΑΦΤΕ ΚΑΙ ΒΡΟΝΤΑΓΕ. Δεν επέτρεπε τίποτα να του ξεφύγει, σε κανένα πρόβλημα

δεν έκανε τα στραβά μάτια, άμεσα γρήγορα και καθοριστικά παρενέβαινε, ανεβάζοντας το ηθικό των δικηγόρων και εμπνέοντός τους αυτοπεποίθηση και ασφάλεια ότι στο πρόβλημα τους προσωπικό ή γενικό, θα σταθεί δίπλα τους κι απέναντι σε οποιοδήποτε, δικαστή υπουργό, πελάτη, ή στο ίδιο το κράτος.

Λένε οι παλιοί και γιο τον Σωτήρη τον Ποθύδωρα, ο οποίος σε πιοτέρους τόνους, δεν χρησιμοποίησε τη θέση του προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου, προς ιδίον όφελος, εγκατέλειψε τη δικηγορία, όταν εξελέγη πρόεδρος και αφιερώθηκε ψυχρή τε και σώματι, στην επίλυση των προβλημάτων του συλλόγου, και του κάθε δικηγόρου προσωπικά.

Στην ανάμνηση και των δύο, πολλοί μελαγχολούν και σίγουρα με αγάπη τους θυμούνται. Οι καιροί όμως προχωρούν.

Μέσα στη γενική σήψη και διαφθορά που κατασπαράσσει τα πάντα, μπορούμε να κρατήσουμε το σύλλογό μας ως ασπίδα υπέρ της νομιμότητας και της διαφάνειας, της παρέμβασης, όχι μόνο στα θέματα που μας αφορούν, αλλά και στα μεγάλα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα που μας ταλανίζουν χωρίς κομματικοποιημένες απόψεις, με το θάρρος της γνώμης.

Με το θάρρος της γνώμης να παίρνει επίσημη θέση ο σύλλογος, σε περιπτώσεις που με προφανή παράνομο τρόπο εκδίδονται πα-

ράνομα εντάγματα σύλληψης, που δικαστές εξαντλούν τα όρια της αυστηρότητας στις προφυλακίσεις, κατά τρόπο εξοφθάτως ορατό, να βρίσκεται δίπλα σε όποιο δικηγόρο αδικαιοσύνητα πλήττεται. Να είναι ανοιχτός και προσιτός ο σύλλογος, να βγει προς τα έξω, να βρίσκει ο σύλλογος εκείνος που

αντιμετωπίζει πρόβλημα, να μην περιμένει να του χτυπήσει την πόρτα.

Ας σκεφθεί, ο καθένας μας κι όλοι μαζί κι ας αποφασίσουμε ποιος μπορεί να μας εκπροσωπήσει, όχι αυτός που είναι φίλος και καλό παιδί, αλλά ποιος μπορεί να διεκδικήσει για μας να έρθει σε ρήξη αν χρειαστεί για μας, να σταθεί απέναντι, σε ανθρώπους με τους οποίους πιθανόν διατηρεί φιλικές σχέσεις, θα σταθεί δίπλα μας στο πρόβλημά μας και θα ληπνηθεί γι' αυτό, αλλά και θα παρέμβει ουσιαστικά για την επίλυσή του!

Στο σύλλογό μας πρέπει να προσδίδουν οι εκλεγμένοι πάντοτε το κύρος και την αίγλη που του αξίζει, και αυτές είναι αξίες που θα τις δώσουν τα πρόσωπα που θα εκλεγούν με τον άτεγκτο χαρακτήρα τους, τη φιλική προς τους δικηγόρους συμπεριφορά τους, την απόφασή τους να ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΟΥΝ τους μεγαλύτερους επιστημονικούς συλλόγους της χώρας, με σθένος και παρρησία, την ακλόνητη επιλογή τους να εκλεγούν για να προσφέρουν, όχι να περιποήσουν σ' εαυτούς οφέλη. Είθε να εκλεγούν οι καταλληλότεροι.